

Стенографски дневник

НА

33. заседание

Вторник, 4 февруари 1947 г.

(Открито в 15 ч. 45 м.)

Председателствувал председателят Васил Коларов. Секретари: Тодор Тихолов и Първа Димитрова.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения	Стр.	Стр.
Отпуски	505	
Питане	505	
Писмо от прокурорския надзор при Софийския областен съд, с което иска да бъде задържан и съден народният представител Петър Коев	505	
Предложение на председателя, комисията по Министерството на правосъдието да се занимае с писмото на прокурора и бъде готова със своето предложение за утрешното заседание. (Прието)	506	
По дневния ред:		
Проекторешение за одобрение на 6, 7 и 8 постановления на Министерския съвет, взети в заседанието му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, относно освобождаване от бандеролно право, общински налог, мурури (акция), фонд „Градушка“, мито и други тежести и формалности 3.533:5 кг. цигари, предназначени за износ в странство. (Приемане)	506	
Законопроекти: 1) За сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 900.000.000 лв. за нуждите на Главната дирекция на железниците и пристанищата (Първо четене)	506	
Говорил: Михаил Попов	507	
2) За Академията на науките. (Поправка)	508	
Доклад на комисията по проверка на изборите:		
1. Софийска административна област — избирателните колегии: първа Софийска градска. (Утвърждение), втора Софийска градска. (Утвърждение без мандата на Стоян Божков), трета Софийска градска. (Утвърждение), четвърта Софийска градска. (Утвърждение)	508	
Говорили: докладчик Георги Михайлов Добрев	508	520
Крум Славов	509	
Ангел Държански	511	
Тодор Живков	513	
Петър Братков	516	
Стоян Божков	519	
2. Русенска административна област — избирателните колегии: Беленска, Дуловска, Исперихска, Кубратска, Разградска, Русенска градска, Русенска селска, Салистренска и Тутраканска. (Разискване)	522	
Говорили: докладчик Кръстю Недков	522	
Петко Арабаджиев	522	
Случка. Предложение на председателя за изключване народния представител Стоян Божков за три заседания за оскърбяване и клевета, нанесена от същия на министъра на вътрешните работи. (Приемане)	519	
Дневен ред за следващото заседание	528	

Председател Васил Коларов: (Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Ангел Тимевишки, Ангел п. Илиев, Андрей Михайлов, д-р Борис Неинов, Вълчо Цанков, Ганчо Костов, Георги Кръстев, Георги Марков, Господин Димов, Груди Атанасов, Димитър Греков, Димитър Нейков, Желю Иванов, Иван Гергов, Иван Димитров, Иван Енчимо, Иван Попов, Илия Атанасов, Йордан Панайотов, Кирил Клисурски, Коста Крачанов, Кръстю Добрев, Любен Боячов, Мадра Гюлева, Марин Шиваров, Милан Димов, д-р Михаил Геновски, Младен Големански, Неделчо Костов, Неделка Душкова, Никола Алексиев, Никола Колев, Никола Певтичев, Никола Янев, Пело Пеловски, Петко Куниа, Петко Деков, Петко Димитров, Петко Търпанов, Петра Иванова, Петър Анастасов, Петър Божилов, Слави Пущиков, Станка Иванова, Станю Станев, Стефан Димитров, Стефан Бакърджиев, Стефан Панов, Стою Неделчев, Стоян Кърлов, Стоян Жеков, Тано Цолов, Титко Черноколев, Тодор Иванов, Теодора Коева, Христо Каркьмов, Цветан Гаджовски, Цветан Капитанов, Цветана Киранова, Пола Драгойчева, Яна Георгиева, Янко Комитов)

Преди да пристъпим към дневния ред съобщавам, че председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Александър Георгиев — 1 ден, Ангел п. Илиев — 4 дни, Васил Христов Милушев — 2 дена, Вида Димитрова — 4 дни, Вълчо Цанков — 5 дни, Генчо Райков — 4 дни, Георги Марков — 1 ден, Господин Гочев — 8 дни, Гочо Терзиев — 8 дни, Дончо Досев — 7 дни, Желю Ив. Тончев — 4 дни, Иван Коринков — 1 ден, Иван Гергов — 4 дни, Йордан Костов — 1 ден, Калю М. Калев — 4 дни, Михаил Стоянов — 8 дни, Милан Д. Ганев — 4 дни, Минчо Попов — 4 дни, Младен Големански — 1 ден, Неделчо Пандов — 4 дни, Никола Алексиев — 2 дена, Никола Колев — 4 дни, Петко Търпанов — 4 дни, Петър Анастасов — 4 дни, Сотир Колев — 8 дни, Стачка Ив. Димитрова — 4 дни, Станю Коев — 4 дни, Тодор Догаинов — 4 дни, Янко Марков — 2 дена, Георги Кръстев — 4 дни, Илия Атанасов Ставрев — 2 дена, Петко Деков — 3 дни и Цветан Капитанов — 1 ден.

Освен това подали са заявления за отпуск няколко народни представители, които вече са получили по 20 дни отпуск и затова ще трябва разрешение от Народното събрание.

Народният представител Ангел Иванов Коев моли да му се разреши допълнително 5 дни отпуск. Моля г-да народните представи-

тели, които са съгласни да се разреши на Ангел Ив. Коев 5 дни отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Петър Йовчев Бобчев моли да му се разреши допълнително 8 дни отпуск. Моля г-да народните представители, които са съгласни да се разреши на Петър Йовчев Бобчев 8 дни отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Иван Попдимитров Попиванов моли да му се разреши допълнително 40 дни отпуск по болест. Моля г-да народните представители, които са съгласни да се разреши на Иван Попдимитров Попиванов 40 дни отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Стою Ив. Неделчев моли да му се разреши допълнително 20 дни отпуск по болест. Моля г-да народните представители, които са съгласни да се разреши на Стою Ив. Неделчев 20 дни отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е питане от народния представител Тодор Киров Йовцов до г-на министъра на вътрешните работи относно нанесен побой в с. Гостиня, Ловешко.

Препис от това питане ще бъде изпратен на г-на министъра на вътрешните работи, за да отговори в предвидения от правилника срок.

Г-да народни представители! От прокурорския надзор при Софийския областен съд е постъпило до председателя на Великото народно събрание следното обръщение: (Чете) „Уважаеми г-н председателю! От самопризнанията, които е направил народният представител Петър К. Коев в приложената прелеска, а така също и от показанията на подсъдимите по наказателно общ характер дело 623/1946 г. на Софийския областен съд, IV наказателно отделение, генерал Иван К. Попов, подполковник Александър К. Смолянов и подполковник Стефан Д. Аврамов, се установява, че същият, като лице от секцията по военни въпроси при групата на Никола Петков, е съучастник в формираните тайни военни конспиративни организации, които са си поставили за цел свалянето на установената власт в държавата чрез преврат.

Извършеното от него деяние е престъпление, предвидено и наказуемо по чл. 1 от закона за защита на народната власт, във връзка с чл. 51 от наказателния закон, за което се предвижда най-тежко наказание — в смисъла на чл. 99 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание.

На основание чл. 100 от същия правилник, учтиао ви молим, господине председателю, да ни се разреши задържането под стража и даване под съд на същия народен представител, нещо, което в съгласие не само с повелите на закона, но и със справедливостта.

За извършените престъпни деяния ще следва да отговарят всички съучастници.

Приложение: показанията.

Съгласно чл. 100 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание това обръщение на прокурора, заедно с книгата, приложени към него, се изпраща в комисията по Министерството на правосъдието, за да се произнесе, дали има основание за уважаване на искането.

Съгласно същия тоя член от правилника, Народното събрание опретеља срока, в който комисията трябва да представи своето предложение до Народното събрание.

Пред вид важността на искането, председателството предлага, щото Народното събрание да предложи на комисията да бъде готова със своето предложение за утрешното заседание на Великото народно събрание. (Ръкоплескания от мнозинството)

Моля г-да народните представители, които са съгласни с направеното от председателството предложение, да вдигнат ръка. Мнозинството Събранието приема.

Минаваме към дневния ред на дневното заседание. Първа точка:

Одобрене предложението за одобрение 6, 7 и 8 постановления на Министерския съвет, взети в заседанията му от 10 януари 1947 г., протокол № 3 — относно освобождаването от бандеролно право и др. цигари.

Моля г-на секретаря да докладва проекторешението.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за одобрение на 6, 7 и 8 постановления на Министерския съвет, взети в заседанията му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, относно освобождаване от бандеролно право, общински налог, мурурие (акциз), фонд „Градушка“, мита и други тежести и формалности 3.533.5 кгр. цигари, предназначени за износ в странство

Г-да народни представители! В страната идват чужденци — гости на България и българското правителство, на които се раздават цигари, с цел за пропаганда на българските тютюни. Същевременно Министерството на войната и това на финансите са уговорили доставка на стоки и материали за нуждите на министерствата, изплащането на които ще стане с износ на български цигари, освободени от бандеролно право, общински налог, мурурие (акциз), фонд „Градушка“, мита и други тежести.

Като се има пред вид, че чрез раздадените цигари се проагитирват българските тютюни, важен наш износен артикул, а с реализирането на уговорените сделки ще бъдат задоволени належащи за народното ни стопанство и войската нужди, чест имам, г-да народни представители, да ви помоля, да гласувате в текущата сесия настоящото проекторешение.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение на 6, 7 и 8 постановления на Министерския съвет, взето в заседанията му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, относно освобождаването от бандеролно право, общински налог, мурурие (акциз), фонд „Градушка“, мита и други налози раздадените на гости на България и българското правителство цигари и изнесените такива в странство от Министерството на войната и финансите, срещу уговорени доставки на стоки и материали

Одобряват се 6, 7 и 8 постановления на Министерския съвет, взети в заседанията му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, които гласят:

6 постановление

Освобождават се от бандеролно право, допълнително такова по чл. 20, буква „б“, от закона за задължителното застраховане земеделските култури против градушка, общински налог, мурурие (акциз) мита и други тежести и формалности по който и да е закон, закупените и раздадените на чужденци — гости на България и на българското правителство, както и изнесените за странство за покупка на стоки и материали, за нуждите на Министерството на финансите, следните количества цигари:

1. За нуждите на Министерството на финансите — пренесени от Съединените тютюнови фабрики, гр. Пловдив, с производствения свидетелства: Серия „Н“ № 192796, от 29 август 1946 г.; серия „АБ“ № 149501, от 10 ноември 1946 г.; серия „П“ № 277494, от 21 октомври 1946 г.; серия „П“ № 277442, от 2 декември 1946 г.; серия „П“ № 277375, от 18 декември 1946 г. и серия „Н“ № 188557, от 20 декември 1946 г. общо

353 кгр. цигари

Изнесените за странство съгласно служебни писма № 23940, от 14 октомври 1946 г., и № 26595, от 16 ноември 1946 г.

100.500 кгр.

2. За нуждите на Министерството на информацията и на изкуствата, пренесени от Съединените тютюнови фабрики, гр. Пловдив, съгласно служебно писмо 18518, от 9 август 1946 г.

5 кгр.

3. За нуждите на Министерството на индустрията и занаятите, пренесени от Съединените тютюнови фабрики, гр. Пловдив съгласно служебно писмо № 28993, от 13 декември 1946 г.

10 кгр.

А всичко: 533.500 кгр.

7. постановление

Разрешава се на командувачането на морските войски да закупи от местните тютюнови фабрики 2.000 кгр. експортни цигари, които да изнесе в странство и срещу равностойността им да закупи около 9 тона подводни бомби и 5 броя водолазни ризи за нуждите на морските войски.

Същите цигари се освобождават от бандеролно право, общински налог, мурурие (акциз), фонд „Градушка“, мита и други налози.

8. постановление

Разрешава се на Министерството на войната да закупи от С. т. фабрики 700 кгр. и от тютюновата фабрика М. Томасян, гр. Пловдив, 300 кгр., или всичко 1.000 кгр. цигари първо качество, от тези за местна консумация, които да изнесе за Германия и срещу равностойността им да закупи за нуждите на войската моторни превозни средства и запасни части за тях.

Същите цигари се освобождават от бандеролно право, общински налог, фонд „Градушка“, мурурие (акциз), мита и други тежести.

Председател Васил Коларов; Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното проекторешение, да вдигнат ръка. Мнозинството Събранието приема.

Минаваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за сключване заем от Б. з. к. банка, в размер на 900.000.000 лв. за нуждите на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Първа Димитрова (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 900.000.000 лв. за нуждите на Главната дирекция на железниците и пристанищата

Г-да народни представители! За да може да се задоволят отчасти належащите нужди от локомотиви и вагони, Главната дирекция на железниците и пристанищата влезе във връзка с правителството на СССР, за да може да закупи намиращите се по мрежата на БДЖ 127 броя СССР трофейни локомотиви и 5.936 броя трофейни товарни вагони, употребявани, но запазени и по-нови.

В резултат от водените преговори постигнатото споразумение относно точния брой и вид на локомотивите и вагоните и относно цената им е било изразено в подписване на 6 декември м. г. договор.

За изплащане по договора на общата стойност 1.947.200.000 лв. Българската земеделска и кооперативна банка ми откри лихвена текуща сметка в този размер, от която чрез Българската народна банка сумата се изплати на кредитора на 11 декември 1946 г.

С разполагаемите по бюджета за 1946 бюджетна година кредити и средства Главната дирекция на железниците и пристанищата е върнала на Българската земеделска и кооперативна банка на 29 декември 1946 г. по-голямата част от сумата, именно 1.047.200.000 лв., вследствие на което за останалата част от 900.000.000 лв. следва да се разреши сключването на заем.

Като имате всичко това пред вид, моля г-да народни представители, да разгледате и приемете представения проект на закона за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 900.000.000 лв. за нуждите на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

София, януари 1947 г.

Министър на железниците, пощите и телеграфите: Ст. Томчев

ЗАКОН

за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 900.000.000 лв., за нуждите на Главната дирекция на железниците и пристанищата.

Чл. 1. Разрешава се на министъра на железниците, пощите и телеграфите да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне заем в размер на 900.000.000 лв., средствата от който да се използват за покриване на остатъка от авансирания от Българската земеделска и кооперативна банка по авансова текуща сметка сума на Главната дирекция на железниците и пристанищата, за изплащане на купените по договор от 6 декември 1946 г. локомотиви и вагони от СССР, която сметка се одобрява при условията на настоящия закон.

Чл. 2. Заемът се отпуска при следните условия:

а) Българската земеделска и кооперативна банка открива текуща сметка на министъра на железниците, пощите и телеграфите, от която, по нареждане от Министерството на железниците, пощите и телеграфите, се изплаща чрез Българската народна банка стойността на закупените локомотиви и вагони;

б) по използването кредит за изплащане цялата стойност на купените локомотиви и вагони по текущата сметка Българската земеделска и кооперативна банка начислява 5,5% годишна лихва, капитализирана шестмесечно;

в) изплащането на използвания кредит по текущата сметка и съответните лихви и разходи да стане по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанщата за 1947 бюджетна година, по който да се предвидят необходимите кредити.

Чл. 3. При нужда и по искане на Българската земеделска и кооперативна банка Главната дирекция на железниците и пристанщата издава на банката необгословани бонове, в размер на използвания кредит, които може да бъдат сконтирани.

Чл. 4. Освобождават се от всякакъв герб, данъци, мита, такси, бери и др., по който и да било закон, всички книжа, сметки, разписки и пр., свързани с откриването на текущата сметка и с упражняването и изплащането на заема, както и с покупката, приемането и изплащането на локомотивите и вагоните.

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Михаил Попов.

Михаил Попов (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Почти всички ж. п. стопанства в Европа биха тежко засегнати от разрушителната стихия на втората световна война. Невъзможни са загубите, които понесоха отделните ж. п. администрации от разрушените мостове, тунели, гарн, депа, работилници, локомотиви, вагони и най-различни други ж. п. съоръжения и материали. Редица години още са необходими за пълното възстановяване и нормализиране на транспорта в Европа, свързано с изразходването на огромни усилия, труд и материални средства.

Нашите железници също така пострадаха сериозно от тежките бомбардировки на англо-американската авиация. Софийският ж. п. възел, който е най-важният, основният възел на нашата ж. п. мрежа, беше превърнат на два-три пъти в страшни развалини. Най-тежко беше засегната главната ж. п. работилница, след нея депото, техническата служба и работилница, гарата, сточната гара и пр. Бяха унищожени много ценни машини в главната ж. п. работилница, изгоряха складове с материали и инструменти, излязоха от строя тежко повредени много локомотиви и вагони.

Разрушението на главната ж. п. работилница се отрази много чувствително върху ремонта на локомотивите и вагоните, поради обстоятелството, че в нея се ремонтираха и ремонтirat към 80% от определените за основен ремонт локомотиви и вагони. Стойци повредени локомотиви и хиляди вагони задръстваха гарите и чаканата ред да влязат в ремонт. Ремонтът на локомотивите се особено много затрудни и от факта, че бившата фашистка управа на Главната дирекция на железниците не беше вземала мерки да запаси работилниците и депата с някои ценни външни материали и резервни части.

Софийското депо, което е най-голямото депо в страната, пресна локомотивите в съседните малки депа, като Перник, Мездра, Иленица, Вакарел и др., в които нямаше нужните съоръжения за периодичния ремонт на големите и тежки софийски локомотиви. Това положение също влоши състоянието на локомотивите.

През целия период на войната до 9 септември нашият ж. п. транспорт беше предоставен от фашистките правителства изцяло на разположение на хитлеристкото главно командване и беше тежко претоварен от германските военни превозки, което доведе до похабяването на подвижния парк. Особено зле това се отрази върху състоянието на локомотивите.

Към това трябва да се прибави и престъпната кадрова политика на фашистките правителства, особено в последните години, които бяха обхванали ж. п. училище в една обикновена казарма и си бяха поставили по-скоро задачата да подготвят войници, отколкото железничари. В ж. п. войски бяха мобилизирани хора от най-различни други професии, но свършено малко бивши железничари, на които възложиха отговорна работа и някои качиха даже на локомотивите. Пая слаба професионална подготовка и квалификация на военновременния кадър в железниците даде също своето отрицателно отражение върху ж. п. транспорт, особено върху поддържането и стопанисването на локомотивите. Поради липсата на доброкачествени материали, и особено на оплетнителни материали, като азбест, клингерит и др., така необходими за доброкачествения ремонт на локомотивите, употребяват се разни мукави, клънча и пр., които не само че не издържат, но предизвикват и допълнителни повреди на локомотивите и ги заставят често да влизат в ремонт.

Такова е, макар и накратко изложено, тежкото ж. п. наследство, което ни остави фашистският режим: похабени локомотиви и вагони, липса на резервни части и материали, недостатъчни запаси от инструменти, слаба професионална подготовка на една част от персонала и др. Въпреки това обаче, благодарение трудовия ентузиазъм и високото патриотично съзнание, нашите железничари успяха да се справят с тежките транспортни задачи, които постави пред тях отечествената война, и за своя геройски труд заслужават всенародно признание и похвала.

През втората половина на 1945 г. и през цялата 1946 г., въпреки трудностите, които продължиха през целия този период, нашият ж. п. транспорт успя да се справи с големите задачи и нарастнали превозки във връзка с бързото възстановяване на народното стопанство. Следните данни дават съвършено ясна представа за непрекъснатия растеж както на пътническите, така и на сточните превозки. Заминали пътници: за 1939 г. — 12.000.000; за 1944 г. — 26.300.000; за 1945 г. — 30.000.000; за 1946 г. — 35.000.000; пропътувани пътнически километра: за 1939 г. — 760.000.000; за 1944 г. — 2.000.000.000; за 1945 г. — 2.350.000.000; за 1946 г. — 2.500.000.000; пристигнали стоки в тонове: за 1939 г. — 5.800.000, за 1944 г. — 7.000.000, за 1945 г. — 6.800.000 — едно малко намаление от 200.000 тона по отношение на 1944 г., което се дължи на това, че в края на 1944 г. се извършиха огромни превозки във връзка с военните транспорти, главно превозване на нашата и на

Червената армия на запад — за 1946 г. — 7.500.000; произведени тонове километра: за 1939 г. — 1.150.000.000, за 1944 г. — 1.500.000.000, за 1945 г. — 1.500.000.000, за 1946 г. — 1.900.000.000.

Горните данни показват едно чувствително и непрекъснато увеличение на превозните стоки по железниците през 1946 г. в сравнение с 1939 г., с 30%, а за превозените пътници — с 30%. Също така през 1946 г., в сравнение с 1945 г., имаме налице едно увеличение с 10% за сточния трафик и с 16% за пътнишките. Трябва да се подчертае дебело, че тези резултати, които говорят за едно чувствително увеличение на нашия ж. п. трафик след 9 септември 1944 г., не биха могли да се реализират без използването на трофейните локомотиви и вагони. Изгледите за бъдещото развитие на нашия железопътен трафик са, че той непрекъснато ще расте години наред, успоредно с развитието на нашето народно стопанство.

Главната дирекция на железниците, отчитайки тия перспективи за развитие на нашия ж. п. трафик, от една страна, и, от друга, доброто състояние на подвижния материал — локомотиви и вагони — с решение на Министерския съвет започна през 1946 г. преговори с представителите на братския Съветски съюз за закупуването на намиращите се в страната 127 трофейни локомотиви и 5.936 трофейни товарни вагони от различни серии. След водените преговори на 6 декември м. г. се подписа договор за закупуването им от нашата страна на обща сума 1.947.200.000 лв.

Г-жи и г-да народни представители! Смятам, че не е безинтересно за Великото народно събрание да знае и някои подробности за тая сделка. Историята на закупените локомотиви е следната. Преди 9 септември, през 1942 и 1943 години, бяха дадени под наем от Хитлерова Германия за нуждите на нашия ж. п. трафик. След изтеглянето на германците от България, съгласно условията на примирието, те станаха собственост на съветската държава. Тия локомотиви са два различни типа. Тип 52 — 85 броя, са сравнително нови локомотиви, строени през време на войната. Те са петосни и доста мощни. Няма да преувелича, ако кажа, че те засега са гръбнакът на нашия ж. п. трафик. Тия локомотиви са купени по 6 милиона лева единият. Тип 58 — 42 броя, са също така мощни локомотиви, само че с живот вече към 20 години. За разлика от първите, тия локомотиви имат медни пешки, към 5—6 тона едната пешка. Тия локомотиви са купени по 5 милиона лева единият. Само пешките днес, продадени на килограм, струват към 2—2 1/2 милиона лева по нормирани цени. Един нов локомотив днес струва към 30—40 милиона лева.

Товарните вагони са купени по 200.000 лв. единият, докато преди 1939 г. един нов товарен вагон струваше 300—350 хиляди лева, а при днешния курс на лева — към 1 1/2 — 2 милиона лева. Закупените вагони са здрави, изправни, а между тях има и почти нови. При това положение може смело да се каже, че локомотивите и вагоните са купени почти на безценица. Независимо от крайно низката покупна цена на тия вагони и локомотиви, огромната услуга, която ни прави нашият велик славянски брат, се състои в това, че днес е абсолютно невъзможно да се правят такива доставки от другите европейски страни, поради сериозните поражения, нанесени на техните администрации и индустрия от войната. Тая обстановка в Европа даваше прекрасна възможност на Съветския съюз да ги предложи и продаде другде на много висок и скъп цени, ако той се ръководеше от чисто спекулативни съображения, както това правят капиталистическите държави.

Споразумението за продажбата на тия вагони и локомотиви е по-скоро един акт на братска помощ, отколкото някаква търговска сделка. И тук от тая трибуна на Великото народно събрание смятам, че сме задължени, от името на нашия народ, да отправим към нашия двоен освободител, великия Съветски съюз и неговото правителство, начело с генералисимус Сталин, нашата братска признателност и гореща благодарност. (Ръкоплескания)

Позволете да кажа няколко думи за още един голям жест на братския Съветски съюз: той изпрати на свои разходи един от най-добрите си учени и специалисти по ж. п. дело да обследва нашия ж. п. транспорт и да даде препоръки за неговото подобрене. В течение само на 50 дни, с присъщите на съветските хора умения и упоритост, те успяха основно да проучат състоянието на повечните служби на нашия ж. п. транспорт и дадоха конкретни предложения за реорганизиране на службите и усъвършенстване на новия метод в производството.

Безсъмнено, тия указания на съветските специалисти ще улеснят извършването много Главната дирекция на българските държавни железници при преустройството на службите във връзка с преминаване на ж. п. транспорт на самоздръжка и ще помогнат решително на персонала в усилията му за създаване на редовен и сигурен транспорт. С 4-то постановление на Министерския съвет, в което се набелязват конкретни и срочни задачи и мероприятия и се определят отговорностите за изпълнението им, се сложи началото на приложението на препоръките на съветските специалисти. Железопътните служители, които дадоха много доказателства за самоотвержен и положителен труд, се заемат с изпълнението на поставените от постановлението задачи, въпреки това, че в много работилници, и особено в депата, една голяма част от ремонта на локомотивите се извършва на открито, при студ, виелици, лед и др., въпреки това, че влаковият персонал пътува продължително и работи без осветление и други неудобства; въпреки това, че работниците по поддържането извършват своята работа често пъти в борба с природните стихии и буря при разчистване на снежни преспи; въпреки това, че материалното и икономическото положение на железничарите, чийто дежурен труд е изключително тежък, рискован и отговорен, е все още много тежко и т. н. Не мога да не отбележа, че веряло в борбата с големите трудности, които превъзможва в своята служба железничарят, се дават скъпи човешки жертви, какъвто е пресният случай със

смъртта на един от най-добрите машинисти от депо Горна Оряховица, др. Кирил Величков Ганчев, който загина в борба с зимните стихии.

Иук именно трябва да изтъкна вражеската и престъпна роля на противонародната опозиция, която използва тия трудности и провежда разложителна, саботьорска дейност в ж. п. транспорт чрез своя печат и злостните си оръдия, които все още се намират тук-там, замаскирани в сред трудолюбивите, честни и предани ж. п. служители. Само тяхно дело, като доказани народни врагове, в организираната агитация и пропаганда против съвнованието и ударничеството, чрез които ние ще можем да превъзмогнем трудностите и да извадим транспорта от тежкото състояние, в което го поставиха техните патрони — реакционерите и фашистите.

Един от опозицията: Глупости приказваш!

Михаил Попов (к): За вас може да е глупости! — Само тяхно дело са отделните саботьорски актове на поставяне твърди предмети в цилиндри и шибърните кутии на ремонтираните локомотиви и пр. Само тяхно дело са упорито разпространяваните слухове за неприложимост на препоръките на съветските специалисти при нашите условия. Само тяхно дело е постоянното демагогстване с тежкото материално положение на персонала и настройване вражески неориентирани служители срещу собствената им отечествено-фронтиска власт и т. н. Това е истината. (Възгласи от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Михаил Попов (к): Но напразни са техните напъни и надежди да измамат народа и да спрат демократическото развитие на нашата страна. Те са неспособни да разберат каква могъща сила се крие в трудовия ентусиазъм и воля на работническата класа и всички трудещи се у нас за изграждане благоденствието и всестрания напредък на народната ни република (Ръкоплескания от мнозинството), защото нямат нищо общо с народа и са чужди на неговите възжелания, интереси и исторически задачи. (Ръкоплескания от мнозинството. Възгласи от опозицията)

Въпреки изкуствените препятствия, които създава реакционната опозиция, железничарите, използвайки ценните указания на съветските специалисти и улеснени от братския жест на великия Съветски съюз с продажбата на трофейните локомотиви и вагони, преодолявайки всички трудности, ще продължават в съревнование и ударничество да издигнат и подобряват все повече и повече ж. п. транспорт, за да може той да изпълни с успех всички задачи, поставени му от двегодишния стопански план и правителствената декларация.

Твърдата и непреклонна воля на всички железничари и моряци е да напрегнат цялата си енергия, за да оправдат доверие на правителството и неговия министър-председател, любимец на българския народ, др. Георги Димитров (Продължителни ръкоплескания и възгласи „Браво!“ от мнозинството), като при това те са уверени, че техните усилия и тежък труд, свързан с големи отговорности и риск, ще бъде правилно оценен и възнаграден от нашето народно правителство.

Парламентарната група на Работническата партия — комунисти одобрява внесената законопроект и ще гласува единодушно за него. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Няма други записани оратори.

Пристъпваме към гласуване на първо четене внесенния законопроект. Моля г-да народните представители, които са съгласни по принцип с докладвания законопроект за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 900.000.000 лв. за нуждите на Главната дирекция на железниците и пристанищата, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Г-да народни представители! В срока, предвиден в чл. 60 от правилника за вътрешния ред, е внесено предложение за изправление на някои погрешки, които са допуснати при гласуването на второ четене на закона за Академията на науките, а именно:

В чл. 11 от закона за Академията на науките, ал. втора, е казано: (Чете) „Всички имоти и приходи от имотите на академията, както и получаваните от същата помощи от различни институти, съставляват държавни приходи и се внасят по бюджета на „чужавата“, а е бил съгласуван и приет следният текст“ (Чете) „Всички приходи на академията от имоти и дарения образуват фонд „Академия“ изразходват за целите на академията“.

Второ. В чл. 11, алинея трета, е казано: (Чете) „Завещанията на академията имоти стават нейна собственост“, а е бил съгласуван и приет следният текст: (Чете) „Приходите от завещанията при академията се употребяват за определените от завещателите им цели.“

Прочее предлага се, чл. 11 да бъде редакционно поправен и изменен по следния начин: (Чете)

„Бюджетът на Българската академия на науките се изработва от управителния съвет на академията, одобрява се от общото събрание и се включва в бюджета на Върховното правителство по доклад на министъра на финансите.“

Всички приходи на академията от имоти и дарения образуват фонд „Академия“ и се изразходват за целите на академията.

Приходите от завещанията при академията се употребяват за определените от завещателите им цели.“

Моля г-да народните представители, които са съгласни...

Недалко Атанасов (ЗНП): Г-н председателю! Вие го предлагате като редакционна поправка ли?

Петко Стоянов (вот): Вие, председателството, ли го внасяте като редакционна поправка?

Председател Васил Коларов: Правителството внася това предложение на председателството за поправка текста на чл. 11.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с така направения текст на чл. 11, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме към точка трета от дневния ред:

Доклад на комисията по проверка на изборите в първа, втора, трета и четвърта Софийски градски избирателни колегии.

Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): (От трибуната) Г-да и г-жи народни представители! Както четвъртата секция на комисията по проверка на изборите, така и пренумът на тая комисия, при разглеждане на избора в III Софийска градска колегия дойде до решение с абсолютно болшинство при възгласения, направен от представителите на опозицията. Единодушно сме обаче по въпроса да бъдат утвърдени изборите в първа, втора и четвърта градски избирателни колегии в София като такива, по които няма подадени никакви констатации, и при нито един от стадиите по проверката и утвърждаването на тези избори и провъзгласяването на избраните кандидати няма констатирани никакви нарушения на избирателния закон. Спорът, по който е гласувано с болшинство и меншество, бе по решение на Софийския областен съд да анулира 18.157 бюлетини, подадени за кандидатната листа на обединената опозиция в III Софийска градска избирателна колегия, в то тези бюлетини, в които не е зачеркнат първият кандидат — Кръстю Пастухов. Съдът подробно е разгледал подадените възгласения от страна на опозицията и ги е оставил без последствие.

Как стои въпросът с този избор? На 12 октомври е заверена и надлежно след това обявена листата на обединената опозиция, начело с Кръстю Пастухов. Когато е полагала тази кандидатура, опозицията е знаела, че Кръстю Пастухов е осъден с присъда още невлязла в законна сила от областния съд. Присъдата е касирана от осъдения, и по нея Касационният съд в установения срок се произнесе и че има пълната вероятност, той да потвърди присъда, че този срок изтича преди изборите, че Касационният съд ще се произнесе и че има пълната вероятност той да потвърди присъдата на областния съд.

Както е могло и да се очаква, обоснованата присъда на областния съд е била потвърдена на 23 октомври — 4 дни до изборите — от Касационния съд. Касационната жалба е оставена без последствие и присъдата на областния съд влиза в законна сила с начало на изпълнението 26 февруари 1946 г. Настъпва следователно едно положение, което наистина не е предвидено в избирателния закон, в онези неговии членове, които се отнасят до полагането, заверяването и обявяването на положените и заверени кандидатури.

Настъпва по същество гражданската смърт на водача на една листа — Кръстю Пастухов: той се лишава от своите граждански и политически права, загубва по смисъла и по буквата на избирателния закон качествата на избирател и избираем, а следователно загубва и качествата да бъде кандидат в коя да е листа.

Същия ден областният съд, по сигнал на избирател, а така също и по служебен ред, е узнал и е получил решението на Върховния касационен съд по присъдата и е бил изпратен пред колизията: формалното обявяване на листата на 12 октомври може ли да обезсили, поне до обявяването на изборните резултати, една присъда, влязла в законна сила, която е лишила кандидата от гражданските му и политически права, следователно и от качеството му на избирател и избираем и от неговата правоспособност да бъде кандидат в изборите?

Съдът намира, че при това положение, тълкувайки разумно, смислено избирателния закон, който е достатъчно демократичен, последователно демократичен и цели да обезпечи реалното изпълняване на избирателните права от избирателите, решава, че трябва да зачеркне кандидатурата на Кръстю Пастухов по силата на присъда, влязла в законна сила, която го лишава от граждански и политически права, следователно и от правото му да кандидатства в изборите, решава, че трябва да ревизира своето определение от 12 октомври и сиема, зачерква тази кандидатура.

Заинтересованата страна, в ладения случай опозицията, чиято е тази кандидатна листа, е знаела своевременно за това решение на съда, защото още на следващия ден, 24 октомври, в съда постъпва жалба от втория кандидат по тази листа, Атанас Москов, в която той моли, съдът да отмени второто си определение, както той се изразява, като законнонесъобразно неоправдано, да не поправя първото си определение и да не зачерква от листата Кръстю Пастухов.

Разглеждането на тази жалба е станало в публично заседание по състезателен порядък. Съдът е изслушал Атанас Москов, който към писмените си аргументи е добавил още каквото е могъл да добави в устната си пледоария, и е отхвърлил неговата жалба.

Имало е постъпила жалба и от Кръстю Пастухов от затвора, която председателят на съда е върнал на подателя като безпредметна, тъй като Кръстю Пастухов по дадения въпрос не може да подава констатация до съда, като лишен от граждански и политически права. Има по-късно подадена развърната негова констатация до Върховното народно събрание, която също не е постъпила у нас по същата причина.

Комисията намери, че тези два така наречени документи на опозиционните членове в проверочната комисия по изборите не могат да бъдат взети в съображение по тази проста причина, че Кръстю Пастухов в ладения случай не може да бъде страна, толкова повече тъй, че опозицията е имала пълна възможност, разглеждайки констатацията на Атанас Москов, да се ползува, ако желае, от аргументите, които г-н Кръстю Пастухов е изложил в своята жалба, която е била отхвърлена от съда и която не е била препратена във Върховното народно събрание.

Съдът, след като е държал това определение, както подобава на един истински народен демократичен съд, заинтересован в спазване на нашата народна законност, заинтересован също така в гарантиране реалното използване изборителните права от онези избиратели, които биха гласували за опозиционната листа, взема всички мерки, които законът повелява, щото това негово определение, с което той сменя кандидатурата на Пастухов и в това отношение изменява своето първоначално определение от 12 октомври, да стане широко известно, както на заинтересованата страна, т. е. на обединената опозиция, така също и на широките избирателни маси. По съответния ред, постановен в закона, е разгласено още на 24 октомври обявлението на съда, с което той съобщава, че изменява първоначалното си определение от 12 октомври и сменя кандидатурата на Пастухов поради присъда, влязла в законна сила. С това избирателите са предупредени по надлежния начин, повелен от закона, че ако гласуват за такава листа, която съдържа името на това лице, лишено от граждански и политически права и не е дееспособно да бъде кандидат в изборите, то те гласуват за листа опорочена и невалидна.

Не само това. Както съдът, така и нашите народни административни власти, са взели всички мерки, не само да уведомят своевременно заинтересованата страна, но и да предупредят избирателите до изборите и особено в деня на изборите в избирателните бюра в трета Софийска градска избирателна колегия, като са турили обявления, че листата е незачеркнатото име на Пастухов е опорочена и подадените за нея гласове ще се считат за недействителни.

На това отгоре, всички изборни бюра в тая колегия са предупреждавали избирателите, които им са давали пликче за да отидат в тайната стаячка, че листата с незачеркнатото име на Пастухов ще бъде считана за недействителна.

Така че избирателите на опозицията са имали възможност, ако са желали да използват реално и действително своето изборително право, ако са желали, техният глас да бъде действителен глас, да зачеркнат името на Кръстю Пастухов, както това е извършила известна част от избирателите; и така бюлетините, гласовете им да бъдат действителни.

Аргументът на опозицията, че от 24 октомври до деня на изборите те не са имали възможност да отпечатаат нова листа и да я разпространят в замяна на тая, която е била разпространена по-рано начело с Кръстю Пастухов, и че следователно второто определение на съда ги лишава от възможността действително да извършат нужната подготовка за изборите и за успеха на тяхната листа, е безосновен. Те нямат право да считат, че това определение трябва по тая причина и по това съображение да бъде отменено и решението на съда за утвърждаването на избора и за прокламирането на избраните депутати да бъде също така отхвърлено, като всички гласове, подадени за тая листа, включая, значи, и бюлетините, в които името на Кръстю Пастухов не е зачеркнато — се считат недействителни. Този аргумент, този довод, разбира се, не е убедителен, защото те са имали време в София да отпечатаат и да разнесат нови бюлетини. Това не е някоя провинциална избирателна колегия, където селата са разпръснати и където е трудно, по транспортни и други причини, да се разнесат своевременно бюлетините. Това е София, където те разполагат с достатъчна полиграфическа база, за да напечатат бързо нови бюлетини по установения и утвърдения от съда списък на кандидатите.

Те са имали не само тая възможност. Те са имали и възможност, ако действително са били възпрепятствувани да напечатат нови бюлетини, с които да заменят старите, начело на които стои името на Кръстю Пастухов, да използват своята преса, която през тоя период не е бивала запрещавана, която е имала широко разпространение и е могла да стигне до ръцете на всички техни съчувственици и съпартизани, на всички тям съчувстващи избиратели.

Те са могли да използват и други средства, за да предупредят избирателите в духа на решението на съда, в кой случай гласуването е бюлетината, в която има името на Кръстю Пастухов, ще бъде действително — в случай, както постановява съдът, че това име бъде зачеркнато — и че ако те гласуват с бюлетина, в която не е зачеркнато името на Пастухов, тая бюлетина става недействителна.

Те са имали следователно пълната възможност да проведат агитация за своята листа и да обяснят на своите избиратели, че трябва да подават действителни гласове за тази листа. Те обаче не са извършили това. Не са го извършили, желайки с кандидатурата на Кръстю Пастухов да извършат една политическа демонстрация не само против нашите народни избори, не само против целия наш вътрешен административен народен порядък, но и против установената у нас народна законност, против правопорядъка в тая страна, както той се упражнява от законоустановените, нормалнодействащите у нас народни съдилища, и са превърнали, поради това, своята листа, щом не са зачерквали името на Кръстю Пастухов, в протестна бюлетина, в протестен лозунг.

Следователно комисията идва до заключението, че ако опозицията желаше сериозно да използва избирателните права на своите избиратели, да превърне техните бюлетини в истински, в действителни, тя нямаше да постъпи така, както е постъпила, нямаше да превърне своята бюлетина в лозунг и щеше да има признати тези гласове, които днес са анулирани със съответните тия кандидати за депутати в Народното събрание.

Опозицията обаче е предпочела да превърне листата в лозунг, да превърне гласовете на съчувстващите ней избиратели в недействителни и следователно сама трябва да търси последиците

от тая своя необоснована, безразсъдна и вражеска за народните и нестраната интереси постъпка с тая демонстративна листа. (Ри-коплексиания от мнозинството)

Поради това комисията с абсолютно болшинство на представителите на всички отечественофронтовски партии, без всякакво колебание потвърждава становището на съда и ви моли да уважите съображенията му, тъй както те са изложени в мотивирания негово решение по проверка на изборите в трета градска софийска избирателна колегия и по прокламирането на избраните с действителни гласове народни представители за Великото народно събрание и да отхвърлите доводите и съображенията, по които опозицията иска, превърнат в лозунг нейна листа да бъде счетена за действителна.

Това е докладът на нашата комисия.

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Крум Славов.

Крум Славов (СЛ): (От трибуната) Г-да народни представители! Чухте доклада по избора в III избирателна колегия в София. Изслушахте съображенията и мотивите на комисията за взетото решение, а именно, че щом в листата на обединената опозиция начело с Кръстю Пастухов, не е зачеркнато името на Кръстю Пастухов, бюлетината е недействителна. Нещо повече — даже че опозицията съзнателно е обърнала своята кандидатна листа и протестна листа и избирателите са гласували с лозунг.

Има няколко въпроси, които трябва да бъдат разрешени, за да бъде и решението на Народното събрание по този въпрос правилно. На 12 октомври, редовно, законно е провъзгласена листата начело с Кръстю Пастухов. За да бъде провъзгласена тази листа от съда, безспорно съдът се е съобразил с действащия изборителен закон, който изисква, едно лице, за да бъде кандидат за народен представител, да притежава известни качества на първо място, безспорно, да се ползува с граждански и политически права. От самия факт, че Софийският областен съд е провъзгласил тази листа, начело с Кръстю Пастухов — без да влизам в обсъждане — направо можем да заключим, че съдът е постъпил законосъобразно.

Какво става по-нататък? В промеждутъка след провъзгласяването на листата, от 12 октомври до 27 октомври — деня, в който съдът става гласуването, в който самият избор ще се произвежда настъпва промяна в гражданското състояние на един от кандидатите, в конкретния случай на Кръстю Пастухов. Издава се на 23 октомври решение от Касационния съд, с което се оставя без последствие касационната жалба на Кръстю Пастухов против присъдата на областния съд, с която присъда той е лишен от граждански и политически права. Значи, на 12 октомври имаме законно провъзгласен Кръстю Пастухов за кандидат в листата, понеже се е ползвал с граждански и политически права. До деня на избора обаче загубва тези права, по силата на влязла в законна сила присъда.

При така създаденото положение какво трябва да направим съдът, какво предписва и законът? Г-да народни представители! Нито в изборителния закон, нито в специалния с няколко постановления закон за начина на произвеждане допитването до народа и за произвеждане избори за Велико народно събрание, нито в кой да е друг закон, няма постановление, не е предвидено какво става, какво трябва да направим съдът, ако се яви такъв случай. След като бъде провъзгласена от съда една кандидатна листа за редовна, в случая на 12 октомври, до произвеждането на избора, в конкретния случай до 27 октомври, едно или няколко от лицата в тази кандидатна листа физически починали, умрат, или настъпва гражданска смърт, както се казва на правен език, т. е. загубят своите граждански и политически права.

Е добре, в такъв случай какво трябва да направим Народното събрание, щом като въпросът е дошъл тук ние да го разискваме и решаваме? Има един принцип в гражданското право. Изрично е казано в закона за гражданското съдопроизводство, че ако на практика, при разглеждане разните граждански дела, се яви някакъв особен случай — това е известно на г-да юристите — който не може да бъде подведен точно по определен член от закона, съдът не може да каже: не мога да се произнеса и да разреши спора, защото такъв случай не е предвиден в закона. Законът изрично запрещаваше това на съда. Съдът трябва да реши спора по общия смисъл на всички действащи закони в страната. Това е постановление на закона за гражданското съдопроизводство и съдилищата винаги така действуват.

Е добре, в конкретния случай на 23 октомври, след като Касационният съд се е произнесъл по касационната жалба на Кръстю Пастухов и я е оставил без последствие, присъдата на областния съд влиза в сила, Кръстю Пастухов загубва своите граждански и политически права, за него настъпва гражданска смърт. Областният съд се е научил за това, какво докладчикът докладва — което е вярно — от донос на един софийски избирател.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): И служебно, казах.

Крум Славов (СЛ): Недейте ме прекъсва. Аз ще го кажа. В своите мотиви съдът казва: „И от служебно направената справка съдът се удостоверява на 23 октомври, че едно отделието от Касационния съд е потвърдило присъдата срещу Кръстю Пастухов“. И по повод на това областният съд се занимава с въпроса:

Уважаеми народни представители! Аз казах, че изричен текст за такива случаи, като случая с Кръстю Пастухов, няма в закона. Но има друг текст, в който се казва, че определените на областните съдилища, с които провъзгласяват кандидатните листи — в случая на 12 октомври — са окончателни и не подлежат на никакво обжалване. Даже ако вследствие на направени възбуждения против кандидатите, съдът, право или криво, шкритира някои от тях

провъзгласи листата с останалите кандидати, определението на съда не подлежи на обжалване, то е окончателно. Това предписва законът. Ако някой утвърден кандидат умре граждански т. е. загуби своите граждански и политически права, както на 23 октомври Кръстю Пастухов е загубил своите граждански и политически права, законът не предписва да бъде заличен от листата този кандидат. Ама ако, в навечерието на изборния ден, на 25 октомври подир обед, в 4 ч. или 5 ч., беше умрял физически или граждански друг кандидат от някоя листа, какво решение щеше да се вземе? Представете си, че не на 23, не на 24 или 25 октомври а на 26 октомври в 4—5 ч след обед Касапионият съд бе потвърдил присъдата на областния съд, с която Кръстю Пастухов се лишава от своите граждански и политически права, т. е. присъдата влиза в сила, гражданската смърт за Кръстю Пастухов настъпва на 26 октомври.

Аз поставям въпроса: какво щеше да прави тогава съдът при вписката на изричен текст, който да му повелява какво да прави в такива случаи, които могат да се явят на практика при избори, настъпващи в бъдеще? Шом като има такава непълнота в самия избирателен закон, как трябваше да реши този въпрос областният съд? При липса на съответен текст, казах, ще се търси разумът и практическото приложение, съобразно общия дух на законите в страната и на текстовете на избирателния закон и специалния закон за произвеждане избори за Велико народно събрание.

А какво подсказва духът на законите и разума? Г-да народни представители! Този въпрос не трябва да го решаваме, и най-голяма грешка ще направим Народното събрание, ако то го реши с оглед само на този случай. Народното събрание трябва да даде едно тълкуване за такива случаи, когато те се явят, понеже няма предвиден текст в закона, как справедливо и обективно трябва да се решават, за да не се лишават от правата кандидатите в такава листа.

Позволете с няколко думи да направя възражения на тази аргументация от страна на докладчика, че понеже вторият кандидат в същата листа — Москов — на 24 октомври знаел за второто определение на областния съд, с което Кръстю Пастухов се шаркирило зашто загубва своите граждански и политически права, имало е възможност да се отпечатат нови бюлетени без името на Кръстю Пастухов, или да се известят избирателите да се съобразяват с второто определение на съда и да зачеркват името на Кръстю Пастухов, за да бъде действителна бюлетината. Не. Това съображение не играе абсолютно никаква роля, няма никакво значение. Защото аз ведрага противопоставям следното положение: възможно ли беше да стане това на 26 октомври вечерта? Не, абсолютно невъзможно.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): В конкретния случай е възможно.

Крум Славов (сЛ): Още по-малко може да издържи критика съображението, че в изборния ден в секциите се казвало на избирателите, като са получавали пликчето: „Имайте пред вид, че който ще гласува с бялата бюлетина, начело с Кръстю Пастухов, трябва да го зачеркне. Ако не го зачеркнете, бюлетината е недействителна“. Преди всичко от гледище на закона е непозволено да се извърши това в избирателната секция. (Ръкопляскания от опозицията) И ако това е ставало в избирателните секции, то е грубо нарушение на избирателния закон. Стимулът за това са били в същност партийни съображения: да бъде уязвен, изложен Кръстю Пастухов.

Един от мнозинството: Той сам се е изложил.

Димитър Георгиев (к): Присъдата го дамгоса.

Крум Славов (сЛ): Но, почитаемо събрание, съображенията, мотивите не съда и на докладчика, че с зачеркване името на Кръстю Пастухов бюлетината ставала действителна, не са правилни. Това е нарушение, това е в разрез с императивното постановление в избирателния закон, който изрично казва: „Зачеркването на имената на кандидати в листата не прави листата недействителна.“ Така че няма значение това зачеркване името на Кръстю Пастухов. Следователно със своето второ определение областният съд се поставя над избирателния закон. Въпреки че законът предписва „зачеркването няма значение“, областният съд с това определение застава над закона и създава нов закон. Това е съвършено погрешно от страна на областния съд, това е една голяма правна грешка.

Минавам по-нататък. Докладчикът казва, че на 24 октомври на кандидата Москов е било известно второто определение на съда, понеже той е правил постъпки пред съда по повод на това второ определение, с което се шаркирира провъзгласеният кандидат Кръстю Пастухов.

Г-да народни представители! За да имате по-пълна представа за положението в случая трябва да имате пред вид и следното. Вярно е, че на 24 октомври Москов е подал молба до областния съд във връзка с второто определение и оттам правилно можем да заключим, че Москов лично е знаел на 24 октомври, че има второ определение на областния съд. На 24 октомври Столичното коменданство на народната милиция издава обявление под № 16638, в което казва: „Настоящото обявление да се разгласи на столичното гражданство чрез разлепването му из града и предаде на изборните бюра за ръководство“. В това обявление е изложено именно второто определение на областния съд, с което той отменява първото и казва: „Обявената листа начело с Кръстю Пастухов се вилонизменява, като се зачеркват от нея Кръстю Пастухов“. Ние нямаме данни, кога е било разлепено това обявление, но на 25 октомври Столичното коменданство на народната милиция отправя едно писмо под № 16717

до председателя на Работническата социалдемократическа партия — обединена със следното съдържание: (Чете) „Приложен към настоящето, изпраща Ви се един брой от обявление № 16638“ — именно току-що цитираното от мене — „от 24 октомври т. г. на Столичното коменданство на народната милиция — за сведение.“

Следователно на 24 и 25 октомври става известно на заинтересованата партия и на заинтересованите кандидати в тази листа, че съдът прави такава промяна в листата. Ако приемем за правилно разбирането на съда, какво излиза? След 25 октомври, когато се отправя писмото на Столичното коменданство, имате всичко на всичко 24 часа до 27 октомври или, ако вземем датата 24 октомври вечерта и броем до 27 октомври — две денонощия за отпечатване на нови бюлетени, събиране на пръснатите бюлетени и пушане на новите бюлетени. Това е абсолютно невъзможно в този срок. Няма значение, дали се касае за столицата или за някой затътен малък градче из провинцията. Ние ще решаваме и ще действваме по разум и с оглед практическото приложение на закона — това, което предписва законът. А в закона какво е казано? Законодателят не току тъй случайно предвижда срокове в избирателния закон: най-късно на 15 октомври съдът да се произнесе за провъзгласяването на листите; 10 дни преди изборния ден да бъдат оповестени чрез околийските управители на избирателите различните утвърдени листи и техния ред. Нещо повече, законът предписва даже и тази подробност: при оповестяване на избирателите, кандидатните листи да бъдат написани с еднакъв шрифт, без подчертаване, без курсив, еднообразно, за да не прави впечатление на избирателя, когато чете, че един вид околийският управител дава преимущество, пропагандира или агитира за една или за друга листа, напечатва я с по-едри букви, за да се набива в очите на избирателя.

Защо законодателят е предвидял тези срокове като минимални, като най-малки? Защото излизат от съображението, че поне толкова дни са необходими за техническата подготовка и провеждане на агитацията от всички кандидати, безразлично дали са правителствени или опозиционни.

Е добре, когато законът предвижда такива срокове като минимални и не предвижда положение на настъпила смърт — истинска или гражданска — на някой кандидат в този промеждутък, от провъзгласяване на листата до изборите, какво трябва да отговорим ние? Трябва да отговорим: съдът не може да промени веднаж утвърдената листа. Листата си е действителна, тъй както е провъзгласена още на 12 октомври, и получените бюлетени с тия кандидати, които са били вписани в нея, микар и някой между тях — безразлично дали първият, или вторият, или последният от кандидатите — да е умрял физически или граждански, са действителни. Следователно поддържане бюлетини с или без зачеркнато име на Кръстю Пастухов трябва да се зачете, и бюрата трябваше да ги зачетат. Ако централното бюро не ги е зачело, трябваше съдът да ги зачете.

И тогава пред съда ще се сложи вторият принципен въпрос — на коя листа колко мандати се падат. Ще се направи сметка, изчисление, колко гласа са получени за листата начело с Кръстю Пастухов — 18 хиляди и нещо — и колко за другата листа — 35,000 гласа, и според както предписва законът ще се направи разпределение колко мандати се падат на едната листа и колко — на другата. Това е, което областният съд трябва да направи, това е специалната функция, която законът му предписва.

Но може да се сложи сега въпрос: добре, съдът определи, да кажем, че на листата начело с Кръстю Пастухов се падат 2 мандата, а на другата листа — 5 мандата, но се натъква на това положение, че Кръстю Пастухов, първият кандидат, е загубил гражданските и политическите си права на 23 октомври. На 27 октомври стават изборите и след туй, на 30 или на 29 октомври — няма значение — когато ще се провъзгласява кои са избрани, съдът се натъква на този правен въпрос. Къво трябва да направи съдът? Има две положения. Един правник съди, вярно е, може да се смути от това положение: ние провъзгласихме правилно тази листа с Кръстю Пастухов, той имаше тогава граждански и политически права, избран е по силата на получените гласове, но от друга страна пък е вярно и това, че в промеждутъка до изборите Кръстю Пастухов е загубил своите граждански и политически права, законът не предвижда, изрично какво трябва да направим в такъв случай, като пък постановява, че за да бъде депутат един гражданин, трябва да се ползува с граждански и политически права. И тогава съдът може да каже: при това положение, макар на листата начело с Кръстю Пастухов да се падат два мандата, аз, областният съд, не мога да провъзглася за избран първия кандидат Кръстю Пастухов, защото в този момент той вече няма граждански и политически права. Друг правник съди и ще направи друго разсъждение и ще каже: понеже са определени строго функциите на областния съд — след като се получат всичките книжа от централното бюро, да провъзгласи избраните, като направи изчисления и пр., но не може да влиза в обсъждане на въпроса, загубило ли е или не правата си лицето, което трябва да бъде провъзгласено за избрано — провъзгласявам го за избрано и предоставям на Народното събрание да реши въпроса. Тия две положения са възможни.

Във всеки случай, след като областният съд е изменил своето първо определение, държал е второ определение, с което заличава от листата Кръстю Пастухов, ако приемем становището на комисията, до какво положение ще дойдем? Както ви казах, можем да имаме такъв типичен случай: през нощта на 26 октомври умира двамата кандидати — единият получил удар, другият бил болен и починал — и на 27 октомври сутринта почва гласуването. Може и гражданската смърт да се случи така, може присъдата да бъде четена вечерта в 8—10 ч. преди изборите. Ние нямаме да решим само този конкретен случай, ние ще решим въпроса по принцип и ще

дадем смисъл и разум за приложението на този закон в живота при различни избори. При липсата на съответен текст в закона можем ли ние сега да кажем: добре, макар един кандидат от една листа да е загубил своите граждански и политически права на 26 октомври през нощта, листата е валидна, но ако бюлетините са без този кандидат? Не се ли отнема правото, не се ли осуетява възможността на останалите кандидати от провъзгласената на 12 октомври листа, които не носят никаква вина, да бъдат евентуално избрани, както са избрани някои в настоящия случай?

Ако се абстрахираме от предубеждението — позволете ми да употребя този израз — ако искаме да дадем отговор на този въпрос и като законодателно тяло да поправим този дефект в закона, да попълним тази непълнота за такива случаи, които не са предвидени в избирателния закон, да дадем едно автентично тълкувание, ние трябва да кажем: каквато и промяна да настане до приключването на избора в кандидатите на една редовно провъзгласена от съда листа, листата си е действителна и бюлетините с всичките имена са действителни. А когато вече изборът отиде в съда, тогава, както казах, онези, който е загубил своите граждански и политически права или физически е умрял, ще бъде шаркиран и ще се провъзгласят, според мандатите, които се падат на тая листа, за избрани следващите по ред кандидати. Това ще го направят съдът. И понеже съдът не го е направил, а е направил тъкмо обратното, остава да го направи Народното събрание, което е властното и компетентното да утвърди или да не утвърди всеки един избор в цялата страна.

Ето защо на нас остава, отърсени от партийните страсти и от увлечението, да кажем това, което е правилното, законосъобразното: в трет избирателна колегия в София бюлетините с зачеркнато и незачеркнато име на Кръстю Пастухов са действителни и като бъде шаркиран Кръстю Пастухов, да направим съответното разпределение на мандатите и да бъдат провъзгласени кандидатите, които идат след него. Ако се падат два мандата, ще се провъзгласят вторият и третият кандидат, ако се падат три мандата — вторият, третият и четвъртият кандидат. Това е правилното, законосъобразното. Това е и човешкото.

Дължен съм, почитаемо Събрание, да допълня още нещо. Незабелянето на комисията да възприеме това правилно становище, което е справедливото и законното, дава основание да считаме, че действително въпросът се решава с оглед на лицето и затуй се процедира така погрешно.

Обединената опозиция, която постави кандидатната листа начело с Кръстю Пастухов, не може да знае — както подхвърля докладчикът — че е възможно да се гледа делото на Кръстю Пастухов и че е възможно той да бъде лишен от права, да бъде потвърдена присъдата, че няма шанс да бъде отменена и делото да бъде върнато за ново разглеждане. В момента на поставяне кандидатурата на Кръстю Пастухов, значи на 12 октомври 1946 г., делото не беше още в Касационния съд, нито беше насрочено. Партията, която поставя тая кандидатна листа начело с Кръстю Пастухов, не знае кога ще бъде насрочено делото. И Кръстю Пастухов не знае това. Три месеца време минава за написване от областния съд мотивите на присъдата, с която е осъден Кръстю Пастухов. След провъзгласяване кандидатурата на Кръстю Пастухов в тая листа, делото веднага отива в Касационния съд и, както виждате, в продължение на 3—4 дни се насрочва за 23 октомври и съдът се провъзгласява с една светкавична бързина върху касационната жалба, в която има посочени 50 касационни поводи. Ако бяха необходими три месеца да се напишат мотивите на областния съд за осъдителната присъда, как ба възможно за 24 часа да бъде разглеждано делото от Касационния съд при жалба с 50 касационни поводи, и веднага съдът да се произнесе? Като свържем всичко това и със становището на комисията, става очевидно и ние идваме добросъвестно до заключението, че тук, в трета избирателна колегия в София, се спекулира, бих казал, с името на Кръстю Пастухов и по-край Кръстю Пастухов ние искаме да унищожим неговата листа и да вземем мандатите, които се падат на бялата бюлетина, за да ги дадем на вас си. Това не само е несправедливо, но от политическа гледна точка излага и Парламента, па, бих казал, излага и самия съд.

Без да се впускам и в редица други съображения от политическо естество, които могат да бъдат наведени, аз заключавам така: ако искаме да издигнем Парламента на неговата висота и да манифестираме, че не се ръководим от чисто партийни егостични съображения — толкова повече, че този избор не е от решаващо значение да измени съотношението на силите — недейте се увлича и разрешете въпроса по чиста съвест; а и правниците, които сте тук, недейте да погавате повелите, заповедите на закона и вземете решение такава, за каквото се изказваме в комисията и за каквото се изказваме и тук. (Ръкоплескания от опозицията)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Ангел Държански.

Ангел Държански (ЗНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от опозицията) Г-д народни представители! Изборният институт е свързан с думата демокрация. Тая дума, която всички ние тук така често употребяваме и която има своя произход още в най-древните гръцки времена, означава една система на управление, при която народът се издига като най-важен фактор в управлението на държавата. И затова демократично управление е онова, при което народът е източник на властта, или, както сега е приета тази формула, „всички власти произтичат от народа“. Разбира се, едно съвременно демократично управление съвсем не значи, че смята народ като нещо цяло управлява непосредствено своята държава, защото това в същност би било невъзможно, немислимо. Невъзможно се е представителство на народа в управлението, и по тая начин е създадено парламентарното управление.

Ще трябва обаче веднага да се забележи, че парламентът сам по себе си още не е съществен признак на едно парламентарно демократично управление, защото ние знаем много държави и много режими, при които съществували парламенти и въпреки това управлението в тях далеч не беше демократично, парламентарно. Например Германия, Италия и всичките техни сателити в миналото, които имаха фашистско управление, до един имаха своите парламенти, без обаче да бъдат в същност демократични. Така също беше и у нас от 1938 до 1944 г., когато имахме парламент, Народно събрание, без в същност управлението да беше демократично. То беше чисто фашистско управление. Народното събрание тогава беше само един параван за държавния глава, който чрез своите послушни правителства държеше цялата власт в ръцете си и управляваше по един неограничен, абсолютен начин. Тогава бяха потъпкани всичките права и свободи на българския народ, политическите партии не съществували и имаше един *sui generis* парламентаризъм. Беше отречена демокрацията в нейния истински смисъл като нещо отживяло времето си и се възвести началото на волята на водача. Народът се викаше само от време на време, за да посочи уж своите представители, които в грамадното си мнозинство не бяха носители на никакви идеи или политически концепции, а мислеха, следваха и изпълняваха волята на единствения свой господар, монарха, чрез послушните негови правителства. Всички тук знаем как тогава се произвеждаха изборите, за да няма нужда да ви отнемам времето и ви занимавам с тази отживяла и осъдена от целия наш народ срамна, недостойна за един що годе културен народ система.

Дойде 9 септември, който тури край на фашистката система на управление у нас. Тогава вече се създадох условия за едно истинско народно, за едно демократично управление, при което народът, изпращайки своите представители в Народното събрание, става не господар на собствената си съдба, като по тая начин участва, макар и пряко, но действително и активно, в управлението на страната.

Системата на демократично управление, при която се гарантират всичките необходими човешки свободи, датира откогато може да ставя дума за човешка цивилизация въобще. Това обаче съвсем не е било пречка, къде повече, къде по-малко, в различни времена да се злоупотребява с народния вот, да бъде изтъргван той с насилие, заплъщания, побойща и всевъзможни други средства за пренасяване въобще на народната воля. И колкото степените на културно развитие на даден народ е по-ниска, толкова повече съществуват условия за такова изкористване на народната воля. Затова най-същественият белег за едно демократично управление е не наличието на парламент, както това преди малко казах, а възможността за свободното проявление на народната воля.

У нас, за голямо съжаление, макар нашите учредители да създадох една от най-свободолюбивите и демократични конституции в света, тя като че ли не е била в състояние да обезпечи свободното проявление на народната воля, не защото тя не съдържа постановления, които да гарантират тая свобода, но затова защото винаги почти във всички времена и режими управниците са успявали да погават по всевъзможни начини нейните постановления, които гарантираха свободата на българския народ. Паметни ще останат в нашия политически живот срамните методи на торбонесъчието, на свешогасенето, на най-отвратителното фалшифициране на народната воля чрез задигане често пъти дори на цели урни с бюлетини и по всевъзможни други начини. Българският изборджия в това отношение се е оказал наистина значително изобретателен. Кой честен гражданин в тая страна не се е възмущавал от тия черни страници на нашия политически живот, които така сполучливо, така гениално са описани от безсмъртния Алеко Константинов? Срещу тия методи са се борили най-много всички прогресивни и напредничащи политически партии у нас в миналото и особено ония, които влязоха в състава на Отечественния фронт преди 9 септември 1944 г.

И когато на 17 септември 1944 г. правителството на Отечественния фронт възвести на българския народ своята програма, в която беше отредено почетно място за възстановяване правата и свободите на българския народ, съгласно търновската конституция, това означаваше, че тия начини на търсене народното доверие, които съставляват едно петно за съвременната демокрация, след ликвидирането на фашизма са категорично отречени и остават само един тъжен, един печален спомен от нашето близко минало. Наистина, каква нужда можеше да има от такъв начин на действително управление, едно правителство, каквото беше това на 9 септември, което обедини всички прогресивни сили на народа и вилиме имаше пълното негово одобрение? Това беше едно време, в което смело може да се каже, че народът е наистина взел съдбините си в своите собствени ръце. Не му е мястото сега тук да разглеждаме защо, но две от неговите съставни части, две от партиите, които образуваха Отечественния фронт, го напуснаха през август 1945 г. и оттогава положението се промени. Една значителна част от народа се отстрани, тя оттегли своята подкрепа на правителството. То почувствува тая загуба и макар да минаха оттогава вече година и половина, тая загуба не е запълнена и с нищо не може да се запълни. Не беше в състояние да я запълни, разбира се, и Радикалната партия, със своите „големи“ кадри. (Ръкоплескания от опозицията)

Тая е, може би, причината, която застави правителството на Кимон Георгиев да си послужи в изборите на 27 октомври миналата година с много от методите на миналото, които бяха вече отречени от всички прогресивни политически сили у нас, включително и от един от най-големите борци срещу тях в миналото — Работническата партия. Разбира се, че тая причина съвсем не е в състояние да оправдае изтъпкителите на насилие в изборите. Разбира се, че те си послужиха с тия стари и реакционни методи на политическа борба, срещу които ние винаги сме се борили и ще се борим докрай.

Забележете, г-да народни представители, че като не можах да отрекат поне някои от извършените престъпления във връзка с изборите, защото те бяха абсолютно безспорни факти, от правителствена страна се обясняваше, всичко това с една спонтанна проява на народното възмущение!

Позволете ми сега да направя един паралел, защото се касае за един абсолютно идентичен случай. През 1914 г. стават избори за 17-то обикновено Народно събрание. Сегашният уважаем министър-председател г-н Георги Димитров тогава, преди 32—33 години, е кандидат за народен представител във Врачанската избирателна колегия — такава тогава е бил окръгът — и като такъв той отива в Бяла Слатина, за да упражни едно свое право, да сви-ка и да говори на едно публично събрание. Шайка някаква обаче нахлува в салона и разтуря, осуетява събранието му. Когато г-н Георги Димитров иска обяснения от местната полицейска власт, защо тя не е изпълнила дълга си, да му обезпечи свободата на събранието, отговорът, който той е получил, е бил, че това било дело на „възмутените граждани“, които не искали да го слушат и затова не допуснали да стане събранието му. (Ръкоплескания от опозицията)

Райко Дамянов (к): Разлика голяма — колкото от небето до земята.

Ангел Държански (ЗНП): Разбира се, възмутените граждани на Бяла Слатина, това е шайката на властващата тогава партия...

Един от мнозинството: Която няма нищо общо с възмутения народ днес.

Ангел Държански (ЗНП): ... на Радославов, покровителствувал от един старши-стражар, някой си Байчев, или Бончев. Тогава също така „възмутеният народ“ не желал да слуша опозиционния оратор.

Г-да народни представители! Позволявам си в тоя ред на мисли да ви прочета една резолюция на областната конференция на Народния съюз „Звено“, състояло се на 15 декември 1946 г. в гр. Враца, на която са били изслушани докладите на политическия секретар на Народния съюз „Звено“ г-н Петър Попзлатев и на член на Централния комитет г-н Иван Харизанов, върху причините за неуспеха на „Звено“ в изборите, станали на 27 октомври 1946 г. и бъдещите организационни задачи на партията.

Димитър Георгиев (к): Врачанският избор мина.

Ангел Държански (ЗНП): Тя характеризира системата, по която бяха произведени изборите.

Димитър Георгиев (к): Много си закъснял.

Ангел Държански (ЗНП): Там са констатирани следните обективни причини за този неуспех: (Чете) „Първо, недостойното третиране на Народния съюз „Звено“ като съюзник в Отечествения фронт; непризнаване на неговите организации по места, гонене и тормозене на членовете и съмишлениците на партията; второ, безсилното на партийното ръководство да защити своите организации, членове и съмишленици, което нещо създаде убеждението в партийната маса и обществото, че Народният съюз „Звено“ не може да бъде фактор в управлението и затова партията беше изоставена и от едните, и от другите в изборите. Друга причина е психологическият терор, поддържан: първо, чрез предупреждение към нашите избиратели, че който гласува за кандидатите на Народния съюз „Звено“ ще бъде третиран като фашист и ще докаже, че не е такъв, само ако гласува за РП (к); това застави мнозина наши членове да не гласуват за листата на Народния съюз „Звено“; трето, заплашването, че който не гласува за РП (к), ако е чиновник или работник, ще бъде уволнен, ако е със свободно занятие, няма да получи бележка за храна, облекло и пр., или е напълнен да бъде вписан в дора и вписан в някакви списъци и т. н. и т. н., и по този начин бяха принудени мнозина членове на организацията да се презапишат в РП (к); особено това се отнася за чиновниците и работниците, за да получат имунитет против преследванията и заплашванията с уволнения и лишаване от работа, а други по същите причини се записаха за членове на РП (к); за да получат бележки за служби, работа или постъпване в учебни заведения за продължаване на образованието си — те или техни близки; четвърто, кампанията, която се проведе срещу Народния съюз „Звено“ и срещу някои от първите хора на партията — Дамян Велчев, Петко Стайнов, Васил Юруков, Станчо Чолаков и др. — срещу която партията не даде нито нужната защита на засегнатите, нито се изясни пред обществото и партийната маса по повдигнатите обвинения, което създаде убеждение у избирателите за безсилие на партията да пази и защитава своите първи хора, толкова по-малко би разчитал на закрила обикновеният гражданин-избирател, който бил дал подкрепата си на същата в изборите; и най-сетне, липсата на ясно очертана и установена идеология на партията...“ и т. н., което вече не представлява интерес.

Ето, г-да народни представители, характеристиката, която дава на чиния, по който се произведоха изборите, една от членуващите в Отечествения фронт партии — Народният съюз „Звено“.

Димитър Георгиев (к): Вас са подпомагали сигурно в изборите!

Ангел Държански (ЗНП): Конкретно за избора в Софийските избирателни колегии. Ще трябва да се подчертае и тук шаблонният израз на всички докладници по проверка на изборите във всички Народни събрания в нас: „Изборът е редовно произведен и комитетът едновременно да се утвърди“. Също такава констатация е направена не от друг, а пак от сегашния министър-председател г-н

Георги Димитров като народен представител на 20 ноември 1914 г., когато той е говорил по проверката на Врачански избор за 17-то обикновено Народно събрание, за който преди малко споменах. И наистина, оттогава насам, т.е. дори до днес, все по този начин се правят тези доклади.

Какво в същност е редовното? Липсата на констатация. Това е едно неправилно становище, г-да народни представители, едно погрешно разбиране. Още в комисията ние застъпихме гледището, че за да може Великото народно събрание правилно да се произнесе по редовността на изборите на 27 октомври, то трябва да има пред очи всички книги по тия избори, или поне тия, по които някой член на комисията пожелае да се справи. Има например множество случаи на изгонване опозиционните застъпници от изборните бюра и маса други нередовности, които опорочават избора и които са отбелязани в съответните дневници на изборните бюра. Констатация обаче по такъв избор не са ползени. Ако такава едно нарушение се констатира, въпреки липсата на констатация, мене ми се струва, че то не би било без значение за редовността на съответния избор, и аз се съмнявам, дали ще намери у себе си достатъчно сили и кураж мнозинството на Великото народно събрание да утвърди един такъв избор. Вие заставете на чисто формалната страна, че в чл. 104а от закона за избиране на народни представители е казано кои книги се изпращат във Великото народно събрание. Наистина чл. 104а от законът казва, че определените на съда, заедно с преписи от таблицата и протокола на централното бюро съдът изпраща в запечатан плик до председателя на Народното събрание. Нищо повече. Това обаче съвсем не може да бъде пречка за Великото народно събрание, с властта, която то има да поиска всичко онова, което нему се окаже необходимо, във от онова, което законът е предвидял.

Трябва да се признае, че ония нередовности, които моите другари тук изброиха за другите избирателни колегии в провинцията, като масови побоища, арести, дори убийства и други насилия, в София не се извършиха, макар и тук да имаше насилия, побоища и арести, но не в оня голям размер, както в провинцията. Затова пък тук имаше друга система — голям брой съдебни решения от съответното естество, имаше двойно и тройно гласуване, имаше и други нарушения, които по един положителен начин биха се установили, ако разполагаме с всички изборни преписки по софийските избори.

А що се касае до предизборния терор, нима може да се премълчи разтурянето на събранието на нашите другари проф. Петко Стоянов и инж. Стоян Божков в Надежда, където едно множество от възмутени и кавички граждани го нападнаха и разтуриха? Нима може да се премълчи разтурянето на събранието на д-р Гиргингов, кандидат за народен представител на Демократическата партия...

От мнозинството: Е-е-е!

Ангел Държански (ЗНП): ... редовно утвърден от съда кандидат, в Художествения театър, и нападенията на салона, в който имаше събрание моят другар Никола Петков в Красно село? Това са вече факти поточно известни на всички столични граждани. Ще кажете, г-да народни представители: няма констатация. Констатация няма, но това няма никакво значение, пом като имате желанието да проверите редовността на изборите. Разбира се, не може да се отрече, че в деня на избора бяха взети всички мерки, изборът да се проведе мирно и без всякакви особени инциденти за отбелязване, като изключим съдебните решения и бланковите избирателни карти.

Тук е мястото да цитирам друг един пасаж от речта, за която преди малко споменах, на г-н Георги Димитров, произнесена на 20 ноември 1914 г. по проверката на Врачански избор. Той там казва, между другото, така: „Трябва да се признае, че колкото и големи насилия да се употребиха през време на изборния период в цялата Врачанска избирателна колегия, колкото и нарушения на закона, отнемане свободата и правото на агитация, на свободното събрание на избирателите да се извършиха, толкова голямо беше старанието на правителствените хора в деня на избора и повечето пунктове на Врачанската избирателна колегия да мине изборът мирно и тихо. И трябва да се признае, че в една голяма част от врачанските избирателни секции изборът мина мирно и тихо. Правеше дори впечатление, че докато до изборния ден имаше арести, насилия, бой и пр., в деня на избора като че ли слънце огря“.

Струва ми се, че при това сравнение всякакви коментари са излишни, защото се касае до една абсолютна идентичност.

От мнозинството: Е-е-е!

Ангел Държански (ЗНП): Ето, г-да народни представители, причините, поради които нашата парламентарна група намира, че преди да се присъзвесе по редовността на софийските избори вие ще трябва да извършите по тях една щателна анкета.

Специално за избора в III софийска избирателна колегия. По нея единствено има подадена констатация от Агнас Москов, кандидат за народен представител, по която чуваме от доклада, че работата се състои в следното. В законния срок се поставя кандидатна листа от двете партии: Български земеделски народен съюз и Работническа социалдемократическа партия — обединена, в която на първо място стои името на Кръстю Пастухов, името на едно лице, което е било осъдено с една невлязла в законна сила присъда, с която то, между другото, е лишено от граждански и политически права. Ако тази присъда беше влязла в законна сила преди поставянето на кандидатната листа, тогава, естествено, съдът в първия фазис, по чл. 54, алинея първа, от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, който има няколко изключения и за изборите за Велико народно събрание, щеше да заличи името на Кръстю Пастухов и да обяви кандидатната листа без неговото име. Поради това обаче, че тази присъда, когато съ-

дът се е занимавал с въпроса за редовността на поставените кандидатни листи, не е била влязла в законна сила, той правилно е утвърдил същата кандидатна листа, така както му е била представена, като с това в предвидения от закона 15-дневен срок той е изпълнил своята задача.

Оттук излиза областният съд е абсолютно некомпетентен да се занимава с въпроса и да го прережда, какъвто и да стане с кандидатите и каквито и промени да настъпят в тяхното положение, независимо от принципа, че никой съд не може сам да изменя или отмени своите влезли в законна сила определения от този род, освен в случаите по чл. 544 от закона за гражданското съдопроизводство, когато се касае за явна фактическа грешка, но и поради това, че чл. 55, алинея първа, от избирателния закон поставя известни срокове, които са абсолютно задължителни за всички и които никой съд няма право да намалява. Касае се за 15-дневния срок преди деня на изборите, в който областният съд трябва да се произнесе по утвърждаване на поставените кандидатни листи, и за 10-дневния срок, в който по третата алинея на същия член околийският управител, респективно столичният милиционерски командант за столицата, трябва да обяви утвърдените кандидатни листи в реда, както ги е посочил областният съд. Това е направено очевидно, за да има достатъчно време за отпечатване на бюлетините и провеждане необходимата агитация във връзка с разпространението на бюлетините.

В нашия случай, след утвърждаването и обявяването на кандидатните листи на ВЗНС и РСДП (о) в трета Софийска градска избирателна колегия и след отпечатване на бюлетините, голяма част от които са били вече разнесени между избирателите, Върховният касационен съд разглежда касационната жалба на Кръстьо Пастухов по неговото дело и я оставя без последствие, което значи, че от този момент, от 23 октомври, т. е. три дни преди деня на изборите, тази присъда влиза в законна сила и Пастухов оттогава е лишен от гражданските си и политически права, с което губи и качеството си на избираем. Същия ден или на следния ден областният съд се занимава наново с въпроса за тази кандидатна листа и противно на всякакъв разум и право, което може да има по закон, решава, че Пастухов е изгубил качеството си на избираем и оттам вади заключението: заличава го като кандидат за народен представител в кандидатната листа на ВЗНС и РСДП (о) в трета Софийска градска избирателна колегия — едно определение явно незаконно, необосновано и несъстоятелно. Оттук нататък вече се вади и погрешното заключение, че шом в тази кандидатна листа е стояло името на Пастухов, който губи качеството си на кандидат, всички бюлетини, подадени с името на Пастухов, се обявяват за недействителни — едно извънредно смело заключение, което от правна гледна точка не издържа никаква сериозна критика.

Поставя се неизбежно въпросът: какво ще стане, каква ще бъде съдбата на подадените 18.167 бюлетини за тази листа? Те и без друго не могат да бъдат сметнати за недействителни, но тъй като в тях стои името на този, който няма качествата на избираем, единственото заключение е, че това лице ще бъде заличено, за да остане след това да се дават на тази кандидатна листа толкова места, колкото се следва с оглед на подадените гласове за нея.

Може да бъде спорен един въпрос, г-да народни представители: кой ще се занимава с въпроса за заличаване името на нямшия качества на избираем кандидат? Дали съдът, когато ще има правото да упражнява една своя функция по чл. 104 от закона за избиране народни представители за обикновеното Народно събрание, или пък това е Великото народно събрание, което е единствено компетентно по въпроса за редовността на станалите избори?

Мисля ми се струва, че по-правилно би било тезата, че това може да стори Великото народно събрание, като се има пред вид, че задачата на съда по чл. 104 е само да извърши разпределение на мандатите, без да се занимава при този фазис с редовността на поставената кандидатна листа или с личните качества на избраните кандидати.

Така че нашето заключение е: определеното на Софийския областен съд от 23 октомври е неправилно и като такова то не може да порожи никакви правни последици. Великото народно събрание в настоящия момент, разглеждайки правилността на извършения избор, шом като констатира, че Пастухов по време на изборите като кандидат е бил лишен от качеството на избираем, нещо по което никой вече не спори, ще го заличи, тъй като, от гледна точка на чл. 99 от избирателния закон, подадените за тази листа на ВЗНС и РСДП (о) бюлетини не са действителни и чисто и просто ще трябва да отреди съответно на подадените за нея гласове, броя на кандидатите, (Ръкоплекания от опозицията) Единствено по този начин Великото народно събрание, уважавайки себе си, държейки сметка за сериозните исторически задачи, които са му поставени, ще излезе от този въпрос с подпомагане на неговото високо положение чест и достойнство. (Ръкоплекания от опозицията)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител Тодор Живков.

Тодор Живков (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Изборите на 27 октомври 1946 г. и изборната борба у нас бяха обект на голям интерес, както от страна на свободлюбивите народи, така и от страна на международната и вътрешна реакция. Този интерес беше особено повишен в София, не само заради туй, че София е нашият политически, културен и икономически център, столица на нашата народна република България, но и от обстоятелството, че именно тук в София се намират дипломатическите представители на чуждите страни, които непосредствено наблюдават изборите в София и тук именно, в София, опозицията очакваше и се стремеше да регистрира грандиозна победа и заради това не пожали никакви сили и никакви средства. За нея беше решаваща тази победа, за да може да протрѣбѣ в целия свят, че изборите в страната са минали при голям терор и че ясен указател за това са блестящите за нея

результати в София, където комунистите не могли да проведат терор, защото тук има чужди дипломатически тела и мисии.

Но, г-жи и г-да народни представители, кой беше фактическият стимул, който потикваше опозицията: да хвърли толкова много сили и надежди в София и да излее такава бясна и разюздана пропаганда и провокации в сърцето на България? Известно е, че в София настроението на обществените сили е по-подчертано, отколкото в който и да е друг град в страната. Наред с трудещите се в София, София на работниците, чиновниците, занаятчиите, трудната интелигенция и прогресираната буржоазия, тук е концентрирана и реакцията, тук е едрата спекулативна, грабителска и паразитна буржоазия; тук са черноросаджийите, уволнените чиновници, офицери, флишети, близките на осъдените от Народния съд; тук са съмителните пришълци от провинцията, за да укриват своите фашистки престъпления в големия град; тук са зозите, суингите и безделниците, които имат добри доходи от тъмен произход. Целият този апарат от черноросаджийи и спекуланти, от зози и дегенерати знаеше много добре, че с утвърждаването на Отечествения фронт в предстоящите избори ще се сложи край на тяхното безделие, на техните афери и черноросаджийски дела. Затуй те дадоха цялата си подкрепа и всичките си сили на опозицията в изборите на 27 октомври. (Ръкоплекания от мнозинството)

Тук са шабовете на продажната опозиция, които фабрикуват и разпространяват злостни слухове и лъжливи речи. Тук са международните шпионски служби, които фактически ръководят централите на Никола Петков и Коста Лулчев (Ръкоплекания от мнозинството и възгласи „Позор!“); тук са финансовите източници, чуждото злато, за съжаление, което прави от българи платени агенти на чужти сили. (Ръкоплекания от мнозинството и възгласи „Вярно!“ и „Позор!“ Възражения от опозицията) Тук се чувствуваше най-тежко атмосферата на външния натиск.

Никола Петков (ЗНП): Тук е огромната ти глупост!

Тодор Живков (к): Тук са налице огромните трудности в събираването на София, вследствие тежкото стопанско положение, причинено от грабежа на немците и двете сушави години. Тук е най-сетне и тежката жилищна криза, причинена от бомбардировките и нарастнала София.

Коста Лулчев (СД): Съвсем не е нарастнала според преброяването.

Никола Петков (ЗНП): 400.000 души са само.

Тодор Живков (к): Опозицията се стремеше да използва особена обстановка в София и да създаде факти за терор. Другарят Георги Димитров навреме ни предупреди. В речта си на 28 септември той постави като основна задача: „Да проведем избирателната кампания и самите избори на 27 октомври така, че те да бъдат съвършено свободни, редовни и законни, без никакви сериозни инциденти и конфликти, каквито нашите врагове ще се постараят всячески да предизвикат, за да очернят по някакъв начин резултатите от изборите за Велико народно събрание“.

Трябва да кажа, че отечественофронтовските партии и дейци проявиха максимум енергия, бдителност и самообладание в разрешаването на тази задача. Нашата народна милиция също така прояви голямо спокойствие и такт, които й правят чест. (Ръкоплекания от мнозинството) От тази трибуна трябва да заявя, че и софийското гражданство на свой ред прояви високо политическо съзнание, овладя нервите си и спомогна да се предотвратят сериозни съдържания, към каквито ежедневно се стремеше опозицията тук, в София. (Ръкоплекания от някои от мнозинството)

Ще ви съобща само някои от провокациите на опозицията в София. Опозицията оглуши света със своя предизборен митинг. Даже и тук се заяви лично от Никола Петков, че това е най-грандиозният митинг, който е ставал в България.

Никола Петков (ЗНП): Това е вярно. 100.000 души. (Смях сред мнозинството)

Тодор Живков (к): Какво е в същност фактическото положение? Противно на твърдението на опозицията, че в България няма свобода, тя проведе в центъра на София свой предизборен митинг. За новата подготовка, с луксозни коли тя заля всички краища на града с позиви, прати свои и платени лица от къщи в къщи, за да подканят гражданите за митинг, които на места заплашваха кварталниците, че ако не присъствуват, ще им държат сметка.

От опозицията: Е-е-е! (Смях)

Тодор Живков (к): Около трибуната покрѣй лидерите личка все отбор юнаци, осъдени от Народния съд и помирливи германски агенти, уволнени за фашистка дейност офицери и чиновници, стари политически грешници, спекуланти и пр., натруфени дмаи, зози и суинги. Повечето от значеиостите на опозицията — това бяха блатни ратиции и легионери. (Ръкоплекания от мнозинството)

Един от мнозинството: Армията на Сърбиски!

Тодор Живков (к): В интерес на истината трябва да съобща, че пристигнаха и пет коли с охранени селяни.

От опозицията: Ха така!

Тодор Живков (к): Зад тясно очертаващата се под трибуната група оголичени, с кожени палта и бомбета, бяха зели места за любозитни граждани, привлечени от съобщението, че опози-

ицията ще изложи своята предизборна програма. Фюрерът Петков беше посрещнат с невъобразими кръсци и скандирания на лозунги „Да живее Гемето!“, „Долу Димитров!“, пееха легионерския химн, нарочно скъсва осветлението на трибуната, за да съобщят, че властта ги саботирала. (Смях всред опозицията) Опозиционерите не бяха пропуснали да доведат и своите бойни ядра, които трябваше да създават факти на терор пред поканените на митинга представители на английската и американската мисии.

Никола Петков (ЗНП): И четири танка имаше там! Не ги ли видяхте?

Тодор Живков (к): Никола Петков и Коста Лулчев произнецоха провокаторски речи, изцяло отричащи творческата политика на Отечествения фронт. Коста Лулчев се провикна: „Ние победихме“, а Никола Петков призова приятелите си към по-голяма смелост. Речите на ораторите разюздаха още повече развилнелите се банди, които непрекъснато скандираха лозунгите „Долу Димитров!“, „Да живее Гемето!“, „Долу Отечествения фронт!“. (Възражения от опозицията)

От опозицията: И пееха „Мила Родино“. (Възражения от мнозинството. Глъчка)

Тодор Живков (к): Вашите истерични кръсци и в този момент показват, че вие и тук, във Великото народно събрание, се опитвате да внесете вашите хулигански методи на борба от времето на изборната кампания. (Възражения от опозицията)

Един от опозицията: Вие ги проявявате.

Тодор Живков (к): Много от гражданите, за да се овладеят, хапеха устните си и мълчаха, а тия, които не можеха да се въздържат и викаха „Да живеят Сталин, Тито, Димитров!“, бяха малтретиранни.

От опозицията: Bravo! Bravo!

Тодор Живков (к): При свършване на митинга опозиционерите полеха манифестация по улиците „Раковки“, „Дондуков“, Съдебната палата и непрекъснато викаха: „Долу диктатурата!“, „Смърт на Сталин, Тито, Димитров!“

От опозицията: А-а-а!

Никола Петков (ЗНП): Тук вече явно лъжеш.

Тодор Живков (к): През цялото време милицията ги охраняваше, като им осигуряваше възможността да излезат цялото съдържание на своята програма чрез лозунгите си.

След оттеглянето на хулиганите, хилядите любопитни граждани останаха на площада. Те чакаха, някой от тях да стане изразител на голямото им възмущение. На трибуната застана млад служител от трамваните и произнесе пламенна реч.

Никола Петков (ЗНП): Тодор Живков.

Тодор Живков (к): „Днес — каза той — опозицията прави свободно своето събрание“ ...

Никола Петков (ЗНП): Кога е било това?

Тодор Живков (к): ... „Ако бяхме на нейното място ние, работниците, площадът щеше да се изпълни с развилнели се полицаи и окъпан с кръв. Ние не си служим с терор, защото нашата сила е във високия ни дух и здрави мисли. Нашата сила е в непоколебимото единство на работниците и селяните.“ (Ръкоплескания от мнозинството) След неговата реч се разгъна манифестация, начело с портрета на др. Георги Димитров.

С този хулигански митинг започна публичната дейност на опозицията в София. Никола Петков и Коста Лулчев дадоха паролата за улични провокации и безсрамни изстъпления. Това, което пишеха по вестниците и предаваха от ухо на ухо, сега вече го пренесоха на улицата, като започнаха случките на нападения върху отечественофронтovski агитатори, оратори и отделни отечественофронтовци, с пистолети, ножове и тояги, ...

От опозицията: Ей-ей-ей!

Тодор Живков (к): ... късане на отечественофронтovski по-виши и афиши и неспирни закани, че ще режат отечественофронтovski глави на 28 октомври. (Възражения от опозицията)

Никола Петков (ЗНП): Тайковете видя ли ги?

Тодор Живков (к): Израз на открита провокация бе предизборното събрание, свикано от Коста Лулчев в Еврейския дом. При пълна свобода и съдействие на властта, още с възникването си лулчевци скъсали и стъпкали портрета на др. Димитров. Опозиционните водачи в своята простотия стигат дотам, че се нахвърлили дори и на светлия образ на Димитров — първият борец срещу фашизма, любимецът на всички свободолюбиви народи, огромен национален капитал на България, нашепето знаме и нашата гордост. (Ръкоплескания от мнозинството) Това е истината

Коста Лулчев (сЛ): Много си прости!

Тодор Живков (к): След тази оргия започнали речите на ораторите, изпълнени с лъжи и клевети срещу Отечествения фронт, където, между другото, Коста Лулчев е казал: „Искате ли жена ви да е само ваша, то гласувайте против комунистите“. (Смях всред мнозинството. Възражения от опозицията)

Коста Лулчев (сЛ): Друг аргумент нямаме против Отечествения фронт!

Тодор Живков (к): „Искате ли да няма във всяка къща артефакти, които да ви купува продуктите, гласувайте за опозицията“, Шайка от сътрудниците на Лулчев викали: „Смърт на Сталин, Тито, Димитров!“ Гражданството, предимно евреи гонено и унижавано през фашистко време, се възмутило от дръзките провокации и нагли обръщания на ораторите и срещу фашистките лозунги издигнало свои: „Да живеят Сталин, Тито, Димитров!“ Провокациите на бандата се разширила, започнали да викат: „Смърт на чифутите! Във еврейте от салона!“, а легионерът Стоян Петров Попов се провикнал: „Аз съм легионер, чупил съм стъклата на еврейте, ще дойде време и главите им да режа!“

Коста Лулчев (сЛ): И това в Еврейския дом, нали?

Тодор Живков (к): Това е интересно, защото тези депутати, които са от провинцията, не знаят тия неща, защото не им ги казват. — Бойното ядро на Лулчев се нахвърлило срещу еврейте, за да могат да бъдат фотографирани от чужденците, доведена за тази цел. Еврейте отговарят със самоотбрана и освирили събраните. Милицията и някои активни отечественофронтовци направили свръхусилия, за да спасят хулиганите от справедливо възмущеното еврейство, вследствие на което някои били бити от публиката. (Възражения от опозицията) Милицията и по-специално един началник от „Държавна сигурност“, е трябвало да спасява от народния гняв библийската брада и мизерния шпионски живот на Коста Лулчев. (Ръкоплескания от мнозинството)

Случаят в квартал „Красно село“, където една шайка от бивши ратници и легионери, съпровождани лично от Никола Петков (Възражения от опозицията), организираха събрание в местното кино и тероризираха кварталците, е много характерен за методите на предизборна борба на опозицията в София.

Един от опозицията: Хайде да касираме всички избори в България!

Министър Антон Югов: Нямаме сметка, ако ги касираме. Ще загубите.

Същият от опозицията: Добре, тогава правя предложение да се касират изборите.

Тодор Живков (к): Някой от вас не поставя въпроса за касиране на изборите. Съгласни сме да се касират. — Докато ораторите пътре в киното сипели хули против Отечествения фронт и неговите дейци, шайката охрана взела мястото пред салона и непрекъснато крещяла: „Да живее Гемето!“, „Долу червените!“, „Долу Офето!“, „Да живее Симеончо!“ (Възражения от опозицията)

Крум Миланов (к): „Смърт на комунистите!“ пишеше.

Тодор Живков (к): Някои от „охраната“ започнали да чупят прозорците от предверието на салона, влезли в разпави с напирашото да влезе в салона гражданство, като един били пускани вътре, а съмнителните задържани и бити.

Ето имената и деянията на някои от побойниците, които след това били задържани от властта. Бившият ратник Борис Миланов Деянов, от с. Студена, живущ в София, се нахвърлил с кама срещу гражданството. Войникът и милиционерът, които се опитали да го обезвредят, били наранени от него в ръцете. Александър Након Митов, родом от с. Езлимври, Трънско, живущ в София, член на „охраната“, навсяла удари на гражданите в корема и слабите.

Крум Миланов (к): На когото баща му още се укрива

Някой от опозицията: Защо се укрива?

Крум Рангелов (к): Защото е престъпник, фашист, затова се укрива. Защото делата му са мръсни.

Тодор Живков (к): Когато забелязал един младеж с значка на ударник, нахвърлил се върху него, откачил значката, хвърлил я на земята и започнал да я тъпче и псува. Митов е бил в трудово-възпитателно обществено, като участник в организиране бягството на Гемето. Брат му, Димитър Након, известен главорез в Пиротско, е накарал справедливо от Народния съд.

Васил Стойчев Джебаровски, роден в с. Угърчин, живущ в София, собственик на камион, бил гражданите безразборно. По кръчмите и кафенетата открито се заканвал на отечественофронтовците и особено на комунистите, „че ще бъдат направени на салата“, когато опозицията дойде на власт.

Никола Петков (ЗНП): Милицията какво е правила там, че той свободно се е разхождал? Защо го е протегирала милицията — това кажете!

Тодор Живков (к): За да спаси опозиционните оратори и хулигани от народното възмущение, лично комендантът на милицията ги извел от задния вход на киното, през канала на реката. (Възражения от опозицията)

Райко Дамьянов (к): И Колю ли е минал оттам?

Тодор Живков (к): Никола Петков е изведен, през обора и през канала на реката, от коменданта на милицията.

Никола Петков (ЗНП): Лъжеш.

Тодор Живков (к): Дръзките провокации на опозицията продължиха до дения на изборите. Образуваните за целта нейни банди се местеха от събрание на събрание и от един квартал в друг, за да тероризират с викове, закани или насилнически действия мирното гражданство.

Ето и отговор на г-н Държански за събранието на Петко Стоянов. На насроченото опозиционно събрание в кв. „Надежда“ пристигнали Петко Стоянов и бойната група. Народът стоял настрана и отказал да прави публика на оратора. Тогав един от шайкаджите, по нареждане на Петко Стоянов, съобщил по микрофона: „Тъй като имаме сведения, че комунистическите шайки се готвят да нападнат събранието, то се отлага“. На тези провокации народът реагира остро. Един огънър отишъл при Петко Стоянов, показвал му черните си от възгнана ръце, с думите: „Мене ли наричаш шайкаджия, този, от когото смучеш цял живот потта? Няма да ви позволям да върнете старото! През това време агитката на Петко Стоянов издигнала лозунга: „Долу славянската солидарност!“, „Смърт на ОФ и Димитров!“, „Работническа, Надежда“ не могла да понесе подобна гавра. Насъбралото се множество стеснило обръча около Петко Стоянов и го окъпало в храчки. (Възгрявания от опозицията) Комунистите бяха, които го спасиха от сигурна смърт.

Кочо Бонев (ЗНП): Този е добър за шпикер на радио „София“!

Тодор Живков (к): Една седмица преди изборите, след устроеното от опозицията събрание в кино „Иван Вазов“, въодушевените от речите на Никола Петков, Коста Лулчев, Дора Коева и Атанас Лерински опозиционери образували манифестация, начело с портретите на Никола Петков и Гемето. Под ръководството на Атанас Лерински и под негова диктовка издигнали лозунги: „Смърт на Сталин, Тито, Димитров!“, „Да живее Гемето!“, „Долу ОФ!“

От опозицията: Лъжеш!

Тодор Живков (к): Не лъжа.

Един от опозицията: Ти лично си ръководил тая банда!

Тодор Живков (к): В това време минал покрай тях трамвай № 6, на който на предната платформа се возел милиционерският подначник Йордан Милевков. Лерински се изхвърчал и оплюл милиционерския подначник и издигнал лозунга: „Смърт на милицията!“ Минаващите граждани ги освиркали и дюдюкали, на което шайката им отговорила с побища.

Такъв е сравнително активен в опозицията в София в изборната кампания. Превръщайки широката политическа свобода в свободия, последователите на Хитлер, Цанков и Габровски организирано провеждаха провокации и изстъпления срещу реда, законността и свободата, за да създадат впечатление на смут и безпокойство в страната.

Коста Лулчев (СЛ): Зометресение!

Тодор Живков (к): Сега да видим, какво говорят изборните резултати в София.

Рентниерът-милионер Никола Петков обича да кичи своята кохерия с името Български земеделски народен съюз.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): И прибавя на опашката „Никола Петков“.

Тодор Живков (к): Да. (Възгрявания от опозицията)

Изборните резултати окончателно разбиха тази легенда. Никола Петков получи относително повече гласове в големите градове, по-точно в централните техни части, където и децата знаят, че са гнездата на реакцията, реставраторски и други елементи. Обаче най-силно това е изразено в София. Най-много гласове Никола Петков получи в центъра на София. Но нека оставим цифрите да говорят.

Във втора изборителна секция, заключаваща се между улиците „Гурко“, „Раковски“, „Сталин“, „Денкоглу“, Отечественният фронт получава 1.925 гласа, а Никола Петков-Лулчев — 1.595; в трета секция, заключаваща се между „Гладстон“, „Сталин“, „Патриарх Евтимий“ и „Цар Крум“ за Отечественният фронт имаме 1.718 гласа, а за опозицията — 2.173. (Възгрявания от опозицията) В четвърта секция, заключаваща се между „Ив. Вазов“, „Раковски“, „Цар Крум“ и „Толбухин“ Отечественният фронт получава 1.462 гласа, опозицията — 1.774; в пета секция, заключаваща се между улиците „Ив. Вазов“, „Раковски“, „Карл Шведски“ и „Толбухин“ Отечественният фронт взема 1.766 гласа, а опозицията — 1.648; в шеста секция, заключаваща се между улиците „Карл Шведски“, „Екзарх Йосиф“ и „Константин Стоянов“ Отечественният фронт взема 1.479 гласа, а опозицията — 1.232.

Министър Антон Югов: Не забравяйте, че в София бяха крепите-лите на фашисткия режим.

Тодор Живков (к): Съвършено вярно. Само тоя извод може да се направи от този резултат. (Възгрявания от опозицията)

Райко Дамьянов (к): Те са на Колю „орачите“.

Тодор Живков (к): В единадесета секция, заключаваща се между улиците „Бъкстон“, бул. „Ботев“ и „Патр. Евтимий“, за Отечественният фронт са дадени 1.931 гласа, а за опозицията — 2.222; в дванадесета секция, заключаваща се между улиците „Гладстон“, „Сталин“, бул. „Ботев“ и „Патриарх Евтимий“ за Отечественният фронт имаме 1.936 гласа, а за опозицията — 2.333.

Крум Рангелов (к): Цанковите секции гласуваха за него.

Иван Пешев (ЗНП): В Габрово какви са резултатите? Това кажъ.

Тодор Живков (к): В тринадесета секция, заключаваща се между улиците „Бъкстон“, бул. „Ботев“ и „Патр. Евтимий“ за Отечественният фронт са дадени 1.687 гласа, а за опозицията — 2.058. Това е секция, която е прехвърлена към трети борчески район — „Кочовица“.

Иван Пешев (ЗНП): Съобща резултатите в Габрово, ако можеш.

Тодор Живков (к): В 48-а секция, заключаваща се между улиците „Пенчо Славейков“, „Цар Борис“, „Иван Рилски“ и „Скобелев“, за Отечественният фронт са дадени 1.162 гласа, а за опозицията — 1.447; в 57-а секция, заключаваща се между улиците „Евл. Георгиев“ и другите, за Отечественният фронт са дадени 1.325, а за опозицията — 1.504; в 59-а секция, заключаваща се между улиците „Толбухин“, „Евл. Георгиев“, „Патриарх Евтимий“ и „Цар Крум“, за Отечественният фронт са дадени 1.680 гласа, а за опозицията — 2.280 гласа.

Никола Петков (ЗНП): Кой печелъ болшинството в София? — Отечественният фронт!

Тодор Живков (к): Е, питам аз г-н Никола Петков, къде са селяните? Дали в с. Суходол, ...

Никола Петков (ЗНП): Там правите подмяна

Тодор Живков (к): ... къде резултатите са: за Отечественният фронт 435, за Никола Петков — 104, или в центъра на София? Не са ли това гласовете на Цанков, на Кожухаров; не са ли това гласовете на обезглавения български фашизъм, който във Ваше лице намира своя достоен представител и защитник? („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството. Възгрявания от опозицията) Вие не сте никакъв водач на Българския земеделски народен съюз, а политически заместник на кръволака Цанков. (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Аз не съм избран в София. Аз съм избран в Софийска селска колегия.

Тодор Живков (к): Но, г-н Петков, българският народ със своя здрав усет ви е определил съдбата — тя не може да бъде друга, освен съдбата на Цанков и Дража Михайлович. (Възгрявания от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Продължително звъни)

Никола Петков (ЗНП): Аз си зная съдбата. Тя не може да бъде друга, освен тая на моя баща.

Тодор Живков (к): Както в провинцията, така и в София, надеждите на опозицията не се оправдаха, тя беше бита, и трябвае Никола Петков да пише в Зеленото знаме, че „София не е България“.

Това разочарование на Никола Петков и Лулчев идва от факта, че те бяха сложили в сметките си само реакционна София, а бяха пропуснали такива важни факти, като общинските избори през 1932 г., когато София стана червена, въпреки терора на гвргини и масовите фалшификации.

(В залата влиза министър-председателят Георги Димитров, посрещнат със ставане на крака и продължителни ръкоплескания от всички народни представители от мнозинството, министрите и бюрото)

Те бяха забравяли в своята сметка и резултатите от фашистките законодателни избори през 1938 г. и през 1940 г., когато при нечуван терор и стотини интернирвания народната листа и нашата партия взеха болшинството от депутатите в София.

Никола Петков (ЗНП): И вие гласувахте за мене в 1938 г. Аз бях избран в Красно село от вас.

Тодор Живков (к): Те забравят, че след 9 септември трудеца се София с голям ентузиазъм и героизъм участвува в изграждането на новата република България.

Г-жи и г-да! Какви основни изводи можем да направим във връзка с участието на така наречената отечественофронтowska опозиция в изборната кампания и изборите за Велико народно събрание в София?

Първо, под сянката на Никола Петков — Коста Лулчев се скрива и обединява всички разпръснати сили на фашизма в София, които в изборите показваха своето лице на терористи, реставратори, монархисти и антисемити. Цялото съдържание на своята програма излиза в противокомунистически и фашистки лозунги, които намираха своя реален израз в безспорните провокации и изстъпления и побища.

Второ, за осъществяване на своята фашистка програма и предателство срещу страната, Никола Петков и Коста Лулчев станаха оръ-

дня на чужди сили. Не случайно Никола Петков и Коста Лулчев водеха чужденци във всички свои събрания и срещи с избирателите.

Никола Петков (ЗНП): Кажете, кои са тези чужди сили.

Тодор Живков (к): Не случайно чужди коли разпръсваха позивите им по всички краища на София. (Възражения от опозицията)

Никола Петков (ЗНП): Кажете имената на чуждите сили.

Тодор Живков (к): Това е чисто ваш махзарджийски маниер.

Никола Петков (ЗНП): Кажете, кои чужди сили? Имайте доблестта да ги кажете!

Тодор Живков (к): Международната реакция. (Възражения от опозицията)

Трето. Опозицията открито застана срещу великия Съветски съюз и славянското единство, като разпръсваше слухове и фалшиви речи против славянските народи и особено против Съветския съюз, като бандите издигаха по софийските улици, площади и събрания лозунги против Сталин и Тито, против славянската солидарност.

От опозицията: Лъжа!

Тодор Живков (к): И не е ли съвършено право, когато говорителят на радио Москва преди десетина дни ги охарактеризира като банда от терористи, диверсанти, вредители и шпиони?

След признанията на подсъдимите от „Неутрален офицер“ стана вече ясно и за последния заблуден гражданин в нашата страна, че опозиционните шабове са вдъхновявали и съдействували за образуване на офицерски и други конспирации. Кой може да се съмнява, че и те самите тук в София, разчитайки на чужди сили, са подготвяли и организирали монархо-фашистки преврати?

Никола Петков (ЗНП): Кажете, кои са чуждите сили? Кажете ги! Ти си един подлец. Нямаш куража да ги кажеш.

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Тодор Живков (к): По повод контестацията на Атанас Москов във връзка с неутвърждаването на опозиционната листа в III софийска избирателна колегия, начело с Кръстю Пастухов, трябва да кажем, че определението на съда е напълно правилно. (Силни възражения от опозицията) То почива не само върху точните текстове от закона, но и върху смисъла и духа на новата отечественофронтовска демокрация.

Но нека оставим нашите депутати-юристи да разгледат от правна гледна точка правилността на определението, а на мене позволете с няколко думи да се спра върху комедията и шарлатанитата, които се разигра с поставянето на кандидатурата на Кръстю Пастухов. Щелта беше, липсващият от граждански и политически права и опръскан с работническа кръв Кръстю Пастухов, апологет на 9 юни, който след убийството на Александър Стамболийски извика в екстаз: „Христос Възкресе! Патна тирани!“ а през гармано-фашистката окупация славословеше Гьобелс, да бъде изтигнат за знаме на реакцията.

Те се опитаха да превърнат изборната бюлетина, начело на която беше Пастухов, в неотестен лозунг. Нашето антифашистко движение, и особено нашата партия, познава тази борба. И ние протестирахме с лозунги. Но тогава свободата на народа беше отнета и ние нямахме възможност да поставяме свои кандидатури. Но днес, когато у нас има народна отечественофронтовска демокрация и при наличността на напълно демократичен избирателен закон, всеки гражданин може да постави своята кандидатура, стига да не е лишен от граждански и политически права. И опозицията по силата на същия закон можеше да кандидатират в III Софийска избирателна колегия редовен кандидат, както това направи в останалите колегии.

Никола Петков (ЗНП): Защо областният съд потвърди кандидатурата? Я отговори на този въпрос!

Тодор Живков (к): Поставяйки кандидатурата на лишения от граждански и политически права Кръстю Пастухов, опозицията се опита чрез вота на народа да получи амнистия за този престъпник, вдъхновител на конспиративните заговори срещу отечественофронтовска България, на който тъмничната решетка е най-малкото наказание.

Никола Петков (ЗНП): Ама областният съд го утвърди. Защо приказваш тия глупости?

Тодор Живков (к): Най-после, това е една измама, шантаж към избирателите на III Софийска колегия, като им се предложи да гласуват за лице, лишено от граждански и политически права и по този начин ги увлякоха в една протестна акция.

Коста Лулчев (СЛ): И пак го избрала.

Тодор Живков (к): Ние сме уверени, че Великото народно събрание ще потвърди определението на съда и няма да допусне, този народен предател да прекрачи прага на Парламента. (Ръкоплескания от мнозинството)

Г-жи и г-да народни представители! Изборният ден в София премина при пълна свобода и образец ред, което се потвърди и от пребиващите у нас чужди журналисти. А относно това, за което говорих тук г-н Държански, че е имало гласове не нередно със съдебни решения по два пъти и три пъти, трябва да се разбере, че

Отечественият фронт и нашата партия в изборните състезания се опират само на широките народни маси, а не на фалшификации. (Ръкоплескания от мнозинството) Фалшификациите са приом в патент, г-н Държански, на твоите приятели, и, ако има в София такива случаи, те са или организирана ваша провокация, или дело на вашите приятели фашисти по учрежденията. (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от мнозинството)

Софийското трудово се гражданство с голям ентусиазъм и радост отиваше към урните, за да гласува, за спасителния Отечествен фронт, за кандидатите на отечественофронтовските партии, начело с любимия вожд и учител, големия държавник др. Георги Димитров. (Продължителни ръкоплескания и възгласи „Да живее!“ от мнозинството)

Ние ценим високото доверие, което софийското гражданство даде на Отечествения фронт и по-специално на нашата партия. Ние знаем какво значи народно доверие и ще направим всичко, за да го оправдаем, като подобрим продоволствието, преодолеем съществувалите още нередовности, прочистим София от паразитите и безделниците и организираме трудещите се в разрешаването на ония задачи, които двегодишният държавен стопански план ще постави за София, за да я направим крепост на новата Народна република България. (Ръкоплескания от мнозинството)

От името на парламентарната група на Българската работническа партия (комунисти) декларирам, че ние ще гласуваме за утвърждаването на изборите в колегията, влизаща в Софийската община. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Петър Иванов Братков.

Петър Братков (СЛ): (От трибуната) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! От една седмица насам Великото народно събрание, съгласно с чл. 11 от закона за допитване до народа за провъзгласяване на републиката и премахване на монархията и за провъзгласяване на избори за Велико народно събрание, прави проверка на законността на изборите, станали на 27 октомври, и ще се произнесе и се произнеса по утвърждаване мандата на избраните народни представители. Значението на проверката на произведените избори и утвърждаването мандата на народните представители е един първостепенен политически акт с много големи морално-политически последствия. И аз като народен представител съм длъжен да заявя своето задоволство от факта, че Великото народно събрание, преди да пристъпи към своята пряка задача по обсъждане и приемане проекта за новата конституция, пристъпи към проверка законността на изборите и утвърждаване мандата на народните представители.

Проверката на изборите и пълномощията на народните избраници във всички парламентарни страни се счита като първа логическа задача на едно колективно тяло, на едно събрание, защото по този начин се определя окончателно съставът на народното събрание, защото с проверката на изборите се фактически приключва изборната борба и защото в края на краищата с проверката на изборите и утвърждаване мандата на народните представители се санкционират всички ония постановления в конституцията и в правилника за вътрешния ред на Народното събрание, които дават права на народните представители да се изказват свободно и да вземат решения по съвест.

Тази практика, както казах, е правилната парламентарна практика в противопос на онай лъжпарламентарна практика, която е позната от миналото, когато утвърждаването мандата на народните представители се забавяше за последните сесии на легислатурата на Парламента с цел да бъдат държани в покорство непокорните и непослушните на правителството народни представители.

Какво представлява по естеството си тази проверка на изборите и утвърждаване мандата на народните представители? Е ли това един съдебен акт или, с други думи, Великото народно събрание, което съгласно с чл. 11 е единствен съдия за законността на избора и единствено властно да утвърди мандата на народните представители, дали в тоя случай функционира като съд ad hoc, създаден специално за тоя случай, или по естеството си проверката на изборите и утвърждаване мандата на народните представители е един политически акт?

Навсякъде, уважаеми г-жи и г-да народни представители, във всички парламентарни страни, а също така и в доктрината на конституционното право се приема, че тази дейност на Народното събрание не е съдебен акт, не е съдебно решение, а един първостепенен политически акт, извършван от едно колективно политическо тяло, което с него преследва определени политически задачи. И следователно, като имаме пред вид характера на дейността, която развива Народното събрание при проверка на изборите и утвърждаване мандата на народните представители и като имаме пред вид значението, което има тоя акт, ние не можем да се затворим само в постановленията на закона и да игнорираме всички онези факти, които съпровождат произвеждането на изборите и които са от значение преди всичко политическо за правилното изразяване на народната воля.

Като имаме пред вид тия основни положения, нека да преминем конкретно към изборите, които са произведени в трета градска софийска колегия; изборите, срещу които има подадена контестация от кандидата за народен представител Атанас Москов; избори, срещу които има подадена контестация и от водача на листата Кръстю Пастухов. Вярно е, че комисията, за да отбегне разглеждането на контестацията на Кръстю Пастухов по същество и да избегне всички ония дебати, които са свързани с тоя избор, при едно формално решение, че Кръстю Пастухов, бидейки осъден с влязла в законна сила присъда и бидейки лишен от граждански и политически права, не могъл да подава никакви актове във връзка с избора. От разрешението на този предварителен въпрос, който се реши и

смысл на желанието на болшинството, се предтварят разглеждането по същество на констатацията на Кръстю Пастухов с цел, както казах, да се предтварят разискванията по същество на целия избор.

Какви са обаче фактите, от които трябва да изхождаме при преценка на редовността на тези избори?

Кръстю Пастухов е осъден с присъда на Софийския областен съд от 27 юли 1946 г. на 5 години строг тъмничен затвор с лишаване от граждански и политически права.

Един от мнозинството: Малко е.

Петър Братков (сЛ): ... обаче тази присъда не е окончателна. И съгласно специалната процедура, по която се разглеждат тези процеси, а именно процедурата за разбойниците, присъдата подлежи на обжалване в 7-дневен срок, и то само на касационно обжалване. Е добре, трябваше да се предполага, че съдът, който е издал тази присъда, я е приготвил в един готов вид, за да може тя да бъде обжалвана в законния срок. Обаче след като Софийският областен съд произнася тази тежка присъда на 27 юли 1946 г., докладчикът, който е взел делото, за да напише присъдата и мотивите, връща делото в съда чак на 8 октомври 1946 г.; или в продължение на повече от 73 дни тази присъда стои ненаписана нито в диспозитива, нито в своите мотиви.

Преди 8 октомври обаче, преди да се върне делото — с написана и изготвена в диспозитива и мотивите присъда, до 5 октомври Кръстю Пастухов е положил кандидатурата си за народен представител в волята листата в трета Софийска градска избирателна колегия. Виждайки това, докладчикът на делото, който в продължение на 70 дни не е имал време да напише мотивите на присъдата, и то по време, когато е съдебна ваканция и не е ангажиран с текуща работа в съда, за три дни изкалпва мотивите и връща делото, както казах, на 8 октомври в Софийския областен съд, или три дни след като е изтекъл срокът за поставяне на кандидатурите. Същия ден, на 8 октомври — и това е уникум в нашата съдебна практика — Софийският областен съд изпраща делото във Върховния касационен съд. Нещо повече, същия ден Върховният касационен съд насрочва делото за 21 октомври — тоже единствен случай в историята на нашия Върховен касационен съд, защото известно е на всички, че делата, когато се насрочват от Върховния касационен съд, се обявяват най-малко един месец време преди това в „Държавен вестник“.

Един от мнозинството: Имате грешка.

Петър Братков (сЛ): Нямам никаква грешка, това са данните по делото.

Същият от мнозинството: Идете проверете да видите, че не е така.

Петър Братков (сЛ): Аз говоря това, което съм проверил в делото.

Райко Дамянов (к): Това, което ти се струва на теб.

Петър Братков (сЛ): Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Делото е насрочено за 21 октомври. Вярно е че тези дела, които постъпват във Върховния касационен съд и които се движат по тази специална процедура за съдебен избор на разбойниците, трябва да бъдат насрочени в даден срок от постъпването им във Върховния касационен съд. Трябва да бъдат насрочени за разглеждане, а не гледани и решени.

По този начин Върховният касационен съд и Софийският областен съд процедира по делото на Кръстю Пастухов и на 23 октомври, два дена след разглеждането му на 21 октомври Върховният касационен съд се произнася с присъда, с която потвърждава присъдата на Софийския областен съд и оставя неговата касационна жалба без уважение.

От мнозинството: Много правилно.

Петър Братков (сЛ): Правилно или неправилно, то е друг въпрос. Но има друг един по-съществен въпрос. Тоя Върховен касационен съд, който в два дена можа да проучи едно дело, в което има над 2.000 бумажни като доказателства и като доказателствен материал, написа мотивите по тази присъда едва преди няколко дни!

Ето как Кръстю Пастухов, чрез един процес политически, биле отстранен от политическата сцена на нашия живот. (Възгласи „Ей-й-й!“ от мнозинството)

Крум Миланов (к): Главорез на работничеството.

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петър Братков (сЛ): Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Все пак обаче Софийският областен съд не е могъл да не утвърди неговата кандидатура тогава, когато се е занимавал с всички поставени кандидатури, защото трябваше да спазва предвидения в закона срок — да се произнесе 15 дни преди произвеждането на изборите. И на 12 октомври Софийският областен съд — известното и прочуто шесто наказателно отделение, със своето председателство № 249, утвърждава кандидатурата на Кръстю Пастухов и на всички кандидати, имената на които се съдържат в тази листа.

След утвърждаването на листата започва изборната борба. Дали е водена тази борба по начина, който преждеговорившият ви описа, или е водена по друг начин, аз върху тези въпроси няма да се спирам.

Един от комунистите: Няма какво да се спираш.

Петър Братков (сЛ): Във всеки случай законодателят с изричен текст — а тоя законодател сте били пак вие — определя минималния срок, легалния срок за едно правилно политическо предизборно състезание от 10 дни. Този срок обаче е отнет на Кръстю Пастухов чрез един произвол на Софийския областен съд. След като той е утвърдил веднаж неговата кандидатура на 23 октомври, същия ден, в който е оставена касационната жалба на Пастухов без последиствие от Върховния касационен съд, Софийският областен съд държи ново определение по утвърждаване кандидатите на обединената опозиция, като е забравил, че съествува чл. 15 от специалния закон за избиране народни представители за Велико народно събрание, който в края на втората алинея казва: „Съдът се произнася по утвърждаване на кандидатурите най-късно до 15 октомври 1946 г.“ Не на 15 октомври, а на 23 октомври Софийският областен съд, след като се е произнесъл с едно неотменяемо определение по утвърждаване кандидатурата на Кръстю Пастухов, държи ново определение, като изменява първото си определение и сменя името на Кръстю Пастухов от листата на обединената опозиция.

Един от комунистите: Сменя пастуховщината.

Петър Братков (сЛ): И тогава, без да спазват тези предписания на избирателния закон, че гова определение се съобщава на съответния околийски управител, който дава обявление, но не единично, само за тази листа, а общо за всички утвърдени листи — отменят Кръстю Пастухов и впоследствие обявяват листата, в която фигурира неговото име, за недействителна.

Един от комунистите: Не е вярно. То е листата, а бюлетините са недействителни.

Петър Братков (сЛ): Бюлетините.

Същият от комунистите: То е друго, бюлетините.

Петър Братков (сЛ): За да разберете, какви са съдебните шмекерии на днешните управници, аз ще ви отправя към канцеларията на Великото народно събрание.

Отивам да търся книгата за софийския избор и там намирам определенията на Софийския областен съд под № 249, от 12 октомври 1946 г., на VI наказателно отделение, с което са утвърдени като кандидати на Българския земеделски народен съюз — Никола Петков и на Работническата социалдемократическа партия (обединена) следните лица: пръв — Атанас Москов, втори — едичкой си, трети — едичкой си и пр. А името на Кръстю Пастухов е изтрито, докато с това определение № 249 е утвърдена неговата кандидатура, а с другото определение от 23 октомври е снета неговата кандидатура. То е друг съдебен акт, а не този акт, който са представили в изборните книги. Ето как, чрез съдебни манипулации, чрез един произволен игри с процесуалните правила, трябваше да бъде отстранен от предизборното и от изборното състезание един от най-старите парламентарни дейци в нашата страна. (Ръкоплескания от опозицията. Силни възгласи от мнозинството)

Един от комунистите: Един престъпник осъден.

Крум Миланов (к): Най-големият враг и главорез на работниците.

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петър Братков (сЛ): Това са фактите, които съпровождат поставянето на кандидатурата и произвеждането на изборите.

Министър-председател Георги Димитров: Как може да съществува български Парламент без Кръстю Пастухов! (Ръкоплескания от мнозинството)

Петър Братков (сЛ): Кръстю Пастухов никога не е бил конспиратор, г-н министър-председателю.

Добри Терпешев (к): Против народната власт конспирира.

Райко Дамянов (к): То се вижда от процесите — предател на народа.

Петър Братков (сЛ): Не е бил конспиратор — Поставя се въпросът, понеже листата, начело с Кръстю Пастухов, в изборната колегия на уважаемия министър-председател е получила 18.000 гласа...

Добри Терпешев (к): Какви са тези 18.000 гласа?

Петър Братков (сЛ): Какви са, ще се спра после на този въпрос.

Добри Терпешев (к): Не после, а тук се спира.

Петър Братков (сЛ): Не ми пречи!

Добри Терпешев (к): Не ти преча.

Бочо Бонев (ЗНП): Стой си мирен и астола, бай Добри! Стопанският съвет може без Добри Терпешев, ама той стои като чукула, без нищо да работи. (Смях сред опозицията)

Добри Терпешев (к): Ще поговорим, ще поговорим.

Един от опозицията: И харманлийските селяни можеха без тебе, обаче ти отиде през време на изборите и даде заповед, че ги изстреби. (Глъчка)

Петър Братков (сЛ): Поставя се въпросът, може ли Кръстю Пастухов, който по такъв начин е лишен от мандат, чрез произволни игри с делото му, да се счита, че е лишен от граждански и политически права? Да, ще кажете, формално, има присъда. Тази присъда е влязла в законна сила преди да стане изборът. Това е свършено вярно. Но до тази дата, и то точно 3 или 4 дни преди изборите, се стига по този начин, който аз ви описах.

И затова нашата парламентарна група счита, че Кръстю Пастухов трябва да бъде тук, за да представлява избирателите, които са го овладели със своето доверие. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петър Братков (сЛ): За да признае обаче съдът впоследствие с определеното, с което обявява избраните за народни представители от трета Софийска избирателна колегия, и за да обяви тези бюлетини, дадени в полза на опозиционната листа, за недействителни, той се позовава на разпореждането на чл. 99, п. 2, от избирателния закон. Какво гласи този текст? Той казва: „бюлетините са действителни...“, второ, когато в бюлетините са написани и други имена, освен онези в утвърдената листа“.

Законът говори, че бюлетините са недействителни тогава, когато листата съдържа имена, които не са утвърдени. Поставя се въпросът правно: утвърдена ли е кандидатурата на Кръстю Пастухов или не? Вие казвате: не. Ние казваме: да. Защото съдът, в границите на своята компетентност и в определения от закона срок е казал: Кръстю Пастухов може да бъде кандидат за народен представител. (Възражения от мнозинството и възгласи „Не може!“ „Не може!“)

Но вие казвате: не. Защо? Защото на 23 октомври той не е бил утвърден.

Един от мнозинството: Защото е фашист.

Петър Братков (сЛ): Съдът отменява първото си определение. Разясни ви се много добре, както от нашия другар Крум Славов, така и от г-н Държански, че в случая съдът е действувал неправомочно, защото той не може да отменява сам своите актове, и защото по силата на самия закон неговите определения, постановени по утвърждаването на кандидатните листи, са неотменяеми и необжалваеми.

Ето защо по силата на чл. 99, п. 2, от закона вие не можете да се обявите в съгласие със Софийския областен съд, който се мъчи да даде демократично, казват, тълкуване на законите. И това чудо доживяхме да го чуем. Вие не можете да се съгласите с това тълкуване — че не е била утвърдена кандидатната листа въз основа на чл. 99, п. 2, а че тя е била утвърдена с единствения законен акт, а именно с определеното за утвърждаване на тази листа от 12 октомври, определението, държано не само за листата на опозицията, но за всички останали кандидатни листи. Всичко, което е направил съдът във от това и извън тия срокове, то не почива на закона. То е един произвол, който няма равен на себе си в нашата нова история. (Ръкоплескания от опозицията, възгласи и възгласи: „Ей-й-й! от мнозинството“)

Един от комунистите: Кръстю Пастухов си е на хубаво място там.

Петър Братков (сЛ): Но ако вие приемете, в съгласие с мнозинството на комисията или с мнозинството на комисията, че Кръстю Пастухов не е могъл да стане народен представител, въпреки че му е дадено нужното доверие от българския народ в тая избирателна колегия, поставя се въпросът: каква е съдбата на другите кандидати от тая листа? Тая листа действителна ли е въобще, или само Кръстю Пастухов, поради тази влязла в законна сила присъда, издадена по тоя именно начин, не може да бъде кандидат?

Един от комунистите: Листата е действителна, но бюлетините са недействителни.

Петър Братков (сЛ): Бюлетините са недействителни, но тия бюлетини са адекватен израз на листата. Няма да ме коригирате в моите изрази вие.

Вие казвате, в съгласие с мнението на комисията, на нейното мнозинство, че бюлетините са недействителни. Съображения? Тия, които ми се казват, но които не почиват на закона.

Аз обаче искам да разгледам въпроса от политическо гледище. През миналата седмица, когато се разглеждаха другите избори по области, в отговор на критиките, направени от опозицията, уважаемият докладчик г-н Георги Михайлов каза: „Нашият избирателен закон не е ли демократичен? Ето, казва, в един-единствен Велики народни събрания на един избранник са се падали 1.000—2.000 гласа, а в днешното Велико народно събрание, благодарение на тоя избирателен закон, на всеки един народен избранник се падат средно девет хиляди и толкова стотин гласа. Ето ви, казва, доказателство

за демократичността на нашия избирателен закон и за демократичността на нашите мероприятия.“

Това е обаче една обобщена, абстрактна истина. Той казва: средно. Ако това е вярно като абстрактна истина, тая истина пък не е вярна като конкретна, защото конкретната истина е, че на всеки опозиционен народен представител се падат по 12.000 избиратели, а на всеки правителствен кандидат — 8.000. (Ръкоплескания от опозицията)

Но тая абстрактна истина се превръща в още по-голяма конкретна лъжа. Каква? Тя се състои именно в това, че в тая колегия, в която се избира уважаемият министър-председател, на един ваш избранник се падат средно 4.000 гласа, защото с 37.000 гласа сте вземали девет мандата.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Колко? Гласовете не са 37.000.

Петър Братков (сЛ): Гласовете на Отечествения фронт са 40 хиляди и нещо, а на Работническата партия са 37 хиляди и нещо. Аз говоря в кръгли цифри.

Аз питам: вие от болшинството, вие, които толкова много тачите уважаемия министър-председател г-н Георги Димитров, ще допуснете ли в неговата избирателна колегия тоя съвсем недемократичен признак — зад всеки негов другар да стоят по 4.000 гласа, а не по 12.000 гласа толкова, колкото стоят зад всеки опозиционен кандидат?

Един от комунистите: Вие допускате ли?

Петър Братков (сЛ): Вие ще допуснете това. Аз виждам от настроението ви. (Смях сред мнозинството)

Един от комунистите: Ще допуснем!

Петър Братков (сЛ): Обаче, уважаеми г-да и г-жи народни представители, вие създавате един много лош прецедент в първото републиканско Велико народно събрание — много лош прецедент, да има един народни представители, избрани с 12—13 хиляди гласа, а други народни представители да са избрани с 4—5—6 хиляди гласа.

Един от опозицията: Имат и с 600 гласа.

Петър Братков (сЛ): Ако това е демократично, здраве му кажи!

Христо Юруков (р): Няма народен представител с 4—5 хиляди гласа, а има народни представители с повече от 7—8—9 хиляди гласа. Това, което говорите, не е вярно. Кой наш народен представител е избран с 4.000 гласа? Това, което говорите, е фалшификация.

Петър Братков (сЛ): Има и друга една фразантна истина. А тя е, че подпредседателят на Великото народно събрание който е една пета държавен глава, е избран с 622 гласа. Това е истината. (Ръкоплескания от опозицията)

Христо Юруков (р): За него са подадени 9.000 гласа. 9.000 гласа не са 600 гласа. Това са 9.000 гласа, дадени за партията.

Петър Братков (сЛ): Това е истината.

Христо Юруков (р): Как не Ви е срам! Демагогия!

Петър Братков (сЛ): И всички — и Кръстю Пастухов, и Георги Димитров, и Тодор Павлов са ни учили, че истината е конкретна, а не абстрактна.

Г-да народни представители! Аз смятам, че вие няма да допуснете и друга една аномалия — да утвърдите мандатите на тия народни представители, които са избрани с листата на Работническата партия във от истинския делител, като са унищожени 18 или 20 хиляди гласа, подадени за опозиционната листа. Вие няма да утвърдите техните мандати, за да не опорочите избора на първия човек на това Велико народно събрание и председател на правителството — г-н Георги Димитров.

Но какъв е политическият смисъл на тази прозорка? Аз казвам още в началото на моето изложение. Ако вие преследвате политическата цел, Кръстю Пастухов да не участва във Великото народно събрание, вие сте я постигнали и ще я постигнете, но вие в такъв случай правите лоша услуга за каузата на България. (Силни възгласи и възгласи „А-а-а!“ от мнозинството. Ръкоплескания от опозицията) В тия тежки и исторически моменти Кръстю Пастухов може да бъде един ценен защитник, какъвто е бил винаги, на българската кауза. (Възгласи „Е-е-е!“ от мнозинството. Ръкоплескания от опозицията) Ние знаем вашето отношение към Кръстю Пастухов, но недейте да доказвате с такива противозаконни актове, какъвто е унищожаването на подадените за него гласове, че той е прав. Недейте да потвърждавате неговото мнение за вас. Недейте се рисува такива, каквито той ви мисли, че сте.

Един от мнозинството: Пастухов е фашист.

Петър Братков (сЛ): А що се отнася до това, че Пастухов бил фашист, гестаповец, че ръцете му били опръскани с работническа кръв и пр., недейте ме поставя в положение да казвам неговите думи, казани на г-н Югов: „По тоя въпрос, виж, аз на състезание с вас не излизам, съревноваването съм го изгубил!“ Това той го е заявил на г-н министър Югов. Недейте сега ме кара да повтарям тия неща, които той ми е казал.

Но, уважаеми г-жи и г-да народни представители, аз считам и ви моля и вие да сметете, че изборът на Кръстю Пастухов и на неговите другари в опозиционната листа е правилен и да го провъзгласите за избран, толкова повече, че няма да настане никакво изменение в съотношението на силите в това Велико народно събрание. (Възражения от мнозинството)

И ако въпреки това вие все пак искате да го държите далече от политическата сцена, това показва, че той е морално много по-силен от вас, отколкото вие си мислите. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Един от комунистите: Тогава трябва и Цанков да повикаме тук.

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Стоян Божков.

Стоян Божков (ЗНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от опозицията) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Пред нас е поставен въпрос за одобрение изборите в софийските градски колегии и аз, като избран от II Софийска градска избирателна колегия, съм длъжен да заявя, че в София, както преди избора, така и в деня на избора и след него, свобода, ред и законност не е имало. (Възражения от мнозинството)

Министър-председател Георги Димитров: Сволоч!

Стоян Божков (ЗНП): Аз не съм сволоч.

Министър-председател Георги Димитров: Как можем да говорим такива работи от трибуната? Засрамям се!

Стоян Божков (ЗНП): Това е вярно.

Крум Миланов (к): Не можеш да провокираш, от тази трибуна да говориш, че няма свобода. Как не те е срам! Продажен елемент! Вие се избрахте, защото имаше свобода. Да слезе този оратор от трибуната! (Голям шум)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Стоян Божков (ЗНП): А имаше заплахи, арести, интернирания, насилие и незапомнени фалшификации. (Възражения от мнозинството)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Тодор Живков (к): Бронзов е дал тези тязи в София няма никакъв терор по време на изборите. Ваши представители даде тези изявления!

Крум Миланов (к): Провокатор!

Стоян Божков (ЗНП): Демократичният изборителен закон, който беше утвърден на 2 август 1946 г., и не беше демократичен, беше изменен само след един месец, за да стане най-демократичният изборителен закон, какъвто не е имало от освобождението на България досега!

Крум Миланов (к): Провокатор!

Стоян Божков (ЗНП): Никога българска власт не си е запазвала толкова привилегии и изходни позиции за спечелване избори, като днешната. И въпреки тези привилегии направиха се толкова много закононарушения и фалшификации! (Възражения от мнозинството)

Добри Терпешев (к): Ти цял си фалшив като човек.

Стоян Божков (ЗНП): Избирателните карти умишлено не се раздаваха навреме. Въобще не се раздаваха на правоимашите.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Говорят за Софийските избори, уважаеми г-не!

Стоян Божков (ЗНП): По тях говоря, г-н Михайлов.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Не говориш. Лъжеш!

Стоян Божков (ЗНП): Допълнителните списъци се попълваха и след определената дата на избора, даже и в деня на избора, но за правоверните комунисти, а не за опозиционерите.

Крум Миланов (к): Ти си провокатор!

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): То е хубаво да ги изнесеш.

Стоян Божков (ЗНП): Това е вярно! Аз имам връзка от избирателни карти на наши студенти, които не се вписаха в допълнителните избирателни списъци.

Димитър Георгиев (к): Шом са захъснели!

Стоян Божков (ЗНП): Не са захъснели. Аз съм председател на околийското настоятелство на Софийската градска земеделска дружба и наши студенти ми ги донесоха на мене.

Крум Миланов (к): Инж. Божков е известен провокатор.

Министър-председател Георги Димитров: Слушайте, приятели! Кажете, откъде имате тези избирателни карти? Защо не са гласували тия лица? Защо сте взели вие картите?

Крум Миланов (к): Защо не ги дадохте да се впишат в избирателните списъци?

Министър-председател Георги Димитров: И този подлежи на касиране. Нека комисията да анкетира.

Министър Антон Югов: Г-н председателю! Как може да се издават карти, без да бъдат записани в списъците? Това е невъзможно. Не се позволява по закона. И аз предлагам да се анкетира този случай от комисията. (Ръкоплескания от мнозинството)

Стоян Божков (ЗНП): Аз съм съгласен. (Ръкоплескания от опозицията)

Министър Антон Югов: Провокатор такъв! Ти си известен провокатор.

Стоян Божков (ЗНП): Убиец! (Настава голямо възбуждение сред народните представители от мнозинството. Мнозина стават прави)

Крум Миланов (к): Долу! Долу! (Група народни представители от комунистите се втурват на трибуната с викове: „Да се премахне този престъпник! Вън от Събранието!“ Народният представител Георги Махайлов Добрев изгласва оратора от трибуната. Други народни представители почват да дърпат оратора. Спечкването започва да се изрази в побой над оратора)

Председател Васил Коларов: (Продължително звъни) Моля г-да народните представители да запазят спокойствие! (Чуват се гласове от народните представители от мнозинството: „Да се премахне този престъпник оттам! Вън от Събранието!“)

Крум Миланов (к): Да излезе вън от Събранието! (Голям шум)

Председател Васил Коларов: (Продължително звъни) Моля г-да народните представители да заемат местата си. За оскърбяване и клевета, нанесена от оратора на министъра на вътрешните работи, председателството предлага, ораторът да бъде изключен за три заседания. (Ръкоплескания от мнозинството)

Крум Миланов (к) и други от мнозинството: Вън!

Председател Васил Коларов: Които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка Мнозинство, Събранието приема. Моля народния представител г-н Божков да напусне заседателната зала. (Народният представител инж. Стоян Божков напуска залата, изпратен с викове от мнозинството: „Позор!“ „У-у-у!“ „Продажници!“ „Мръсници!“)

Коста Лулчев (сЛ): Това ли е достойнство!

Председател Васил Коларов: (Продължително звъни) Може ли така: „У-у-у!“ Дръжте се достойно! Ние имаме квестори, които ще пазят дисциплината и порядъка в това Събрание.

Има думата г-н министър-председателят.

Министър-председател Георги Димитров: Г-жи и г-да народни представители! Имаше неотдавна един случай, когато опозиционен депутат, както помните, показа тук пликос с бюлетини, откраднати от изборното бюро. Тогава решихме, случаят да се анкетира, да се проучи от комисията по проверка на изборите и да се вземат необходимите мерки за наказание на един подобен престъпен депутат.

Един от опозицията: Няма престъпление.

Министър-председател Георги Димитров: Моля, моля! Днес имаме втори случай, когато друг опозиционен депутат изважда сноп от избирателни карти, с които е трябвало избиратели да гласуват, и ги показва като някакъв документ. Как може да има избирателни карти, да са издадени тези избирателни карти и да попаднат в ръцете на един кандидат за депутат, както тези, без да бъдат тези лица вписани в избирателния списък?

Един от опозицията: Те са от провинцията.

Министър-председател Георги Димитров: Моля! Откъдето и да са. Това е нов случай, който трябва комисията по проверка на изборите да анкетира и да приложи мерки за наказание на този престъпен депутат. И аз обръщам внимание на министъра на вътрешните работи да вземе тези избирателни карти, да ги депозира депутатът тук на министъра на вътрешните работи, и да се провери по избирателните списъци фигурират ли тези избирателни карти, защо избирателите не са гласували с тях и защо тези избирателни карти са попаднали в този опозиционен депутат, и да се наложи съответното наказание на този втор престъпен опозиционен депутат. (Ръкоплескания от мнозинството)

Коста Лулчев (сЛ): Да се накаже онзи, който е извършил престъплението!

Председател Васил Коларов: Моля г-на докладчика да прочете списъка на избраните депутати от I, II и III софийски избирателни колегии.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): (От трибуната) Преди да обявя имената на избраните в софийските избирателни градски колегии, смятам с няколко думи да се спира на някои аргументи, които изнесоха господата от опозицията.

Преди всичко много страни са техните правни понятия. Те признават, че по един признат и непоколебим принцип в правото никой съд няма право да откаже правосъдие поради липса на текст в закона. И сега се силает с всички сили да докажат, че след като Софийският областен съд се е облъскал с един факт, който му става известен, както по съобщение на избиратели, така и по служебна линия — че водачът на листата на опозицията, Пастухов, с присъда, вляза в законна сила, престава да бъде избирател и избираем, губи качествата да бъде кандидат — в този случай съдът е трябвало да махне с ръка и да каже: не ме интересува, няма текст в избирателния закон.

Ясно е, че съдът е постъпил съвършено правилно, като не се е формализирал, а, тълкувайки разумно избирателния закон по неговото демократично съдържание, тълкувайки разумно закона, който желае да обезпечи реалното използване на избирателните права от избирателите, сметнал е, че е длъжен да вземе служебни мерки, когато се касае за неговото собствено определение, което се оказва на 23 октомври фактически погрешно по отношение на Кръстю Пастухов, да поправи тая грешка и да направи всичко възможно, щото листата, която той е утвърдил не за черните очи на Кръстю Пастухов, а за правата, които дава избирателният закон, да остане валидна листа за София.

Това са мотивите на областния съд. Не бива да се подценяват тия мотиви и да се намира тук един адвокат, който си позволява от трибуната на Великото народно събрание да клевети съда, че се занимавал със съдебни уйдурми, и други такива „мисли“, недостойни за човек, принадлежащ към адвокатската колегия, правник уж божем. (Възбуждения от опозицията) Пак са недоволни, защото съдът е предприел всички мерки да запази валидна тяхната собствена листа!

Не зная дали ще намерят в себе си смелост — макар че в комисията пуснаха и този аргумент, тук не го повтори — от тая трибуна да искат да кажат, че едно съдебно определение е по-силно от една присъда, влязла в законна сила. А тъкмо такъв е случаят с тая колизия между присъдата на Софийския областен съд от 27 юли, потвърдена с присъда от Върховния касационен съд от 23 октомври, влязла в сила с начало на изпълнение от 26 февруари миналата година, и определението. Който хората, които претендират сериозно, че са юристи, че мислят юридически, че умеят правилно, обективно, сериозно, дълбоко да тълкуват законите, да изясняват техния смисъл там, където няма изричен текст в закона и да обезпечат при такова правилно за нормално мислещи хора разумно тълкуване на закона правата и свободите на избирателите, на гражданите в тая страна, може да каже, че именно съдебното определение е свещено и неприкосновено, защото то било издадено 15 дни по-рано съгласно процедурата, предвидена за всички нормални случаи, дето законодателят нито е могъл да предполага, че може да се случи такъв случай, какъвто е случаят с Кръстю Пастухов?

Те казват сега, че ние само заради това, че е Кръстю Пастухов, сме взели такова отношение към оценката на избора в трета Софийска избирателна колегия. Това е също така едно изразяване на истината. Комисията не се ръководи от това, че това е именно Кръстю Пастухов, а се ръководи от този ноторен факт, известен на цялото общество, че Пастухов от 23 октомври престава да бъде избирател и избираем, губи качествата на кандидат и че оставянето му в листата по смисъла на закона опорочава тая листа. Съдът взема всички мерки да спаси листата. Но опозицията на своя отговорност решава да превърне Пастухов в знаме на реакцията, да превърне бюлетината си в протестен лозунг. Нека носи последиците тогава за това свое безумно отношение, неоправдано с нищо! (Ръкоплескания от мнозинството)

Но те претендират и извършат сега, че ако Пастухов е лишен от граждански и политически права, то другите лица в листата не са лишени от граждански и политически права и имат право да се избират. Да, при едно условие, че вие, опозицията в тая страна, ще съблюдавате законите, ще тачите тия закони и ще упражнявате своите права тъй, както законите повеляват. Тия закони искаха от вас да не превръщате листата си в протестен лозунг и да предприемете всички мерки, щото подадените гласове за тая листа да стигат валидни, както ви е съветвал съдът и ако биха постъпили всички хора, които се отнасят с уважение към гласовете на своите избиратели. Вие решихте, по съображения, които нямат нищо общо с интересите на България, нито с интересите на вашите избиратели, да направите една политическа демонстрация с кандидатурата на Пастухов. И целехте две неща. От една страна вие знаехте, че гласовете, дадени за тая листа, като недействителни, ще бъдат анулирани, и искахте да спекулирате, да кажете: „Даже след като получи листата гласове, вие не я признавате!“ А от друга страна вие решихте — сигурно по съветите на онзи Велзевул, който сега е зад решетките, Кръстю Пастухов — да игнорирате единствения законен път за помилване и амнистия в тая страна, и да превърнете вашите опозиционни избиратели в съдии, които амнистират един редовно осъден от съд престъпник пред законите на тая страна. (Ръкоплескания от мнозинството)

Е, и съдът и Великото народно събрание не могат да създадат по този случай такъв прецедент, какъвто вие сте желали да създадете, какъвто и сега искате да създадете. Избирателите, които и да са те, не могат да се превърнат чрез своя конкретен отделен вот в съд, да заместят съда, да застанат над законите и над съда и те да решават отделно чрез един вот такъв или онакъв въпрос за помилване или амнистия в тая страна. От друга страна избирателите са съвършено свободни на свой риск и на своя отговор-

ност да гласуват с действителни бюлетини, да гласуват с недействителни бюлетини, да гласуват с бюлетини, превърнати в протестни лозунги. Така са постъпили по ваша агитация тия неразумни избиратели в трета Софийска градска избирателна колегия да извършат именно това — да гласуват с бюлетина, която е невалидна, и по тоя начин да превърнат гласовете си в невалидни.

Прави се едно шмекерско тълкуване много на дребно, недостойно за Парламента, на алинея втора от чл. 92 на избирателния закон. В него е казано, че никакви зачерквания не могат да превърнат дадената бюлетина в недействителна. Е добре, съдът е разглеждал това ваше възражение в няколко случая и е казал: по смисъла и съдържанието на тоя текст, законодателят е желал да предотврати своеволното предпочитане на който и да било избирател, който зачерква произволно. А трябва да ви кажа, че това разпореждане в тази алинея съдържа още един здрав смисъл — да лиши всекиго от възможността, чрез най-разнообразни зачерквания да контролира вота на избирателите, като бележи бюлетините. И затова е казано, че бюлетините не могат да бъдат направени невалидни с туй, че един или друг е направил вътре в бюлетините зачерквания.

Но тоя случай, който законът предвижда, който законодателят е предвидил, има ли нещо общо с онова зачеркване, което, като последна мярка, съдът и административната власт, и всички разумни хора съветват опозицията да направи, за да спаси бюлетината и я превърне в действителна с зачеркването на един кандидат, който е лишен от граждански и политически права, който е в гражданска смърт и не може да бъде кандидат в тези избори? Ясно е, че съдът съвършено законно и разумно — разумно за всеки, който нормално мисли, и за всеки, който иска да бъде обективен и безпристрастен — е постановил, че алинея втора от чл. 92 не бива да се тълкува тъй пристрастно и заинтересовано, както това прави опозицията, и че листата, след като съдържа в себе си едно име повече, отколкото тя законно може да съдържа, след като Пастухов е изгубил качествата на избирател и избираем по смисъла на закона, е невалидна. Хем искат да направят протестни своите гласове, хем искат да извършат политическа демонстрация чрез превръщането на Пастухов в знаме на реакцията, чрез гласуването с една явно недействителна листа, хем от друга страна искат да шмекеруват: ама съдът нека реши, па най-сетне ние, Великото народно събрание, като последен и единствен съдия за правилността на изборите, да решим, че на недействителните гласове се падат голкова депутати, и понеже Пастухов на това отгоре е лишен от граждански и политически права то само него да отстраним, а да дойлат другите, които са получили същите недействителни гласове. Е, трябваше по-рано да се сетите, г-да, тогав когато сте имали пълната възможност да си направите листата действителна и гласовете, подадени за нея — действителни. Трябваше да спазите условията, които законът постановява, да се придържате към тоя закон и да не си позволявате игра с такова сериозно дело, каквото е действителното използване и реализиране на действително най-демократичните избирателни права, които някога е имало в нашата страна.

И още един аргумент: Може ли Народното събрание, поради възраженията, молбите и кандамите на представителите на опозицията, да реши да създаде един такъв прецедент, опасен за политическото възпитание на самата опозиция и на целия народ?

Един от опозицията: И за вас.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Смятам, че не бива. Нека знаят всички ония, които в бъдеще ще правят листи, които ще издигат кандидатури на хора, които се намират вече под ударите на закона и които вероятно могат граждански да умрат до тяхното избиране, да не си правят труд да поставят такива кандидатури — първо; и второ, да знаят, че щом е настъпила гражданска смърт за такъв кандидат, щом той е загубил своите граждански и политически права и качеството на избирател и избираем, нищо не може да накара едно Народно събрание, което уважава себе си, което тачи законите и желае да възпитава народа в духа на една последователна законност, да допусне такова произволно тълкуване — че такава опорочена листа може да бъде действителна. Ако ние бихме допуснали това, както те си бяха разпасали достатъчно пояса, те биха го разпасали още повече и биха превърнали осъществяването на избирателните права в една недостойна политическа игра, използването им по вътрешни и преди всичко по външни внушения във вреда на върховните интереси на страната. Който дръзне да злоупотребява с демократичните избирателни права, той ги губи по силата на закона, той извършва престъпление спрямо народа и страната (Ръкоплескания от мнозинството) Така е изгубил правата си Кръстю Пастухов, така се превръщат в недействителни гласовете на ония, които пожелаха да превърнат своята бюлетина в протестен лозунг. Ако не бяхте постъпили така, щяхте да си имате двата депутата. Не сте постъпили така, не зачитате закона, не желаете да го зачитате — ще носите последиците за такава една безразсъдна, авантюристична, антинародна, антибългарска политика, която проявихте при изборите и специално при тия в трета Софийска градска избирателна колегия.

Като докладчик на комисията, смятам, че комисията няма основание да изменя предложението, което е направила на Великото народно събрание. Комисията по проверка на изборите е абсолютно болшинство — с изключение представителите на опозицията — гласува да ви препоръча, първо, да утвърдите изборите в първа, втора и четвърта софийски градски избирателни колегии, като избори напълно редовни и законни, по които даже не е постъпила нито една контестация; второ — да утвърдите изборите в трета Софийска градска избирателна колегия, за които, след щателните проверки, които е направил областният съд в две състезателни публични заседания, в които е изслушал всички ар-

гументи, които са могли да приведат представителите на опозицията, е постановил, че от книгата, които са представени, от всички възражения, които са обсъдени, следва да бъде заключено, че изборите в трета Софийска градска избирателна колегия са произведени редовно, при пълен ред и свобода, и че анулирането на тях гласове е правилно и не е вина нито на бюрата, нито на съда, че тия бюлетени са превърнати в протестни лозунги от самите тях, които са се явили да протестират. Повади това, както съдът, тъй и комисията по проверка на изборите отхвърля тяхната констатация.

Комисията препоръчва да отхвърлите констатацията и да утвърдите изборите в трета Софийска градска избирателна колегия като редовни, напълно законни и свободни избори и да утвърдите избраните депутати от четирите софийски градски избирателни колегии.

Министър-председател Георги Димитров: Как така, като има анкета?

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): С изключение — аз ще чега, и моля да забележите — ...

Райко Дамянов (к): И от втора Софийска градска избирателна колегия.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): ... на инженер Стоян Божков, по предложение, както е направено от г-н министър-председателя, да се анкетира случаят и утвърдението на неговия мандат да стане след получаване резултатите от анкетата. Ако се установи престъпление, естествено е, че ще трябва да бъде касиран, и другият, който следва по листата, да дойде на негово място.

За първа Софийска градска избирателна колегия изборните резултати, проверени и потвърдени и от Софийския областен съд, са следните: от Работническата партия (комунисти) са избрани Вълко Велев Червенков, Вера Начева Людсконова, Людмил Стоянов Златанов, Цветан Атанасов Георев; от Българския земеделски народен съюз (Никола Петков) и Работническата социалдемократическа партия (обединена): Ангел Георгиев Държански и Петър Константинов Коев. Предложението за първа Софийска градска избирателна колегия е, да се утвърди изборът в тази колегия.

Председател Васил Коларов: Ще поставя на гласуване предложението на комисията за утвърждаване изборите в първа Софийска градска избирателна колегия. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да бъдат утвърдени избраните народни представители, както докладва докладчикът, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Във втора Софийска градска избирателна колегия са избрани: от Работническата партия (комунисти): Трайчо Костов Джунев, Стела Димитрова Благоева, Тодор Михайлов Самодумов, Костадин Ганев Димов, Алекс Гогов Бонев, Михаил Петров Попов; от Българския земеделски народен съюз (Никола Петков) и Работническата социалдемократическа партия (обединена): Петко Христов Стоянов, инж. Стоян Божков Георгиев, за който стана дума.

Министър-председател Георги Димитров: Анкета!

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): ... Свегла Райкова Даскалова и инж. Тончо Тенев Тонев. По мандата на инж. Стоян Божков Георгиев допълнително ще бъде обсъждано и гласувано, след като видим резултатите от анкетата.

Един от опозицията: Кой ще анкетира?

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Изборът, съгласно протокола на съда, е произведен напълно редовно, законно, спазени са всички изисквания на избирателния закон, не е постъпила никаква констатация или оплакване, и затова следва, както предлага комисията, да бъде утвърден. (Възражения от опозицията)

Председател Васил Коларов: По това предложение?

Петко Стоянов (нез): Това предложение не е първоначалното. То се прави сега. Аз искам да кажа една дума по предложението, което се прави сега, а именно — да се направи анкета за един народен представител. Аз вземам пред вид фактите, които визира г-н министър-председателят. Ако инж. Божков, който е избран втори по листата от опозиционните кандидати, е извършил някакво престъпление той го е извършил лично, то не е във връзка с изборите. Това престъпление попада под параграфите 99 и 100 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, където е предвидено, че всеки народен представител, който извърши известно престъпление, отговаря за него, и ако то е такова, че за него се предвиждат най-тежки наказания, ще му се отнеме имунитетът.

Това значи, че избраните лица от листата трябва да бъдат утвърдени, а след това, когато се извърши анкетата, която предлага г-н министър-председателят — и понеже болшинството я приема, ние не можем да кажем нищо против — след като се установят резултатите, с него ще се постъпи така, че или ще се утвърди, или ще му се отнеме мандатът и той ще бъде даден под съд. Но това което се предлага сега, е неправилно.

Министър-председател Георги Димитров: Съвършено правилно е защото се касае за едно престъпление, което е извършено

във връзка със самите избори. Народното събрание не го касира, а го поставя под анкета. Утвърждаването на неговия мандат се отлага, докато анкетната комисия провери и установи. Съвършено правилно е това и няма защо да възражавате. Трябва да приемате такива работи с удоволствие.

Коста Лулчев (сЛ): По-правилно би било да се отложи целият избор, да се направи анкета, че тогава.

Председател Васил Коларов: Ще поставя на гласуване предложението на комисията за утвърждаване на избора във втора Софийска градска избирателна колегия — да се утвърдят избраните в тази колегия депутати, с изключение на Стоян Божков, чието утвърждение да се отложи до момента, когато проверочната комисия извърши анкета.

Йордан Русев (ЗНП): Стоян Божков е кандидат от една листа, от която. . . (Възражения от мнозинството)

Недялко Атанасов (ЗНП): Преди малко утвърдихте избора на нашия другар Петър Коев, за който искате анкета, а сега не искате да утвърдите избора. . .

Министър-председател Георги Димитров: Тоя случай е друг. — Онзи не е извършил престъпление във връзка с изборите.

Председател Васил Коларов: Поставям на гласуване предложението на комисията. Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложението на комисията, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Един от опозицията: Тук се цели, никой да не може да критикува произведените избори.

Кочо Бонев (ЗНП): Това е прецедент в историята на българския Парламент!

От мнозинството: А-а-а!

Кочо Бонев (ЗНП): Българският народ взема акт от това.

От мнозинството: О-о-о!

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Не саботирайте заседанието.

Министър-председател Георги Димитров: Трябваше да присъствувате днес на националната конференция на трудовите кооперативни земеделски стопанства, за да видите де е народът. (Ръкоплескания от мнозинството и гласове „Вярно!“)

Кочо Бонев (ЗНП): Това е една комедия на парламентаризъм.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Комисията по проверка на изборите в трета Софийска градска избирателна колегия, след като подробно разгледа всичката документация, свързана с констатацията, подадена от Атанас Москов, и изслуша всичките аргументи, които се повториха и тук пред вас от представителите на опозицията, реши да счита тая констатация за неоснователна, отхвърля констатацията, съгласна е с констатацията на съда, че изборите са произведени при пълен ред и законност и при пълна свобода, и ходатайствава пред вас да утвърдите мандатите на избраните в трета Софийска градска избирателна колегия — както те са утвърдени от Софийския областен съд — народни представители, а именно: от Работническата партия (комунисти) — Георги Михайлов Димитров (Ръкоплескания от мнозинството), Димитър Ганев Върбанов, Янко Киряков Петков, Елзна Генчева Гавраилова, Израел Барух Майер, Христо Константинов Калайджиев, Димитър Иванов Захариев; от Българския земеделски народен съюз — истинският Български земеделски народен съюз — д-р Петър Попсадов Тодоров. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложението на комисията, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Михайлов Добрев (к): Комисията по проверка на изборите, след като провери по същия начин изборните книги, представената документация за изборите в IV Софийска градска избирателна колегия и след като констатира, че, въпреки доводите и съображенията, които опозицията е дала, никаква констатация за стан ли нередовности, насилия или нарушения не е дадена нито пред съда, нито във Великото народно събрание, предлага да утвърдите изборите в IV Софийска градска избирателна колегия като редовни, законно произведени и свободни и да потвърдите мандата на избраните в тая колегия депутати, както следва:

От Работническата партия — комунисти: Цола Нинчева Драгойчева, д-р Рачо Ангелов Генчев, Лалю Георгиев Ширков, Станка Христова Димитрова, Иван Христов Тодоров и Крум Миланов Рангелов; от Българския земеделски народен съюз (Никола Петков) и Работническата социалдемократическа партия (обединена): Никола Димитров Петков, Коста Андреев Лулчев и Атанас Иванов Лерински.

Кочо Бонев (ЗНП): Истинските са тях.

Христо Юруков (р): Тодор Живков ви каза колко истински са тия народни представители.

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложението на комисията за утвърждаване на избора в IV Софийска градска избирателна колегия и за потвърждаване на мандатите на народните представители, избрани в тая колегия, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Минаваме към точка четвърта от дневния ред:

Доклад на комисията по проверка на изборите в Русенска административна област — колегите: Беленска, Дуловска, Исперихска, Кубратска, Разградска, Русенска градска, Русенска селска, Силистренска и Тутраканска.

Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Кръстю Недков (з): Г-жи и г-да народни представители! Комисията по проверка на изборите в Русенската административна област извърши своята работа и констатира, че, с изключение на Дуловската колегия, в другите избирателни колегии не е подадена никаква контестация, а и в самото заседание на комисията не се направиха никакви съществени възражения по отношение изборите в другите избирателни колегии. Контестацията, която е подадена по избора в Дуловската избирателна колегия от кандидатите за народни представители на опозицията, бе докладвана в комисията и разгледана подробно. Комисията обаче намери, че изнесените в нея факти са абсолютно несъществени и не могат да представляват аргумент за проверка по места или въобще за касиране на избора. Тая контестация е подадена в областния съд с копие до Великото народно събрание. Областният съд не е имал възможност да се занимае с нея, затуй защото тя е постъпила в областния съд, след като той се е вече произнесъл със своето определение. А в своето определение областният съд по отношение на Дуловската избирателна колегия констатира, че наистина изборите са минали при спазване на всички формалности и изисквания на закона за допитването до народа и избиране на народни представители за Великото народно събрание.

Ето защо комисията намира, че тая контестация следва да бъде отхвърлена, като бъдат признати изборите за законни и за свободни, както в тая избирателна колегия, така също и във всички други избирателни колегии от Русенската административна област.

Областният съд в Русе се е занимавал с разпределението на мандатите и е провъзгласил за избрани следните кандидати:

От Работническата партия — комунисти и Българския земеделски народен съюз:

Тутраканска околия: от РП(к) Янко Димитров Костадинов, от БЗНС — Стефан Иванов Бакърджиев;

Кубратска околия: от РП(к) Петър Йовчев Бобчев и Хафуз Ибрам Билял Генджев;

Беленска околия: от РП(к) Пеко Петров Таков и Васил Петков Василев;

Русенска градска: от РП(к) Антон Танев Югов и Иван Димитров Станков;

Русенска селска: от РП(к) д-р Димитър Иванов Хаджиев и Петър Йорданов Ковачев;

Силистренска околия: от РП(к) Димитър Ганев Върбанов и Асен Подоров Чипкьнов, от БЗНС — Александър Хараламбиев Ковачев;

Дуловска околия: от РП(к) Билял Муралов Дурмазов;

Исперихска околия: от РП(к) Марин Тичев Маринов;

Разградска околия: от РП(к) Йордан Неделчев Чобанов, Сабри Афуз х. Мехмедов и Боню Пенчев Митев, от БЗНС Лалю Василев Ганчев.

От опозицията:

Русенска градска: Недко Колев Ботев;

Русенска селска: Недко Колев Ботев, Петър Николов Сърбински и Петко Благов Реджаков;

Тутраканска колегия: Емил Антонов Ангелов;

Кубратска колегия: Петко Иванов Франгов;

Беленска колегия: Никола Маринов Ковачев и Петко Петров Арабаджиев;

Разградска колегия: Стефан Цанов Осиковски, Станю Коев Станев и Тодор Драганов Иванов;

Силистренска колегия: Асен Тончев Паантов;

Исперихска колегия: Стефан Георгиев Димитров.

Комисията предлага да отхвърлите контестацията по отношение на Дуловската избирателна колегия като неоснователна и да утвърдите избраните депутати във всички колегии в Русенската административна област.

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Петко Арабаджиев.

Петко Арабаджиев (зНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Пред вас е поставен въпросът за одобряване изборите за Велико народно събрание, произведени на 27 октомври 1946 г. в Русенската административна област. Като избраник в тая област от Беленската колегия, ще кажа при какви обстоятелства и при какви условия бяха произведени изборите в Беленската избирателна колегия в Русенска градска и Русенска селска, и ако ми остане време — в останалите колегии на областта.

Правителството на Отечествения фронт обеща пред българския народ и света, че в изборите за 27 октомври 1946 г. избори за Велико народно събрание ще бъде дадена пълна възможност на българските граждани свободно да проявят своята воля и да по-

сочат хората, които ще изработят новата конституция. А това значи, че на българските граждани ще бъде гарантирана свободата на събрания и агитация. А какво беше в същност? — Никаква свобода на словото, на събранията, нито помен от свободно проявление на народната воля. (Възражения от мнозинството)

Едно от главните средства за тая цел бе заплахата. Българските избиратели бяха заплашвани от отговорни и неотговорни лица партийци, че след 27 има и 28, че на 28 октомври ще се търкалят глави, че на 28 всички, които гласуват за опозицията, ще бъдат изпратени в лагерите и пр. и пр.

Боню Митев (к): Не ви ли омръзнаха тия грамофонни плочи?

Петко Арабаджиев (зНП): Раздавани са на избиратели комунистически бюлетени с разни инициали и знаци, като са заплашвани, че ако не гласуват със същата бюлетина, ще бъдат изпратени в лагер. (Възражения от мнозинството) Това поне е било в Беленско. Другаде как е било, не зная. — Раздавани са комунистически бюлетени с знакове, като се заявява, че който гласува с такава бюлетина, ще получи наряд, и че за опозиционерите наряд няма.

Крум Миланов (к): Затова си останал без риза и дрехи!

Петко Арабаджиев (зНП): След изборите избирателите ми се оплакаха, че са прашани при Никола Петков и при Петко Арабаджиев — те да им дават наряди.

Един от мнозинството: Шоколад да им дават! (Смях сред мнозинството)

Петко Арабаджиев (зНП): През нощта срещу 27 октомври избирателите са посещавани от привърженици на РП, които ги заплашват, че който не гласува за Работническата партия — комунисти, ще бъде ликвидиран. Турците са отделени да гласуват в отделни секции, а в едно село — Екзарх Йосиф — и българските жени и турчините са били отделени от мъжете в отделни секции. Защо е направено това?

Един от мнозинството: Какво от това?

Петко Арабаджиев (зНП): Какво от това ли? — За да се упражнява терор върху жените, защото те са по-слаби същества. (Смях сред мнозинството) Циганите са закачвани под строй да гласуват. Обискирани са избиратели и им са изземвани опозиционните бюлетени. В деня на избора вратите на избирателните бюра бяха блокирани от отвлечени партийци, които даваха последна директива на избирателите „свободно“ да проявяват своята воля. Изборните бюра бяха грижливо попълвани от партийно-комунисти, по предварително даден списък от Отечествения фронт в съда.

Йордан Чобанов (к): Вие клеветите съдиите и носите отговорност по закона за това.

Петко Арабаджиев (зНП): Нищо подобно! Аз залових тоя апокрифен списък, по който чиновничката изготвялаше имената.

Крум Миланов (к): Дай списъка.

Петко Арабаджиев (зНП): Списъкът обаче...

От мнозинството: А-а-а! (Смях)

Петко Арабаджиев (зНП): ... е в един бивш наш колега, Стефан Керекон, който го грабна от ръцете ми и го унищожи. (Смях сред мнозинството. Оживление)

Йордан Чобанов (к): Ако ти нямаш депутатски имунитет, за тази клевета, която отправяш към съдиите, подлежиш на отговорност по закона, защото вършиш престъпление.

Петко Арабаджиев (зНП): Готов съм на анкета по този случай.

Йордан Чобанов (к): С вас анкета не правим, защото вие не написали резултатите от анкетата за с. Граница, Кюстендилско. Какво струват вашите анкети!

Петко Арабаджиев (зНП): Председателите и членовете на бюра в Беленска околия бяха изключително комунисти.

В много бюра нашите застъпници не бяха допуснати, а на други места бюрата бяха така разположени, че застъпниците не можеха да контролират председателите — двете кутии събрания, на застъпниците не се позволява да наблюдават отстраня, а само срещу масата, като с тебешир се отбелязва върху пода линия, която не може да се пристъпи, и по такъв начин застъпникът не може да следи председателя, скрил се зад изборната кутия.

От мнозинството: Е-е-е!

Петко Арабаджиев (зНП): Ще ви кажа в кое село е станало това. В с. Острица, Беленско. (Възражения от мнозинството)

Предизборен терор и беззакония. Преди всичко не бе дадена възможност за свободна предизборна подготовка и агитация. Събрания бяха разрешени — впрочем разрешения не се искат, но позволения от общинските власти — само в последните десет дни преди избора, като се правеха всевъзможни спънки от отговорни и неотговорни лица партийци. На много места общинските власти

не допуснаха опозиционни събрания под претекст, че в същото време, на същото място било насрочено събрание или от някоя оф партия. . .

Петър Ковачев (к): Не е вярна тая работа.

Петко Арабаджиев (зНП): . . . или съвместно от всички оф партии, или от демократичната младеж, или от Съюза на бойците против фашизма, или от Женското дружество, или от физкултурниците, или че щяло да има някаква седянка.

Петър Ковачев (к): Къде, в кое село не сте правили събрания?

Петко Арабаджиев (зНП): А там, където ни позволяваха. . .

Петър Йовчев (к): Там, където ви гоеше народът.

Петър Арабаджиев (зНП): . . . събрания, с превозните средства, които бяха изключително в ръцете на партийците, се събираха и докарваха шепата комунисти от съседните села, които с животински хръсъци и резове саботираха събранията и не даваха възможност на опозиционните оратори да се изкажат.

Петър Ковачев (к): А с какво ходехте на събрания? Не ходехте ли с автомобили?

Петко Арабаджиев (зНП): С каруци и пеша ходехме.

Боню Митев (к): Това не е вярно.

Петко Арабаджиев (зНП): Това ставаше в присъствието на милицията и общинските власти, като на някоя места общинските кметове сами насъскаха комунистическите шайки и реваха повече от тях.

Един от мнозинството: Как не ви е срам да употребявате тая дума!

Петко Арабаджиев (зНП): Шом така ходят безотговорно да нападат събранията и да ги разтурят, така мога да ги наричам. Така е вие наричахте Цанковите шайки в миналото, които ви разтуряха събранията. Така ги наричам и аз. Сега аз си служа с вашия език. На много места комунистически оратори се опитваха да превземат опозиционни събрания. . . .

Един от мнозинството: Като сте предатели, така ще правят!

Петър Ковачев (к): Понеже народът не иска да ви слуша.

Петко Арабаджиев (зНП): . . . понеже на устроените от тях събрания отиваха само по 20—30 души.

Петър Йовчев (к): Преди 9 септември вие къде бяхте?

Петко Арабаджиев (зНП): Комунистическите шайки си служеха с всевъзможни предизвикателства, ругатни и хамалски цинизми по адрес на опозиционните представители. Към пивилните банде комунисти, саботори на събранията, се изпращаха подкрепления от военни агитки, напомнящи Цанковите шипи-команди. (Ръкоплекания от опозицията)

От мнозинството: Е-е-е!

Боню Митев (к): Как не те е срам!

Петко Арабаджиев (зНП): Освен това бяха измислени и пуснати в ход всевъзможни начини, да се повлияе на избирателите да гласуват за ОФ, респ. РП. (Възражения от мнозинството)

И така шумно обещаната свобода се превърна в най-жалка пародия. А що се касае до самите избори, те бяха произведени под знака на системно и масово организираните фалшификации в размер неотбелязан досега в никон избори в България. (Ръкоплекания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Недейте възразява, ще ви дам доказателства. Почакайте малко.

Петър Ковачев (к): Къде беше ти преди 9 септември?

Петко Арабаджиев (зНП): В нашата околия — Беленската — повече от половината от подадените за РП гласове са дадени не от избирателите, . . .

Васил Петков (к): А от кого?

Петко Арабаджиев (зНП): . . . а от председателите на изборните бюра.

Васил Петков (к): Браво, бе!

Петър Йовчев (к): А контестация няма и досега. Можеш ли да докажеш това, което твърдиш?

Добри Терпешев: (Казва нещо)

Петко Арабаджиев (зНП): Три пъти съм бил в Дирекцията на милицията и три пъти съм съден от фашистката власт.

Крум Миланов (к): Сигурно за кражби и за далавери.

Райко Дамянов (к): За контрабанди, мошенничества или черна борса.

Петко Арабаджиев (зНП): И на вас да отговоря, г-н министър Терпешев.

През 1933 г., когато се изключваха комунистическите депутати, аз бях депутат тук и не гласувах за тяхното изхвърляне. (Ръкоплекания от опозицията)

Петър Ковачев (к): Ето на, той си каза кой е. Разбрахме го кой е (Веселост)

Райко Дамянов (к): Я кажи за кои си!

Петко Арабаджиев (зНП): Аз съм на верните позиции на Земедельския съюз (Ръкоплекания от опозицията), а не на позициите на тия, които се продават на вас. (Ръкоплекания от опозицията)

Петър Ковачев (к): Ти си на предателските позиции на Земедельския съюз.

Васил Петков (к): Я разкажи нещо за рушветата от 20.000 лв. и как избяга от фронта. (Възражения от опозицията. Глъчка)

Петко Арабаджиев (зНП): Ето неопровержимите данни. За предизборното събрание в гр. Бяла, устроено от опозицията, на което говори членът от постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз Кирил Попов, не ни се разреши салон, докато партийците от околията и два камиона партийци от Русе не пристигнаха и не заеха същия салон, а опозиционерите останаха извън салона.

Гочо Грозев (к): Защото са предатели — затуй!

Петко Арабаджиев (зНП): На същото събрание партийците, начело с русенските адвокати Александър Ковачев и Димитър Нейков, предложали двата камиона партийци, съставът на областния съд, прибиваващ по него време в Бяла, при председателстващ състава съдията Борислав Велчев, член-съдията Димитър Димитров и третия, името на когото не зная, и заместник-прокурора при Русенския областен съд саботираха и протече на оратора да се изкаже свободно.

Васил Петков (к): (Казва нещо)

Петко Арабаджиев (зНП): Мълчи, Василе, защото ще ти затворят устата. Я ми кажи ти отгде взема пари да построиш къща за 3 милиона лева след 9 септември? (Ръкоплекания от опозицията) Отговор ми на този въпрос!

Васил Петков (к): Министерството на социалната политика ми отпусна парите, защото нашата къща беше изгорена и унищожена от фашистите.

Крум Миланов (к): Чухте ли сега откъде е вземал парите? Той казва, че неговата къща е била унищожена от фашистите.

Петко Арабаджиев (зНП): А защо изгубихте изборите в Беленска околия? Не стана ли това поради вашата нетактичност? Всички хора избягаха от Отечественния фронт. Ето, вижте го какъв е! Изплашил е всичко живо в околията. Всичко избяга от Отечественния фронт.

Васил Петков (к): Затуй, защото ви позволихме свободно да агитирате. Мълчи, лешояд!

Крум Миланов (к): Защо дезертира от фронта? (Доволен ли си от отговора за къщата? (Възражения от опозицията. Голяма глъчка)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петко Арабаджиев (зНП): На устроеното от опозицията публично събрание в с. Горно Абланово, Беленско, на 21 октомври, една бясна шайка, предложана от кмета на селото, рева непрекъснато и предизвика възмущението на трудолюбивото и честно селячество, като ни разтури събранията. Милицията стоя равнодушна и не отстраня смутителите. Но въпреки всички произволи и издевателства народът в това село занесе смъртоносен удар на насилниците си на 27 октомври.

Васил Петков (к): И след това умрях! (Смях всред мнозинството)

Министър Антон Югов: Ако имаше такива шайки, ти нямаше да бъдеш сега тук. (Ръкоплекания от мнозинството)

Петко Арабаджиев (зНП): В с. Дряновец, Беленско, шепа провокатори, партийци и организирана от помощник-командири военна агитка саботираха и разтуриха събранията ни в същото село. Реват псуват и си служат с най-хамалски цинизми.

Петър Ковачев (к): Вие правихте това.

Петко Арабаджиев (зНП): В с. Обретеник, Беленско, също такава банда от цинични провокатори и помощник-командири, водещи военна агитка, на 21 октомври провокира и саботира събранията ни. Питаме военния министър: за това ли е предназначена ролята

армия? За комунистически провокации ли ще се използват синовете на българските селяни?

Йордан Чобанов (к): Такъв случай съществува само в твоята глава.

Васил Петков (к): А я кажи ти за твоята предателска роля в армията.

Петко Арабаджиев (зНП): Предателска роля! Селях само един месец войник.

Васил Петков (к): И избяга от фронта.

Петко Арабаджиев (зНП): Освободиха ме. Уволни ме контролната военна комисия.

Васил Петков (к): От фронта избяга. Даде 20.000 рупвет на един фашистки офицер. (Възражения от опозицията. Шум)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петко Арабаджиев (зНП): В с. Кацелово, Беленско, кметът сам организира и насъска провокаторите и реवेशе повече от тях на устроеното от нас публично събрание. Организирана глутница провокатори вървяха по петите ни. Милицията гледаше равнодушно и не ги безпокоеше. Така бяха провокирани и саботирали събранията ни, устроени в селата: Две могили, Екзарх Йосиф, Ценово, Долна Студена, Горазл, Бистреници, Острица. Почти навсякъде, където отидехме, след един час пристигаха и те.

Крум Миланов (к): Как не те срам да говориш за милицията! Тя ви пазеше от народното негодувание!

Петко Арабаджиев (зНП): Нищо не съм казал за милицията, а само че милицията гледаше равнодушно и спокойно партийците, които ни нападаха.

На 23 срещу 24 октомври през нощта към 9 ч. 30 м. бе нанесен жесток побой из засада на Райко Илиев Даскалов, председател на дружбата в с. Две могили, на улицата, до дома му, от едно неизвестно лице с приклад на пушка.

Един от опозицията: Известно е.

Петко Арабаджиев (зНП): На виковете за помощ от пострадалия се притекъл съседът му Михаил Райков и заедно с него са отнели пушката на побойника. По-късно се установява, че нападателят е бил Лазар Василев, партиец от с. Две могили, който се е закачил пред зетя на Райко Илиев, Тодор Рацов, че шял да убие кога и да е Райко Илиев.

Васил Петков (к): Защо в Бяла публично заявихте, че никога не са били изборите така свободни, а днес тук лъжете?

Петко Арабаджиев (зНП): Никога не съм заявявал подобна глупост. Това го измисляш ти сега. Тия думи ти сега ги слагаш в устата ми, не съм ги казвал. Това са неистини. Как ще бъдат свободни, когато аз ги почувствах най-зле.

Крум Миланов (к): Вижда се по врата ти.

Петко Арабаджиев (зНП): Никога не съм казвал таква неверна работя. В същото село Две могили на 24 срещу 25 октомври през нощта из засада на улицата са жестоко бити от неизвестни лица — един милиционер и един цивилен — следните младежи от Две могили: Дачо Коев Дачев, пребит, със счупена глава, Христо Стоянов Недев, Андрей Тодоров Желев и Петко Манев Трифонов. Първият е жестоко бит с приклада на пушката от милиционера, а цивилният му е нанесъл удари с тоятката си. Стреляно било по него два пъти. Върху втория е скачано по гърдите му и краката му с избити с приклада на пушката. Не можейки да върви, едва се дотърлил до дома си. На третия са му нанесли няколко удари по гърдите и врата. Четвъртият се е отървал с по-малко бой. На другия ден се установява, че милиционерът побойник е бил някакъв си Димитър — презимето му не зная — от с. Могилниво, Беленско, на служба при Двемогиленския участък.

Петър Ковачев (к): Тебе биха ли те?

Петко Арабаджиев (зНП): Защо се възмущавате от даяните, които изнасям за действията, вършени от вашите хора, когато те се изнасят тук обективно? Казвам, че всички са бити, като ги изреждам постепенно. Казвам, че последният е бит малко и се отървал с няколко плесници.

Васил Петков (к): Тебе биха ли те?

Петко Арабаджиев (зНП): Аз не съм бит. Много пъти съм бил в милицията и в Държавната сигурност. Два месеца бях в лагер след 9 септември.

Васил Петков (к): Кажи защо си бил?

Петко Арабаджиев (зНП): Вие ще кажете.

Васил Петков (к): Поради черна борса.

Петко Арабаджиев (зНП): Черна борса ли? Как не те е срам? Аз, адвокат, да се занимавам с черна борса! Кажи каква черна борса съм вършил? Като няма друго обвинение — черна борса! Мерзавец!

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петко Арабаджиев (зНП): На 26 срещу 27 октомври в с. Ценово Димитър Илиев Кьориванов е извикан от петимиз партийци, от които е познал двама, а именно: Данаил Петков Шопов и Андрей Любенов Илиев, а му нанасят страшен побой в тъмнината към 12 часа през нощта. Ръцете му потрошени.

Васил Петков (к): А той къде е ходил в 12 часа?

Петко Арабаджиев (зНП): Измъкват го от къщата му. — През същата вечер са изпочупени прозорците на къщата на Георги Керемидчиев от същото село. Слушайте какво са вършили вашите хора! И въпреки това ние вземахме два мандата. (Ръкоплескания от опозицията) Ако не беше този терор, сигурно щяхме да вземем и четирите мандата и нямаше да бъдат тук тези двама. (Сочи народните представители Васил Петков и Петко Таков) На 26 октомври партиецът Добри Колев, от с. Горна Манастирица, Беленско, нанесъл публично побой на младежа Кънчо Нейкоз Кънчев, от същото село, затова, че е разнасял бели бюлетини.

Избятелите опозиционери и съмишленици по всички села в цялата околия бяха заплашвани, че ако не гласуват с червено-винената бюлетина, ще бъдат изпращани на лагер, ще бъдат разстреляни и пр. и пр.

На много места партийците през нощта срещу избора са обикаляли домовете на избирателите и са извели белите бюлетини, като са им дали червено-винени бюлетини и са им внушавали, че ако не гласуват с тези последните, няма да осъмят след избора. Такива са случаите в с. Челнов, Бъзовец, Две могили и пр.

В самия ден на избора се извършиха масови фалшификации или опити за такива.

Васил Петков (к): А, опити?

Петко Арабаджиев (зНП): Опитиха се, обаче не успяха. В гр. Бяла председателят на едната секция, директорът на прогимназията Дамян Гецов, си бе нагласил масите в един ъгъл на стаята, събрал кутните, и така бе разположено бюрото, че застъпниците не можеха да наблюдават какво върши той. На протеста на нашия застъпник, той му отговаря, че ще го арестува. Трябваше да употреба големи усилия, докато склоня същия председател да измести напред масата така, че да може да се наблюдава изборът.

Петър Ковачев (к): Нямамо свобода! Нали викаш, че няма свобода!

Петко Арабаджиев (зНП): Защо го направи? За да фалшифицира.

Димитър Георгиев (к): Трябваше да те изхвърли от бюрото. Бил си много нахален.

Петко Арабаджиев (зНП): През деня на избора кандидатът за народен представител от РП, сега народен представител, Васил Петков, околийският управител Димитър Русев и началникът на милицията Крум Тюркеджиев, всеки поотделно обикаляйки изборните бюра, са заплашвали опозиционните застъпници, като публично са им казвали да си приготвят чергите, че на другия ден ще отиват в лагер или че не се знае какво ще стане с тях.

Васил Петков (к): Защо лъжеш?

Петко Арабаджиев (зНП): Желая анкета, за да се установят всички работи, които изнасям.

Васил Петков (к): Да се направи анкета за побойщата, които изреждаш. Измисляш.

Петко Арабаджиев (зНП): Случаите по тия побойща ги имам документирани.

В с. Бистреници, Беленско, опозиционният застъпник Йордан Черкезов залавя председателката на бюрото Мара Младенова да заменя пликове, и когато застъпникът съобщил на кандидата за народен представител Никола Ковачев, колегата водач на нашата листа в Беленска околия — и подгласникът Нешков от опозиционната листа, председателката смутена извиква Ковачев и Нешков в тъмната станка и им изповядва, че действително е заменяла пликове, но в полза на опозицията.

Васил Петков (к): Смешна работа! Безотговорно лъжеш.

Петко Арабаджиев (зНП): Отговарят й, че трябва да работи законно, че няма нужда от фалшификации, няма нужда от подмяна на бюлетините.

От мнозинството: А-а-а!

Петко Арабаджиев (зНП): Нейният съпруг е голям партиец, околийски училищен инспектор, а и тя самата е партийка. В същото село председателят на другото изборно бюро Пенчо Колев е

заловен да сменя пликите. Нашият застъпник се хвърля да го обискира. Председателят изважда пликите от джобовете на балтона си, дава ги на член от бюрото, бивши общински милиционер Иван Стоянов, и последният побягва заедно с пликите. Виждате ли какви избори са произвели в Белеенско?

Крум Миланов (к): Лъжеш! Всичко това е плитко скроно. Всички факти и данни, които изнесохте досега, не отговарят на истината.

Димитър Георгиев (к): Защо не го каза в комисията?

Петко Арабаджиев (ЗНП): Нямаше смисъл. Изпаям го тук, за да чуе целият български народ как са произведени изборите.

В село Острица кандидатът за народен представител Велико Колев Велев прави проверка на една от секциите. Кутините събрали, бюрото разположено така, че застъпникът да не може да контролира председателя. На пода била теглена тебеширена линия, през която не се позволявало на застъпника да преминава и да наблюдава.

От мнозинството: Е-е-е!

Един от мнозинството: Трябва да се меси в работата на председателя ли?

Петко Арабаджиев (ЗНП): В една от секциите в село Копривец, председател беше г-жа Попхристова.

Един от мнозинството: Да не е вашата попадия?

Петко Арабаджиев (ЗНП): Тя не е тук. — При моята лична обиколка заварих двете кутини събрали една до друга и не можеше да се вижда какво върши председателката. Единият от членовете, комунист, седнал не успоредно с председателката, а перпендикулярно на нея, така че председателката, членът на бюрото и кутините образували тъмна стайка. Застъпниците поставени отсреща на бюрото и не им се позволявало да стават от местата си. Когато аз лично направих въпрос да се разделят кутините, за да могат застъпниците да наблюдават председателката в ръцете при подписването на пликите, тя ми отговори: „Това не е Ваша работа, аз отговарям днес. Ако виждате нередовности, направете си оплакването писмено“.

Йордан Чобанов (к): Много хубаво ти е отговорила. Правилно е постъпила. Разбира се, така трябва да бъде.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Тя ще си направи фалшификациите през деня, а аз да подам заявлението, след като стане всичко това! Празна Мара — тъпан била!

Йордан Чобанов (к): Във всички избирателни закони така пише.

Петко Арабаджиев (ЗНП): И когато аз заставах доста далече от бюрото встрани, за да наблюдавам какво върши тя, последната ми отпрати законата, че ще ме арестува, преустанови гласуването, извика милиционера да бъде арестуван; но, разбира се, не бях арестуван, тъй като аз, макар и виждайки нередовността, се оттеглих от същото място, на което бях застанал. Явно беше за мене, че тук изборът се фалшифицира по един груб и открит начин. Празното и законът не можеха да ми помогнат в случая. За наблюдаването нередовност има подадено заявление до бюрото от нашия застъпник — подадено преди аз да стигна в селото.

В друга секция на същото село — на която председател беше учителът Колю Балвански — стават също така интересни работи. Преди започване на избора нашият застъпник Коста Балев пожелал да види в чекмеджето на масата на председателя дали няма пликите с предварително подготвени бюлетини. А то се знае какви могат да бъдат те. Председателят не му позволи да отвори чекмеджето. Застъпникът обаче се показва упорит и твърд селанин и успява да изтегли чекмеджето, в което е имало около стотина пликите, пълни с червени бюлетини, които председателят скрибл с двете си ръце, напълнил джобовете си и хуква да бяга от бюрото, като заявява на застъпника, който го е гонил: „Назад! Ако ме изближиш, ще стрелям.“

Васил Петков (к): То бива, бива — но това изглежда като от „Хиляда и една нощ“!

Петко Арабаджиев (ЗНП): То бива, бива — но такива фалшификации като белеенските няма никъде!

Село Чилнов, Белеенско. Председателката на първа секция Мараджиева сменявала пликите, за което на три пъти нашият застъпник ѝ направил бележка, двата пъти писмено. Застъпникът забелязал шушукане на председателката с застъпника на РП, след което излезли двамата до клозета, и двамата едновременно напуснали бюрото. В деня на избор, малко по-късно след излизането на председателката от бюрото, в клозета се намерили и извадили три плика, за които има съставен акт от кмета и секретар-бирника, които двамата са наредили изваждането на пликите от клозета. Пликите, според думите на присъстващите лица, при изваждането им от клозета са били подписани от двете страни от председателката. Тези пликите, заедно с акта, кмета на с. Чилнов, с писмо № 1607, от 28 октомври 1946 г., на другия ден след изборите ги изпраща на прокурора при Русенския областен съд, който дава разписка — разписката е тук — че се получава пакетът на 30 октомври 1946 г., вх. № 6296 от 30 октомври.

Васил Петков (к): Смешно!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Да, да, смешно!

Васил Петков (к): От „Хиляда и една нощ“!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Впоследствие прииската бива прекратена.

Васил Петков (к): Защо?

Петко Арабаджиев (ЗНП): Вне ще кажете защо.

Васил Петков (к): Я дай за „Стършел“ това нещо.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Председателката Мараджиева се молила на нашия застъпник Стефан Дочев Ганев да ѝ прости и замлъчи всичко. При преброяването на бюлетините в това село са сметнати за действителни зачеркнати и съгнати на триъгълник бюлетини. Тия бюлетини са били раздадени на избирателите от комунистите с заплаха, че ако не се намерят при преброяването, ще бъдат очистени още същата вечер тези, на които са дадени. Комунистите през нощта срещу избора са ходили цяла нощ да раздават свои бюлетини, заплашвайки всички, на които са давали такива бюлетини. Комунистите пресрещали хората пред самото бюро и им давали от техните бюлетини, заплашвайки ги.

Васил Петков (к): Ти това съчинение не можеш да го прочетеш за три дни.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Нали има демокрация! Можем свободно да говорим.

Васил Петков (к): Даже и да лъжем!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Няма лъжа тук. Това е истина. (Смях сред мнозинството) Фактите са толкова силни, че не могат да се опровергават от вашите смехове.

Васил Петков (к): Съчинени в Бяла.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Село Широково, Белеенско. — Върхът на нередовността и фалшификациите е достигнат в село Широково, Белеенско. В това село имаше всичко две секции с председатели учител и учителка. И двамата председатели са сменявали пликите систематически, като много често са ходили, напускатки избирателните бюра, до клозета. Фалшификацията им наистина дава блестящи резултати за РП (к). За РП се преброяват вечерта 429 гласа, за Обоз — 62, за „Звено“ — нищо за социалдемократите — нищо, за Радикалната партия — нищо...

Васил Петков (к): Там имам само две партии.

Петко Арабаджиев (ЗНП): ... и за опозицията само 114 гласа. Защо не ръкоплескате на тези двама председатели, че са ви дали такъв резултат?

Васил Петков (к): Значи, в председателите е кабахатът!

Петко Арабаджиев (ЗНП): А в това село открай време и до ден днешен комунисти не е имало в изборите, или ако е имало, то те са се бровили на пръсти.

Васил Петков (к): Ами само комунистите ли гласуват за Комунистическата партия, бе?

Петко Арабаджиев (ЗНП): На другия ден след избора — продължавам за туй село — на 28 октомври нашите приятели, научавайки, че в съседното село Чилнов кметът е разкрил фалшификациите на учителката Мараджиева, която пускала пликите с опозиционни бюлетини в клозета и, виждайки неестествения резултат за селото им, предполагат, че и в тяхното село е станало същото. И драма младежи смело решават на 28 срещу 29 вечерта да осветят с фенерче училищния клозет.

Петър Ковачев (к): Ама че смелост! (Смях сред мнозинството)

Петко Арабаджиев (ЗНП): И действително забелязват много пликите в клозета.

Петър Ковачев (к): Много смели са били те!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Понеже същата вечер не са имали стълба, за да влязат в клозета и са се страхували без своя охрана...

Петър Ковачев (к): Приказки ли приказваш?

Петко Арабаджиев (ЗНП): ... че могат да бъдат заловени, организиранат се и на 29 срещу 30 октомври през нощта следните осем младежи от същото село, а именно: Колю Юрданов Колев, Тодор Иванов Тодоров, Иван Денев Иванов, Тодор Господинов Рашков, Николай Минчев Донев, Иван Стоянов Стоянов, Цаню Димитров Цанев и Иван Радков Иванов, всичките бойци от Първа армия, която величаем, ...

Петър Ковачев (к): Отгдето избяга ти.

Петко Арабаджиев (ЗНП): В нея не съм бил, приятелю — ... от които първите двама са били застъпници в двете секции, с фенери и със стълба един от тях влиза в клозета и успява, при охраната на останалите 7 души, ...

Петър Ковачев (к): Голяма смелост!

Петко Арабаджиев (ЗНП): ... да извадят около 60 плика, за-творени в пълни с бели, оранжеви и светлочервени бюлетини. Ей ги тук, ще ви ги покажа сега.

Петър Ковачев (к): Дай да ги видим!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Ще ви ги покажа накрая. Искате ли да ги видите?

Петър Ковачев (к): Покажи ги, Герои от клозетите!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Добре.

Насял Петков (к): Не ги показвай!

Председател Васил Коларов: (Звъни)

От мнозинството: Окъде ги взема? Откраднали ги от бюрото ли?

Петко Арабаджиев (ЗНП): (Показва един пакет с накъсани и изцялени пликосе и бюлетини)

От мнозинството: Стига ни занимавате с вашите мръсотии!

Петър Ковачев (к): Ама бели не се виждат.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Ето ги тук, и червени се виждат, и бели. Ето ги! Няма да ги липам, защото не са за липане. Виждате, има и оранжеви. (Ръкоплескания от опозицията)

Петър Ковачев: Ти си ги събрал.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Аз ще отида да се ровя в боклука!

Министър Антон Югов: Защо ще хвърлят комунистите своите бюлетини?

Петко Арабаджиев (ЗНП): Това не са виено-червени бюлетини.

Министър Антон Югов: Ами какви са?

Петко Арабаджиев (ЗНП): Това са светло-червени социалдемократически бюлетини.

Петър Ковачев (к): От кой боклук ги събра?

Председател Васил Коларов: (Звъни) Моля! Продължавайте!

Петко Арабаджиев (ЗНП): На другия ден, 30, сряда, четирмата от тях, а именно Колю Йорданов, Иван Денев, Тодор Господинов и Николай Минчев, след като ги извадили през нощта, заедно с така извадените пликосе отиват в село Две могили и ги представят на нашия политически приятел Недю Павлов, книжар в това село, който от своя страна ги препраща до мене лично в Бяла още съ-щия ден, с писмо, което е тук, в което казва: „Занеси ги арматан в Народното събрание да ги видят“. В момента, когато ги донесат в писалището ми, аз бях в съда. Влязх се в писалището и ги заварих, поставили ги на пода и обясняваха на подгласника от нашата листа Йордан Нешков, секретар на околийската ни орга-низация, в присъствието на повече от 10 души мои клиенти, как са ги извадили от клозета, възмущавайки се от гаврата, която извършили двамата председатели със свещените народни гласове, като са ги натикали в клозета. Аз и подгласникът от листата Йордан Нешков решихме веднага да вземем една кола и заедно с четирмата младежи да заминем за село Широково, за да видим на самото място как са пускани, как са извадени пликосете, и да извадим още, защото те ни обясниха, че имало още много, но не могли да ги извадят поради това, че били вече накуасени. (Смях)

Петър Ковачев (к): Няма нужда да правите избори. Вие мо-жете да си извадите оттам и да си произвеждате депутати.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Истината боли, боли.

Петър Ковачев (к): Няма ли тук някой дописник на „Стър-шел“?

Петко Арабаджиев (ЗНП): По пътя обаче за село Широково, в село Долна Манастирица, през което село трябваше да минем за Широково, колата ни беше спряна от кмета на това село и двама партийци от същото село, смъкнаха от колата младежите-герои...

Петър Ковачев (к): Герои от клозета!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Герои са, защото донесоха натъпка-ните в клозета: свещени народни гласове да ги видим.

Петър Ковачев (к): След 9 септември на харизана свобода сте герои.

Васил Петков (к): Това са вашите уйдурми. Не Ви е срам!

Петко Арабаджиев (ЗНП): ... арестуваха ги под претекст, че вямали лични карти, и въпреки моето застъпничество, че са мои клиенти и че ги лично познавам, като народен представител вече...

Петър Ковачев (к): Ти какво представляваш?

Петко Арабаджиев (ЗНП): ... бяха задържани в това след което са ги откарали в Бяла и през нощта срещу 31 октом-ври, след като им са нанесли жесток побой в милицията в Бяла, ги пускат един по един, като милиционер ги възраща до края на града и им заповядва да не се връщат, направо в селото си да си отидат и да не обаждат на никого за нанесенния им побой. Пър-вият от тях, Колю Йорданов Колев, едва се добира до селото си с подутя крака и посиняла от бой глава. Аз, заедно с подгласника, заминахме за село Широково, обаче в Две могили, през където трябваше да минем, за да стигнем Широково, ние бяхме възпро-пятствувани да продължим пътя си, като отначало извикаха в ми-лицията шофьора ни, а в последствие и нас двамата ни с Нешков, където ни държаха уж за някаква справка, за някакви сведения цели два часа, за да се мръкне и да нямаме възможност да из-вършим нашата анкета.

Въпреки смръкването ние заминахме за с. Широково, където стигнахме по тъмно, и заедно с кмета, който е комунист, проведе-хме и се уверихме, че е възможно както да се пускат пликосете, така и да се извадят от клозета през една широка шахта извън сградата на клозета.

Петър Ковачев (к): Празните пликосе без друго се хвърлят на боклука.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Обаче ние намерихме скъсаните пли-косе, в които няма бюлетини, в мазето на училището. Там ни за-веде учителят да видим пликосете.

Васил Петков (к): Ама ти казваш, че е тъй.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Ние видяхме клозета, където са натикани.

Васил Петков (к): Петко! Я кажи нещо за Теодосиево.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Там обаче не предприехме нищо по-вече, тъй като отсъстваха арестуваните в с. Долна Манасти-рица младежи, които са могли да открият тая фалшификация и които щяха да ни бъдат в помощ и които може би щяха да впе-зат в клозета.

Петър Ковачев (к): Големи любители на клозети!

Петко Арабаджиев (ЗНП): В петък на 1 ноември са задържани и откарани в Две могили в милицията следните шестима от тези, които са вадили пликосе от клозета, а именно: Колю Йорданов, Иван Денев, Тодор Господинов, Тодор Иванов, Иван Стоянов и Цаню Димитров, където аз лично ходих на другия ден, събота, 2 ноември, и се застъпих за тяхното освобождаване, но от мили-цията ме излъгах, че били откарани в Русе. На 4 ноември...

Райко Дамянов (к): Стига, стига!

Петко Арабаджиев (ЗНП): Стига! Боли! Кажете на вашите хора, да не ги връщат тъй безобразно и беззаконно.

Боню Митев (к): Това е плитко скроен шантаж!

Петко Арабаджиев (ЗНП): На 4 ноември, понеделник, отидох в Русе и се явих пред прокурор: Балтаджиев, като му изложих случая и го помолих да бъдат освободени тези младежи. Същия ден през нощта към 12 часа, след като са били тормозени цели 4 дни, са пуснати.

Боню Митев (к): Хората по 4 години стояха и не кизбат нищо.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Но за нищо, защото са пръви, за-щото разкриват фалшификация, затуй са арестувани.

Васил Петков (к): Защото нямали лични карти.

Петко Арабаджиев (ЗНП): На другия ден, на 5-и, са извикани в милицията в Две могили и останалите двама, Иван Радков и Николай Минчев, а на 6 ноември, сряда, старшият милиционер Слави Пенчев от с. Две могили отива в с. Широково и наново извиква в общината всичките 8 младежи и ги заставя да подпи-шат декларация, че се отказват от опозиционна дейност и че ще работят за Отечествения фронт, като порицават опозицията — така както е дадена декларацията им във в. „Отечествен фронт“, от 12 ноември 1946 г., брой 675.

Петър Ковачев (к): Отвратили се хората от вас и се отказали от опозицията. Виждат какви сте продажници.

Петко Арабаджиев (ЗНП): Те и сега са опозиционери.

Петър Ковачев (к): Намерихте свобода и не знаете какво да правите.

Петко Арабаджиев (ЗНП): В с. Брестовица изборите са минали по следния начин.

Васил Петков (к): За Теодосиево няма ли да кажеш?

Петко Арабаджиев (ЗНП): Това е изложение на застъпника, него ще ви прочета документ. Другите са нечетливи: (Чете) „Тъмната стаячка не е изолдана, а е изположена, тъй, че председателят на бюрото да може да наблюдава избирателите, когато влязат в нея.“

Васил Петков (к): В гърба какво ще им види?

Петко Арабаджиев (зНП): „Председателят заповядва на застъпниците да влизат всички в определено време в тъмната стаячка“ — едновременно всички.

Петър Ковачев (к): Имало ли е застъпници?

Петко Арабаджиев (зНП): Имало е, но ще видите как са били поставени. (Чете)

„Бюрото е разположено така, че не могат да контролират председателя, поставено в ъгъла на стаята, и двете избирателни кутии събрани пред председателя, и застъпникът не може да види какво става зад тия кутии. Отстрани на бюрото поставени печка и катедра. Председателят позволява явно гласуване.“

Туй законно ли е? Отговорете на този въпрос. (Възгласения от мнозинството)

Петър Ковачев (к): Карай по-бързо!

Петко Арабаджиев (зНП): „Без да са преброени гласувалите, Бюрото пристъпва към преброяването едновременно на избирателните карти и пликите.“

Това законно ли е?

Председателят бе заловен да сменя плик. подизен му от избирател, и вместо него пуца в кутията приготвен от по-рано плик.

Председателят не позволява да се проверят поставените пред него избирателни пликите, за които се съмняваме, че у тях им поставени бюлетини.

Председателят гледа срещу слънцето подадените му от избирателите пликите, като им казва, че познава кой за кого е гласувал; това става в присъствието на идващи да гласуват.

Крум Миланов (к): Тогава слънце имаше ли?

Петко Арабаджиев (зНП): Срещу слънцето, така на виделчина.

Васил Петков (к): Тогава нямаше слънце.

Петко Арабаджиев (зНП): В с. Обретеник нямаше избирателни пликите от тези, които се изпращат от Министерството на вътрешните работи а бяха бели, канцеларски пликите. Така ли беше, Васил Петков? Я отречи този факт. Така ли беше? В с. Обретеник изборите се произведоха с бели канцеларски пликите.

Васил Петков (к): Какво от туй? Като няма други пликите, ще се употребят каквито има. Това е казано в закона.

Петко Арабаджиев (зНП): Но се виждаха бюлетините.

Ето по какъв начин бяха произведени най-свободните избори от най-демократичното правителство от освобождението насам.

Васил Петков (к): За тебе правителството на Филев беше по-демократично.

Петко Арабаджиев (зНП): Следизборен терор. Ако преди изборите в Беленска околия не можем да отбележим такъв терор — да ви направя едно признание — какъвто е имало във всички останали колегии в страната, то след изборите обаче терорът в Беленско стига другите околии.

Васил Петков (к): За Теодосиево няма ли да кажем?

Петко Арабаджиев (зНП): Непосредствено след откриването на кутиите на 27 вечерта, двамата кандидати Никола Ковачев който присъствуваше тук, аз и първият подгласник в листата ни Нешков, един стар сдружен земеделец . . .

Васил Петков (к): Който е участвувал в Цинковия легион.

Петко Арабаджиев (зНП): . . . от Бяла, Атанас Пископлиев, един студент от София земсист . . .

Васил Петков (к): Легионер!

Петър Ковачев (к): Земсист, ама от филевите земсисти!

Петко Арабаджиев (зНП): . . . партизанинът Стойчо Милеков, наш политически приятел, и шофьорът, излизайки с кола от с. Екзарх Йосиф, на път за Бяла, късно през нощта между 9 и 10 часа, бяхме преорешнати от една кола, пълна с милиционери и партийни, идещи от Две могили, по полето. Това беше някъде на пътя за Екзарх Йосиф или Горна-Яблана. Кой знае къде огиваха. Изведнаж загасиха фаровете си и се пръснаха по полето, залегнаха с шмайзери срещу нас . . .

От мнозинството: Е-е-е! Ами танкове имаше ли?

Петко Арабаджиев (зНП): . . . и, пристъпвайки, прибягвайки, обградиха колата ни от всички страни с шмайзери.

Крум Миланов (к): Ако е имало банди, организирани от вас, те, разбира се, са ги преследвали.

Петко Арабаджиев (зНП): Това могат да направят само комунисти но не и земеделци — с шмайзери да нападат политическите си противници.

Васил Петков (к): Колко души убити имаше там?

Петър Ковачев (к): Защо си жив още? (Смях)

Петко Арабаджиев (зНП): След като, разбира се, ни държаха в такова състояние да ни разпитват, кои сме, какви сме, какъв сме правили в Екзарх Йосиф, разбраха, че сме опозиционни кандидати и ни питаха, какъв е резултатът в с. Екзарх Йосиф, откъдето излизаме.

Петър Ковачев (к): И убиха двама-трима от вас! (Смях)

Петко Арабаджиев (зНП): Разбира се, ние ги оставихме сами да отида да проверяват.

Крум Миланов (к): Те са знаели, че се организират банди да нападат селата, както в Бояна имаше банда.

Петко Арабаджиев (зНП): Ние си заминахме, но преживяхме първия следизборен терор.

Петър Ковачев (к): Видял си ти терор!

Васил Петков (к): Те са ви охранявали.

Петко Арабаджиев (зНП): Ние кандидатите преживяхме това на своите плещи.

Васил Петков (к): Запазили ви и в края на краищата си заминали.

Петко Арабаджиев (зНП): И с право някои от избирателите държаха на заплахите и заканите на партийните-комунисти, познавайки техния манталитет, че могат да бъдат изпълнени — което и стига след изборите.

Петър Ковачев (к): Сега за манталитет да не говориш.

Петко Арабаджиев (зНП): Аз съм свободен да приказвам тук.

Васил Петков (к): През 1925 г. ти искаше един прогресивен човек да хвърлиш през прозореца.

Петко Арабаджиев (зНП): Терор над опозиционни застъпници и дейтели.

В гр. Бяла бяха извикани в милицията и жестоко бити застъпниците Петко Кюркчиев, Ангел Коцев и опозиционерът Димитър Богданов Бояджиев.

Петър Ковачев (к): Фашисти, не опозиционери.

Петко Арабаджиев (зНП): С. Лом Черковна. На 30 октомври е извикан в Бяла в милицията застъпникът на опозицията Дончо Иванов Георгиев, на когото е нанесен побой.

Димитър Котев (к): А бе това се пише в дневниците. После щѐ се срамуваш.

Петко Арабаджиев (зНП): Какво врякаш там! В с. Долна Студена.

Председател Васил Коларов (Звѐни). Свършете, моля!

Петко Арабаджиев (зНП): На 30 октомври партиецът Марин Яковчев стрелял с пушката си срещу Ангел Колев Семердиев и по една случайност не го убил, откарва го в общината и там заедно с общинския милиционер Петко Деливанов му нанесли жесток побой с pistolетите си, защото бил опозиционер и гласувал за опозицията.

Председател Васил Коларов: (Звѐни) Имате още пет минути.

Петко Арабаджиев (зНП): Не пет минути. Аз се качих на трибуната точно в 8 часа, г-н председателю. Аз мисля, че имам право да говоря един час. Имам още 15 минути. (Смях сред мнозинството и възгласи „А-а-а!“)

Петър Ковачев (к): Цяла нощ да те оставим да говориш, надали ще кандисаш.

Петко Арабаджиев (зНП): В с. Острица, Беленско. Общинските власти отнели моторетката на Цветан Мандалов и безотговорно си служили с нея. Мандалов на 29 октомври е задържан и заплъшван в милиционерския участък, защото бил застъпник на опозиционната листа от името на Социалдемократическата партия — Коста Лулчев.

На 31 октомври 1946 г. в общината на с. Обретеник са извикани тримата застъпници на опозиционната листа Христо Христо Петко Дончев и Петър Трифонов от началника на Държавната сигурност в Бяла и помощник-началника на милицията в общината и там на Христо Христо е нанесен жесток побой, който, заплашен за живота си, побягва в София.

На 31 октомври бе извикан в милицията в Бяла младежът Ганчо Стайков Ганчев, от с. Могилино, и малтретиран.

На 1 ноември е извикан опозиционният застъпник от с. Помен, Иван Генов Иванов, в общината, където партиецът Мичо — не му знам презимето, и посеща не можах да го науча — от с. Долна Манастирца, Беленско, . . .

Петър Ковачев (к): За черна борса е отишъл в затвора — затова!

Петко Арабаджиев (зНП): ... му е ударил една плесница, като го е заплашвал с лагер.

Васил Петков (к): Той защитава черноборсаджите.

Петко Арабаджиев (зНП): На 3 ноември вечерта в с. Копривец младежите Минчо Йорданов Минчев, от с. Пет кладенци, и Петър Стоянов, от с. Копривец, двамата земисисти, са грабнати от седянката от милиционера Иван Костадинов Киранов и откарани в общината, където ги задържат около един час, през което време им нанася жесток побой, като е скачал по гърба на първия и ги е заплашвал да не обждат на никого, че са бити.

Петър Ковачев (к): Защото са се били на седянката — затова

Петко Арабаджиев (зНП): На 3 декември секретарят на ЗМС в с. Бистринци Йордан Маринов Кушев и касиерът Деко Йоргов Деков биват извикани в Държавната сигурност в Бяла под претекст, че разпространявали някакви лозунги, и жестоко са бити.

Всичко това, което стана на 27 октомври, бе всичко друго, но не и избори, и въпреки това опозицията взе два мандата, и Отечественият фронт, след всички тия насилия, побоища, заплашвания и фалшификации, взе два мандата. Но ако изборите бяха свободни и честни, Отечественият фронт не можеше да вземе нито един мандат. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения и възгласи „Е-й-й!“ от мнозинството)

Петър Ковачев (к): Ти си спал, бе!

Петко Арабаджиев (зНП): Това е истината.

Петър Ковачев (к): Истината е, че вие все с такива демагогии си служехте, за да дойдете тук.

Петко Арабаджиев (зНП): Своята „победа“ Отечественият фронт дължи на председателите на изборните бюра, които вършиха магиите (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството) в изборните кутии. Без тия магии Отечественият фронт щеше да бъде бит повсеместно. (Ръкоплескания от опозицията) Магиите ...

Васил Петков (к): Какви магии?

Петко Арабаджиев (зНП): Магиите на председателите на бюрата.

Днес народът знае, че зад всеки опозиционен народен представител стоят около 12.000 действителни гласове, зад всяка опозиционна бюлетина стои по един избирател жив човек, ...

Петър Ковачев (к): Стоят Цанковите банди.

Председател Васил Коларов: (Звъни) Свършвайте!

Петко Арабаджиев (зНП): Свършвам, г-н председателю. — ... а зад всеки депутат от Отечествения фронт, освен где то стоят по-малко, по 8.000 бюлетини, но и зад всяка бюлетина не стои по един избирател. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Българският народ има доверието на Земеделския съюз, който във всички тежки моменти го е спасявал, и днес ще го спаси от натрапената му диктатура (Ръкоплескания от опозицията), както винаги го е спасявал от всяка диктатура.

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Петко Арабаджиев (зНП): Поради всички тези и много други нередовности по изборите за Велико народно събрание, произведени на 27 октомври 1946 г., земеделската парламентарна група няма да гласува за одобрието на изборите в цялата Русенска административна област. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения и възгласи „Е-й-й!“ от мнозинството) Такива нередовности и такива фалшификации са станали във всички избирателни окръзи на Русенската област. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Свърши се кръчмарската разкльца. Народът разбра вече.

Председател Васил Коларов: Ще преустановим заседанието. Следното заседание ще се състои утре в 15 часа.

Председателството, в съгласие с правителството, предлага следния дневен ред:

1. Доклад на комисията по Министерството на правосъдието по искането на прокурор при Софийския областен съд за задържане под стража и даване под съд народния представител Петър Константинов Коев.

2. Доклад на комисията по проверка на изборите: Русенска административна област — колегиите: Беленска, Дуловска, Исперихска, Кубратска, Разградска, Русенска градска, Русенска селска, Силистренска и Тутраканска. (Продължение)

Който приемат предложения дневен ред, моля, да вригнат ръка. Мнозинство. Събранияето приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 20 ч. 55 м.)

ПЪРВА ДИМИТРОВА
Секретаря: ТОДОР ТИХОЛОВ

Главник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ